

**Zwezi-Kərisə suywánú sagi tə,
Matïə
nə púpúní
Matïə sagi tə yuu wa sɔgʊ**

Lìù tə, ʋ nə púpúní sagi kv tə

Matïə yɪn lanpolɪnʊ. Zwezi kúrí wá, sə ʋ ya ʋ karbiu. Marəkə də Likə yà boŋə wá Levi ba suywánú tə wa. Matïə yɪ *Zwifə ʋ jigə *Kərisə lìù. ʋ yèé Zwifə-ba Yɪ saga zəni, ʋ ga yèé ba yofwamɪnan tə də.

Lìà tə nə, Matïə nə púpúní

ʋ púpúní suywánú tə, ʋ bɪrɪ *Zwifə-ba nə jigə Kərisə lìà tə nə.

Sagi tə wa sɔgʊ

Ba mù *Zwifə-ba tə yèé Yɪ sagi nədwán tə zəni. Matïə bɪrɪ də, Zwezi yɪ lìù tə, ba nə mɛ, sə ba twá ʋ nə, ba ma lwarɪ cwəŋə də nətʊ, ba nə mɛ, sə ba twá ka nə. Zwifə-ba yɪjɔncwəŋə tə yáá tìán tə ba kàrà təntə yáá yoo swə. Matïə yà ja Zwezi ʋ boŋə *Kərisə, nə à yèé *Davidə nàú, nə à yèé Zwifə-ba pìú tə. Lìà tə, ba nə sèe də, Zwezi yɪ lìù tə, Yɪ nə tun, Yɪ wá jon ba ba cuna wa, də ba nə yɪ Zwifə-ba, nə à yèé də ba nə tà Zwifə-ba. Zwezi bwin ʋ nan tɪán wa. ʋ yɪ *Yuu-Tiu tə, ʋ nə wulə də nəba kv ja vɛli lɔʊ zaŋʊ. ʋ jon bara də kana ba cuna wa, ʋ ga zwèe ba yayɪran. ʋ kwɛn ba cuna tə, ʋ li ba mù də Yɪ pwərə wa. ʋ tə wulə ʋ jɔŋə nəba nə cuna

wa, zèn ku tē dē. Zwezi karbia tē dē wàrì yìèn tēntē mama ba janì ba cìcì con. Ba dē dàñ mē, sē ba bìrì Yì sonu tē lùu mama nē, dē Yì-*Sìñu tē diàn ndē Zwezi nē.

Zwezi dwíí dēkuu
(*Likē 3.23-38*)

¹ Nēñ, Zwezi-*Kērisē dwíí tē dēkuu nē yì nētù: Zwezi-Kērisē yì pìú *Davidē nàú, Davidē yì *Abērahamē nàú.

² Abērahamē lùrì *Yìzakē,
Yìzakē lùrì *Zwakōbē,
Zwakōbē lùrì Zwida dē ɔ nubiá.

³ Zwida dē ɔ kan Tamarē lùrì Pere dē Zera.
Pere lùrì Esēron.

Esēron ma lùrì Aramē.
⁴ Aramē ma lùrì Amìnadabē.
Amìnadabē lùrì Nasùn.

Nasùn lùrì Salēma.
⁵ Salēma dē ɔ kan Rahabē lùrì Bozē.
Bozē dē ɔ kan Rutē ma lùrì Ɔbedē.

⁶ Ɔbedē lùrì Yìzayi.
Yìzayi lùrì Davidē.

Pìú Davidē dē Yìri kan tē ma lùrì Salùmùn.

⁷ Salùmùn lùrì Rùbùamē.
Rùbùamē lùrì Abiá.
Abiá lùrì Aza.

⁸ Aza lùrì Zwōzafatē.
Zwōzafatē ma lùrì Yoramē.
Yoramē lùrì Ɔziásē.

⁹ Ɔziásē ma lùrì Yotamē.
Yotamē ma lùrì Ahazē.
Ahazē lùrì Ezekiasē.

¹⁰ Ezekiasē lùrì Manasē.
Manasē ma lùrì Amùn.
Amùn lùrì Zwōziásē.

11 Zwɔɔziase ma lɔri Yekunia, dɛ ɔ nubia tɛ
Yizɛrayelɛ lɛ tɛ ka pɛɛ ka ja va *Babilɔnɛ
mɛnɛ tɛ wa.

12 Ba Babilɔnɛ vɛli kwa nɛ, Yekunia lɔri
Swialɛtiɛlɛ.

Swialɛtiɛlɛ ma lɔri Zɔrɔbabelɛ.

13 Zɔrɔbabelɛ lɔri Abiudɛ.

Abiudɛ ma lɔri Eliakimɛ.

Eliakimɛ ma lɔri Azorɛ.

14 Azorɛ lɔri Sadokɛ.

Sadokɛ lɔri Ahimɛ.

Ahimɛ lɔri Eliudɛ.

15 Eliudɛ ma lɔri Eliazarɛ.

Eliazarɛ lɔri Matanɛ.

Matanɛ ma lɔri Zwakɔbɛ.

16 Zwakɔbɛ lɔri Zwɔzɛfɛ Mari bari.

Mari tɛ nɛ lɔri Zwezi, ba nɛ boŋɛ Kɛrisɛ.

17 Yizɛrayelɛ lɛ dwiɔ fugɛ bania nɛ wulɛ
Abɛrahame dɛ Davidɛ pwɛrɛ wa, tɛ fugɛ bania
dɛ ga ya Davidɛ dɛ Yizɛrayelɛ lɛ tɛ ka pɛɛ ka ja
va Babilɔnɛ pwɛrɛ wa, tɛ fugɛ bania duɛn dɛ yi
tɛ zigi ku mɛ Babilɔnɛ vɛli tɛntɛ ku ja va Kɛrisɛ
lɔri.

Mari pɛɛ tɛ yoo

(Likɛ 2.1-7; Galasi tiɛn 4.4)

18 Nɛn nɛtu, ba nɛ lɔri Zwezi-*Kɛrisɛ. U nuu
Mari yɛ yi Zwɔzɛfɛ bwɛlɛ, ɔ nɛ cɛrɛ, sɛ ɔ swe.
Ku twɛ Yɛ-*Siŋu tɛ diɛn nɛ, Mari ma ja pɛɛ, dɛ
ɔ dɛ Zwɔzɛfɛ tɛ yɛrɛ duɛn ndɛ kan dɛ bɛɛ nɛ.

19 U bari Zwɔzɛfɛ ɔ nɛ yi ciɛɛ tiɛ, yɛ ba piɛ, sɛ
ɔ kɛ cavira Mari nɛ. Ku mɛ nɛ pin, ɔ yɛ piɛ, sɛ
ɔ twɛ tia tia ɔ ma yɛ wa.

20 Zwɔzɛfɛ yɛ nɛ jɛ ka pubɔŋa tɛntɛ, *Yuu-Tiu
*malika twi, ka swɛn ɔ con ɔ pandwɛ wa, ka wɛ:

«*Davidə nàú Zwɔzefə, Mari biú tə pùè tə, ɔ nə jə, yɪ ka twi də Yɪ-Sɪju tə dɪàn. Kɔ mù nə pɪn, dòn ká pa fən ja mú, sə n tì wá ndə n kan nə.
²¹ U wá lura bibee, n ga wá kə ɔ yɪrɪ Zwezi, kɔ mù dèñ nə yɪ ɔ wá jon *Yɪzərayelə là ba cɔna wa».

²² Tə mù yìèn təntə mama twi tə tɔn, sə Yuu-Tiu sɔgɔ tə, ɔ nə twá ɔ nii *sùsùnù tə nə, ɔ ma swìn tə nii ma sú. U swìn, ɔ wó:

²³ «Nèñ, kacɪn tə, ɔ nə tə yèrì beɛ, wá ja pùé, ɔ wá lura biú, ba ga wá bon wá Emanuwelə».

(Kɔ mù dèñ nə yɪ: <Yɪ wulə də nəba>.)

²⁴ Zwɔzefə nə zàn dwɪan nə, ɔ twá kɔ tə nə, Yuu-Tiu malka tə nə swìn, ɔ ga ja ɔ kan tə ɔ kə ɔ con. ²⁵ Yá ba dòn nə wá duən yəni ndə kan də beɛ nə, kɔ ja va Mari biú tə, ɔ nə dɪga ɔ yɪrɪ Zwezi tə, lɔrɔ.

2

Yənu tián twi, sə ba na Zwezi (Likə 2.22-38)

¹ Mánjá tə, ba nə lɔrɪ Zwezi Betələhemə nə, kɔ nə wulə Zwide nagwanaa wa, kɔ yɪ piú *Erodə pàrì mánjá wa. Yənu tián nan yɪ yɪpɪan con, ba bà *Zwerizalemə wa. ² Yənu tián tə bwe ba wó: «*Zwifə-ba piú tə, ba nə lɔrɪ tə wa yèn? Nə nɪ ɔ kacɪlacɔ yɪ yɪpɪan con, mə nə twi, sə nə pa wá dun».

³ Piú Erodə nə nì ŋwɛn təntə, ɔ də Zwerizalemə tɪɔ là mama pwií cùgù. ⁴ U ken Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián də Yɪ nii *yənu tián tə mama duən nə, sə ɔ bwe ba ɔ lwarɪ bwálí tə, ba

nə mɛ, sə ba lɔra *Kərisə. ⁵ Ba ma swìn v con, ba wú: «Kv yi Betələhemə tiv nə, kv nə wulə Zwide nagwanaa wa, ndə Yuu nii *sòsònù tə nə púpúní nətɔ tə, v swìn v wú:

⁶ «Kv mù Betələhemə təntə, kv nə wulə Zwida luv wa kv cígá jə funə Zwida tian təntə wa. Kv mù wa nə piú wá nan, sə v yìrì *Yizərayelə là tə nə yi à mù Yuu là».

⁷ Erodə dàń ma twá tia tia v bon yənu tián tə, sə v bwe ba zəni v lwarı kacılacɔ tə nanɔ máná.

⁸ Yá v dàń tun ba Betələhemə nə, v wú: «Á vələ á bwe á lwarı bısíná tə yoo zəni. Á nə nı wá, sə á pií á bà á swìn à con, sə à də va à pa wá dun».

⁹ Ba nə cugv piú tə nii ba zwèe, ba kèen ba zv cwəɲə. Yá kacılacɔ tə, ba nə nı yu yiptan con tə, wulə ba yáá kv vəli. Máná tə, kv nə yí bısíná tə yipaa bwálí, kv cén kv zigı. ¹⁰ Ba nə nı kacılacɔ tə, ba pwí poli zənzən. ¹¹ Ba zva diè tə wa, ba ga na bısíná tə də v nuu Mari. Ba tua tia bısíná tə yáá con, ba pa wá dun. Ba kùrì ba zıla, ba lı wiən tə, tə kwənə nə dáá, ba ma də zilé bısíná tə yuu wa. Ba pın wá síán də tırah yirə duən, ba nə ma bonɲə «ansansə» də «mirə».

¹² Kv kwa nə, Yuu dàń birı ba ba pandwıa wa, də ba kúv dàń ká twá Erodə con ba ma vií. Ba dàń ma tı cwəɲə don ba va ba luv.

Zwuzɛfə-ba dəri ba va Ezwipətə luv

¹³ Yənu tián tə viru kwa nə, *Yuu-Tiu *malıka nan ka swìn Zwuzɛfə con v pandwıa wa, ka wú: «Zàn, n tı bısımaa tə də v nuu, n ja dəri, n va *Ezwipətə luv wa. Vəli, n ya lá, də n ma dànı à kori, *Erodə nə wá pià wá, sə v pa ba gv tə yırı».

14 Zwɔzefə zàn tɪtun nə, ɔ tì bisɪmaa tə də ɔ nuu ɔ ja va Ezwipətə lɔv. 15 U yɪn lá kv ja va kv yí Erodə tɪan, sə kv tə Yuu-Tiu nə twá ɔ nii *sùsùnù tə nə, ɔ ma swìn tə nii sú. Yu nii sùsùnù tə swìn Zwezi yoo, ɔ wú: «À bon à biú à lɪ Ezwipətə lɔv wa».

Erodə pɪn ba zàn bisɪmaa gvri nə

16 Májá tə wa, *Erodə nə twi ɔ bà ɔ lwarɪ də, yənu tɪán tə yɪ ba gɪgarɪ wá, ɔ lɪɲa zàn zənzən. U dán tun, sə ba gv Bətələhemə də kv lɔv nii bisɪmabarɪ tə mama, ba nə yí bɪna bələ də ba tə, ba nə tə wà yí. Erodə fwa kv nətv, ndə ɔ nə nì yənu tɪán tə nii nə.

17 Mə kv twá nətv, Yu nii *sùsùnù Zweremi sɔgv tə nii ma sú. U swìn, ɔ wú:

18 «Ba nì bubwiə Rama tɪv wa, kwirə də zɪra. Kv yɪ bisíná tə nuu Raselə nə kwi ɔ bisíná nə, yá ɔ ga ba sèe, sə ba kòrɪ wá, ba kúv nə tɛlɛ lɔv wa yɪrɪ».

*Zwɔzefə-ba pù ba nan Ezwipətə lɔv
(Likə 2.39-40)*

19 Kv kwa nə, Erodə tɪga. Yá *Yuu-Tiu *malɪka twi Zwɔzefə con ɔ pandwɪa wa *Ezwipətə lɔv wa, ka swìn ɔ con, ka wú: 20 «Zàn, n tì bisɪmaa tə də ɔ nuu n ja va *Yɪzərayelə lɔv. Lìà tə, ba yà nə pìà, sə ba lɪ bisɪmaa tə mu tə, ba tɪga».

21 Zwɔzefə ma zàn, ɔ tì bisɪmaa tə də ɔ nuu ɔ ja va Yɪzərayelə lɔv. 22 Fən jɪn wá, sə ɔ jèñ Zwɪde nagwanaa wa, ɔ nə nì də, Arəkelayisə nə jèé ɔ nyɪna *Erodə padav tə yuu wa yɪrɪ. Yá Yu kwè Zwɔzefə ɔ pandwɪa wa, də ɔ vɛlɪ Galile nagwanaa. 23 U vɛlɪ ɔ jèñ tɪv don nə, ba nə bonə

⟨*Nazarētə⟩. Mə ku twá nətʋ Yıı nii *sùsùnà tə sʊgʋ tə nii ma sú, ba swìn Zwezi yoo, ba wú: «Ba wá bon wá Nazarētə tíú».

3

Zwan-Batisə kàrà tə yoo

(*Marəkə 1.1-8; Likə 3.1-18; Zwan 1.19-28; Tʋtʋnan 19.4*)

¹ Máná don wa, bεε don yɪn lá, ʋ yɪɪ nə yɪ *Zwan-Batisə. Ku bεε tɛntɛ twi ʋ nan Zwide kasɔɔ lanworu tə wa, ʋ kàrì Yıı yoo, ʋ bɪɪ lìa nə. ² U yà swìn, ʋ wú: «Máná bwələ, sə Yıı dé ʋ pàrì tə lìa mama yuu wa. Ku mù nə pɪn, á vɛvərə á kwa, á ma sá á cuna!» ³ Mə Zwan-Batisə yoo nə Yıı nii *sùsùnù *Ezayi yà swìn Yıı sagɪ tə wa, ʋ wú:

«Ku yɪ bεε nə bubwi kasɔɔ lanworu wa, ʋ wú: «Á kwíán *Yuu-Tiu cwəŋə tə, sə á cèe ʋ cwəmɪɪ tə, sə tə ya mənə mənə.»»

⁴ Zwan yà zʋa nyɔgʋma kuran gànù, ʋ ga vwa tànù voru ʋ tàǵá* nə. U yà dé jərən də tʋran. ⁵ Ku nə zɪɪ *Zwerizalemə, ku ja va Zwide nagwanaa, ku va ku kɪkari Zwurəden mʋnaa tə nii mama, lìa yà twi ʋ con. ⁶ Ba dàń swìn ba cuna tə, ba bɪɪ Zwan, yá ʋ ga zɪga lá ʋ li ba Zwurəden mʋnaa tə wa, ku twá də Yıı yɪɪ.

⁷ Zwan-Batisə nə nɪ *Farɪzian-ba də *Sadɪsɪan-ba də, ba nə twi zɛnzɛn ʋ con, sə ʋ lə ba də níá tə wa, ʋ swìn ba con, ʋ wú: «Á mù dəkwaa dwíi-ba! Wàà nə bɪɪ aba də, á wàá á dəri á jén Yıı lɪɲa tə yáá nə, tə nə biàn?» ⁸ Ku nə yɪ nətʋ, sə á twá

* **3:4** 3.4 Mə nətʋ nə, Yıı nii sùsùnà tə yà zʋɪ tanan ganan də ba vwe tanan vwərən ba tàǵá nə.

á tutunan nə, á ma biri də, á vəvəri á kwa á ma sá á cuna. ⁹ Á jə cígá, sə á swìn də, *Abərahame yí á nıβεε, yá kv cıci tə wà yí. À mù nə swìn kv á con də, Yı wàá kapana tə tə v lwàní, v pın tə jı Abərahame nıán. ¹⁰ Nə wàá kv nətı tə nə tí, nə ma maɲa ndə dèrí nə manwarı kv wulə tíán dəkurən nə. Tıú tə mama, kv bıa nə ba ywán, ba wá gonji kv, ba kə mən nə. ¹¹ À mù li aba nı́a wa, sə kv ma biri də, á wulə á vəvəri á kwa, sə á ma sá á cuna. Yá liú don, v dıán nə dáá, tə doni nə, wà pú à kwa v bà. À jıın mùrı, sə à tí v nεε natura, à ja pú v kwa. U mù nə wá lə aba Yı-*Siɲu də mən wa. ¹² U jə v wocəri fıyav v jıán wa, v kwen v cèrı v wobıa tə, v pwèe tə də wopulə tə, v lı duən wa. U pèe wobıa tə, v kə v pulu wa, v ga surı wosanan tə mən wa, tə nə ba dèɲı».

Zwan-Batisə ləgə Zwezi nı́a wa

(Marəkə 1.9-11; Likə 3.21-22; Zwan 1.32-34)

¹³ Zwezi dān ma nan Galile nagwanaa, v bà *Zwan-Batisə con Zwurəden mɔnaa tə nii nə, sə Zwan lə wá nı́a wa, kv twá də Yı yırı. ¹⁴ Yá Zwan yà ba pıà, sə v sèe, v swìn, v wú: «À mù nə mε, sə n lə nə nı́a tə wa, mə kv nə n mù nə pıı n bà à con?» ¹⁵ Zwezi ma le wá, v wú: «Yá, sə kv ya nətı síún nə, kv nə mε, sə nə tın won tə mama, kv nə zıən kv pa Yı nə yırı». Zwan dān ma sèe.

¹⁶ Yá máɲá tə, v nə ləgə Zwezi nı́a tə wa, v nan v zwèe, də nèn, lanworu nə kv súrı, Zwezi ga na Yı-*Siɲu tə, kv cwi v yuu wa ndə gunpwənə nə.

17 Yá kori dàń ga nan Yui sàń nə, ku wú: «D tə yi à biswənə tə, ɔ nə poli à pùé».

4

Sitana dádén Zwezi

(*Marəkə 1.12-13; Likə 4.1-13; Ebərə-ba 4.15*)

1 Yui-**Sinju* tə dàń ma ja Zwezi, ku ja va kasoo lanworu wa, sə **Sitana dádén*, sə ɔ yigu wá, ɔ pa ɔ tun yokukwɪɪn. 2 U vwə nii dɪan sapwilə, yɪcav də tɪtɪn, yá niən dàń jɪn wá. 3 Sitana ma boli ɔ nii, ɔ swɪn ɔ con, ɔ wú: «Də n nə yi Yui-Biu cígá mama, sə n pa nii, sə kapana tə tə jì wodiu». 4 Zwezi ma le wá, ɔ wú: «Ku púpúní Yui sagɪ tə wa, ku wú:

«Ku tà wodiu cɪcɪ nə wàá mi ku pɪn liù nə. Ku yi sugɔ tə də mama, ku nə naŋa Yui nii, nə pɪn mi liù nə».

5 Sitana dàń ma ja wá, ɔ va tɪv* tə, ku nə yi Yui nyiən tə wa, ɔ tún **Zwifə-ba* Yui **diè* tə yuu wa, 6 ɔ ga swɪn ɔ con, ɔ wú: «Ku púpúní Yui sagɪ tə wa, ku wú:

«Ku tə, ku nə yi n yoo, Yui wá pa nii ɔ **malɪkə* nə, sə tə tì mú tə jìàn wa, n naa dàń ká mà kapan nə».

Ku mù yiri nə, n nə yi Yui-Biu cígá mama, sə n fan n tɪ tɪa». 7 Zwezi ma le wá, ɔ wú: «Ku kùb púpúní Yui sagɪ tə wa, ku wú:

«N wà mɛ, sə n dádén, sə n yigu n **Yuu-Tiu* tə, ɔ nə yi Yui, n pa ɔ tun yokukwɪɪn».

8 Sitana ma kùb ja wá, ɔ dɪ paan nɔdaru nɔdaru yuu wa, ɔ ga pa ɔ ywáń ɔ na lɪɪ pàrì

* 4:5 4.5 Ku yi **Zwerizalemə* yoo nə ku swɪn.

də tə zəni tə mama. ⁹ U ga swìn v con, v wú: «À wá pa mú wiən tə tə mama, də n nə tua à yáá con, n pa nə dun». ¹⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Kèen lá nə, Sítana! Kú pópóní Yü sagi tə wa, kú wú:

«Pa dun n Yuu-Tiu nə, v nə yi n Yü, sə n dàn ká tun won don, də kú nə tà kú tə cici, v nə swə».»

¹¹ Sítana dàn ma yá Zwezi, malike ga fàrú tə yí Zwezi yira, tə tɔŋa tə pɪn wá.

Zwezi wulə v tɔtɔŋi tə wa Galile nagwanaa tə wa

(Marəkə 1.14-15; Likə 4.14-15)

¹² Zwezi twi v nì májá don wa də, ba ken Zwan bán diè wa. Kú mù nə pɪn, v zàn v va Galile nagwanaa wa. ¹³ U nan *Nazaretə, v va v jèé Kapərənayimə nə, kú nə bwələ Galile mɔnaa tə nii Zabulon də Nefətali nagwanəe tə wa. ¹⁴ U tun kú nətɔ tə, sə Yü nii *sùsùnə *Ezayi sugɔ tə nii ma sú, ndə v nə swìn, v wú:

¹⁵⁻¹⁶ «Ba mù là təntə, ba yà nə jèé yikunu wa Zabulon də Nefətali nagwanəe tə wa, tə nə wulə mɔnaa tə cwəŋə tə vàn nə, də Zwurəden mɔnaa tə kwa con, də ba tə, ba nə wulə Galile nagwanaa tə wa, kú nə yi là tə, ba nə tà *Zwifə-ba, bwálí, dàn nɪ poni nəfarɔ. Poni nan ba là təntə nə, ba yà nə jèé kú yikunu lɔɔ nii† tə wa, kú nə yi tɪan bwálí».

† **4:15-16** 4.15-16 Là tə mama, ba yà nə wulə tə nagwanəe təsntə wa, yà yi ndə ba wulə yikunu wa, ba yà nə yèri Yü yoo yiri. Zwezi nə vəli ba con, v súri ba yía, v pa ba lwarɪ Yü.

¹⁷ Ku mù máná tǝntǝ wa nǝ, Zwezi zàn v wulǝ v kàrì, v wú: «Máná bwǝlǝ, sǝ Yu dé v pàrì tǝ lià mama yuu wa. Ku mù nǝ pɪn, á vǝvǝrǝ á kwa, á ma sá á cɪna!»

Zwezi bon fǝlijana banɪa

(Marǝkǝ 1.16-20; Likǝ 5.1-11)

¹⁸ Zwezi nǝ wulǝ Galile mɪnaa tǝ nii nǝ, v vǝli, v nɪ nubɪa bǝlǝ, ba nǝ yɪ fǝlijana. Ku mù nǝ yɪ Simon tǝ, ba nǝ boŋǝ Piyǝrǝ, dǝ v nubiu Andǝre. Ba dǝn yǝ wulǝ ba dɪlɪ ba fǝlǝ gǝgǝlǝ mɪnaa tǝ wa, ba ma janɪ fǝlǝ. ¹⁹ Zwezi ma swɪn ba con, v wú: «Á biàn á twá à nǝ, à dǝn wá pa, á pìà lià, sǝ ba twá à mù Zwezi nǝ».

²⁰ Lala dǝ ba dugv ba fǝlǝ gǝgǝlǝn tǝ lá, ba ga twá v nǝ. ²¹ V kǝǝn lá, v va yáá mancɪn, dǝ v na lià bǝlǝ duǝn dǝ, ba nǝ yɪ nubɪa. Ku mù nǝ yɪ Zwakǝ dǝ Zwan, ba nǝ yɪ Zebede bɪa. Ba dǝ ba nyɪna Zebede yǝ wulǝ níá yuu bori wa, ba kwɛn ba fǝlǝ gǝgǝlǝn. Zwezi ma bon ba. ²² Lala dǝ, ba dǝ kúv yá ba níá yuu bori tǝ dǝ ba nyɪna tǝ, ba ga twá v nǝ.

²³ Ku kwa nǝ, Zwezi jiru Galile nagwanaa tǝ mama wa, v ma kàrì *Zwifǝ-ba *jǝrǝ dii tǝ wa. V dǝn swɪn suywǝnǝ tǝ, v bɪrɪ dǝ, Yu wá dé v pàrì tǝ lià mama yuu wa. Yá v ga zwǝɛ yayɪran mama, v ga pɪn yazurǝ ba tǝ nǝ, ba nandaran nǝ wà ce. ²⁴ V yɪrɪ nan Siri lɪv nii tǝ mama wa. Ba dǝn ga ja lià tǝ mama, ba nǝ dé càn, ba twi v con. Ku mù nǝ yɪ lià tǝ, yayɪran yiri mama nǝ jǝ, dǝ lià tǝ, *zinǝ nǝ jǝ, dǝ ba tǝ, ba nǝ twɪ kwaran, dǝ gwanɪ. Zwezi dǝn ga zwǝɛ ba mama yayɪran tǝ. ²⁵ Lalɪv nan Galile nagwanaa wa, dǝ

Tian Fugə nagwanaa tə wa, də Zwide nagwanaa wa, də *Zwerizalemə wa, də Zwurəden muna a tə vən don nə, ku bà, ku twá v nə.

5

Zwezi kàrà paan yuu wa

¹ Ku májá tə wa, Zwezi ni lalbu. U dàń ma dī v jèé paan yuu wa. U karbia tə fàrú ba yí v yira.

² Yá v dàń wulə v twá yìèn tə tə nə, v ma kàrì ba.

Pupwən lià yoo (Likə 6.20-26)

³ Zwezi swìn, v wú:

«Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə yèé də, ba yi zura
Yu yáá con, Yu pàrì tə nə yi ba mù nyiən
yiri!

⁴ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə yi pucunì lià, Yu
nə wá zùrì ba bicanì yiri!

⁵ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə yi pubwanu tìán,
ba nə wá tını lbu yiri!

⁶ Pupwən lià nə yi lià tə, ka tun Yu fira nə yi
ndə wodiu nə, ku niən nə jə ba, ku ga yi
ndə níá nə, ku nanyunì nə jə ba, ba mù
lià təntə yira nə wá zùrì yiri!

⁷ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə dəri ləzwənə
yinəgə zənzən, Yu nə wá dəri ba də
yinəgə zənzən yiri!

⁸ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə yi bicapon lià,
ba nə wá na Yu də ba yíá yiri!

⁹ Pupwən lià nə yi lià tə, ba nə pìà, sə nimarv
ya lá, Yu nə wá ja ba v bon v bia yiri!

10 Pupwøn lià nè yì lià tɛ, ba nè twá Yù cígá tɛ nè, kù pa ba dé càn, Yù pàrì tɛ nè yì ba mù nyiæn yiri!

11 Á yana pupwøn wa, mánjá tɛ wa, ba nè twìn aba, ba nè ken aba càn wa, ba nè swìn kunkun yolwan yiri mama, ba pìn aba, à mù yiri. 12 Á pìan á sú dɛ pupwøn, á ñwírán nè dáá, tɛ dànì aba Yù con yiri. Yù nii *sùsùnà tɛ, ba nè yìn á yáá, mɛ nɛtu nè ba ken ba càn wa».

*Zwezi karɓia tɛ ya ndɛ nakwan nè
(Marəkə 9.50; Likə 14.34-35)*

13 Zwezi kùò swìn, ɔ wú: «Á yì ndɛ nakwan nè lɔɔ wa, sɛ kù ma ya ywání. Yá nakwan nyaɗa nè nan, bɛɛɛ nè ba kùò wá fwa, sɛ ka ma ja nii? Ka kùò ba funə jə, dɛ kù nè tà, ba wá dɪlɪ ka kàrà wa, sɛ lià nɪɲɪ ba kèen».

*Zwezi karɓia tɛ yì ndɛ poni nè
(1 Piyerə 2.9-12)*

14 Zwezi kùò swìn, ɔ wú: «Á yì ndɛ poni nè lɔɔ wa. Ba nè lwè tu paan yuu wa, kù tu tɛ wàrì kù sègè.

15 Ba bá surɔ cànú, ba tì, ba sègè cənbo dèñ. Kù yì ba yáá tì kù ba zɪɣɪ canzilɔ yuu, sɛ kù poni pìrù ba tɛ mama, ba nè wulə diè tɛ wa. 16 Mɛ nɛtu nè á poni tɛ mɛ, sɛ kù pɛpɛli ləzoni yáá con. Kù mɛ, sɛ ba na á zəni tɛ, á nè fwa, sɛ ba ma pa dun á nyina Yù tɛ nè, ɔ nè wulə Yù *sàñ nè».

*Yù nii tɛ, ɔ nè pìn Moyizə nè, yuu wa kàrà
(Romə tìán 8.3-4; Likə 24.44)*

17 Zwezi kùò swìn, v wú: «Á dànà ká bún də, à yɪ à twi, sə à pa Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə tə, də Yɪ nii *sùsùnà tə kàrà tə jén. Kɔ tà à twi, sə à pa tə jén, kɔ yɪ à twi, sə à pa tə cígá. 18 Cígá mama, à mù nə swìn kɔ á con: Mánǎ tə mama, lanworu də tɪa tə mɛ nə wá yà lá, Yɪ nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, tə wa yobiə də tətə wàrì ka lɪ, halɪ ka nə swə ka yɪ nəmənbiə nətɔ mama, kɔ ja vələ tə nii ka sú. 19 Kɔ mù nə pɪn, liù tə mama, v nə pɪn Yɪ nii təntə wa yobiə də tətə jén, v ga kwè lià duən, sə ba fwa ndə v nə, v mù liù təntə wá jì talɪkwa liù Yɪ *sàñ nə. Yá liù tə, v nə twá tə nii nə, v ga swìn, sə ba sèe tə nii, kɔ tiú tə wá yà ləzwənfərv Yɪ sàñ nə. 20 Kɔ mù nə pɪn, á nə ba Yɪ cígá tə nə twá, á doni *Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tìán tə də *Farɪzɪan-ba, á bá zv Yɪ pàrì tə wa, abada».

Zwezi kàrì lɪɲa yoo

(Likə 12.57-59; 1 Zwan 3.15)

21 Zwezi kùò swìn, v wú: «Á nì də, ba swìn nɪbara-ba tə con* nə, ba wú: <N wà mɛ, sə n gu liù. Liù tə, v nə gua liù, kɔ mɛ, sə ba bùrì v bùrà, sə ba cùgù wá.> 22 Yá à mù swìn kɔ á con: Liù mama lɪɲa nə zàn v nubiu yuu wa, kɔ mɛ, sə ba bùrì v bùrà, sə ba cùgù wá. Də liù nə twɪn v don, v wú: <N yɪ lakukwɪɪn>, v mɛ, sə ba bùrì v bùrà *Zwifə-ba yun tìán, ba nə bùrì *bùrà tə, yáá con. Də liù nə wú v don <yuu təlól>, v mɛ, sə v va mən diè wa. 23 Mə kɔ mù nə pɪn, n nə pìà,

* 5:21 5.21 Yɪ sagi tə wa, kɔ yoo təntə púpúní Yɪ *nii tə wa, v nə pɪn *Moyizə nə.

sə n fwa n *jonji Zwifə-ba Yu *diè wa, n ga bún də, n nubiu zıga n nə, ²⁴ n me, sə n yá n jonji tə Yu diè tə wa, n ga va n də n nubiu tə kə duən nə. Kú kwa nə, n dǎn wǎá n twi, n fwa n jonji tə.

²⁵ Kə cígá, sə n mù də n jarı don kə duən yuu, máńá tə wa, á nə wulə cwəŋə wa, á ma vəli là tə nə bǔrì bǔrà yáá con, sə v dǎn ká kə mú ba jìàn wa. Kú dǎn ká yà talıkwa kú pa mú, də ba nə wá kə mú bǎn diè nəcıra jìàn wa, sə ba kə mú bǎn diè wa. ²⁶ Cígá mama, à mù nə swìn kú n con: N bá nan ka bǎn diè təntə wa, də nə wà kú jıŋı təntə talıkwa darıı mama ɲwìn n zwèè».

*Zwezi kàrì ka cwàrì yuu wa
(Marəkə 9.43-48)*

²⁷ Zwezi kúò swìn, v wú: «Á nì də, ba swìn, ba wú: <N wà me, sə n cwàrì>. ²⁸ Yá à mù swìn kú á con nə də: Bεε mama nə wá ywǎn kan, v fıra ga zu wá, v mù bεε təntə dí yáá v cwàrì də kú kan tə v waa con. ²⁹ Kú nə yı, kú wá twá n jızən yii nə, n ma tun cuna, kú me, sə n vuru kú n dɔgv yıŋıni də mú. Kú kúkwa kú pa mú, də n nə zua Yu *sǎn tə wa də yii nədu, kú doni də, n nə zua mən diè də n yıra tə mama. ³⁰ Də kú nə kúò wá twá n jızən nə, sə n ma tun cuna, sə n gwəŋə kú n dɔgv yıŋıni də mú. Kú kúkwa kú pa mú, də n nə zua Yu sǎn tə wa də jıkuku kú doni də, n nə zua mən diè də n yıra tə mama».

*Zwezi kàrì ka dɔgv kana yoo
(Matie 19.9; Marəkə 10.2-12; Likə 16.18)*

³¹ Zwezi kúò swìn, v wú: «Kú tə swìn, kú súrı lá: <Liù tə, v nə dɔgv v kan, v me, sə v pa wá

υ dugu tē sagi.> ³² Yá à mù dàń swìn ku á con: Bεε tē, υ nē dugu υ kan, ku ga tà υ cwàrì, ku pìn cwəŋə, sē kan tē fwa kacwan, dē υ nē swe bεε don nē. Yá liù tē, υ nē tì kan, bεε don nē dugu, υ dē tətē cwàrì dē ku kan tē».

Zwezi kàrì ka dù dūrè yoo
(*Matie 12.36; 23.16-22; Zwakə 5.12*)

³³ Zwezi kùò swìn, υ wú: «Á nì dē, ba swìn nɪbara-ba tē con† nē, ba wú: <N wà mε, sē n dù dē won tē, n nē yèé dē, n bá fwa. Dē n nē duē, n wà mε, sē n kwìán n nii *Yuu-Tiu yáá con.>

³⁴ Yá à mù dàń swìn á con dē, á wà mε, sē á dù. Á dàná ká tì lanworu tē á ma dù, ku nē yì Yù padau tē yiri. ³⁵ Á dàná ká tì tia tē á ma dù, ku nē yì Yù nē tuŋə υ nεε lá yiri. Á dàná ká tì *Zwerizalemə yiri á ma dù, ku mù nē nē yì più nɛfaru‡ tē tiu yiri. ³⁶ Dàn ká dù n kə n tiàn yuu wa, n nē wàrì n yukuu nədυ tətē, n pa ka pìrì, nē à yèé ka beri tē yiri. ³⁷ Á nē mε, sē á swìán ndē awo, á swìn ndē awo. Á nē kùò mε, sē á swìán ndē ɔn ɔn, á swìn ndē ɔn ɔn. Á nē súrí yoo don lá, ku yì ku nan *Sitana».

Zwezi kàrì ka bvlì duən nē yoo
(*Likə 6.27-36*)

³⁸ Zwezi kùò swìn, υ wú: «Á nì dē, ba swìn, ba wú: <Dē liù nē lá n yii, sē n dē lá υ yii. Dē liù nē kén n yeli, sē n dē kén υ yeli.> ³⁹ Yá à mù dàń wú: Á dàná ká zıgı wɔlwanyɪna tē nē. Dē liù nē

† 5:33 5.33 Yù sagi tē wa, ku yoo təntə púpúní Yù *nii tē wa.

‡ 5:35 5.35 Più nɛfaru təntə nē yì Yù.

mà n jizən pɪpara nə, sə n vøvəri n jigwiə nyiən tə, də n pa ʋ mà kʊ nə. ⁴⁰ Də liù nə pià, sə ʋ pa ba bʊrì n bʊrà, sə ʋ ma jon n gànù, yá kʊ tíú, sə ʋ jon n gasɔɔ də. ⁴¹ Də liù kálú mú, sə n ja wá n va kilomətərə nəduʂ, sə n ja wá n va kilomətərə bələ. ⁴² Pa liù tə nə, ʋ nə lòrì won n con. Dàn ká vi, sə n jɪŋa liù tə, ʋ nə pià, sə ʋ jɪŋa won n con».

Ka sóní dɔŋa kàrà

(Likə 6.27-28, 32-36; Romə tián 12.17-21)

⁴³ Zwezi kùò swìn, ʋ wú: «Á nì də, ba swìn, ba wú: <N mɛ, sə n sóní n yɪra liù tə, n ga zɪgɪ n dɔŋɔ nə>. ⁴⁴ Yá à mù dàń swìn á con, à wú: Á swənə á dɔŋa, á ga lòrì Yɪ á pa ba tə nə, ba nə keni aba càn wa. ⁴⁵ Kʊ nətu nə wá pa, á wàní á ya á nyina Yɪ tə, ʋ nə wulə Yɪ *sàń nə, bia. Kʊ yɪ cígá, ʋ mù Yɪ tə nə pɪn yɪcav pɛn wʊlwanyina də pubwanɔ tián mama yuu wa. ʋ pa dwà nì ba tə yuu wa, ba nə yɪ cígá tián, də ba tə, ba nə yɪ kunkun yìèn tián yuu wa. ⁴⁶ Də kʊ nə yɪ ba tə, ba nə swə aba cɪcɪ nə á swə, kʊ ba ŋwírán jə, á nə mɛ, sə á dàn Yɪ con. Lanpolɪna tətə də fwa kʊ nətu. ⁴⁷ Də á nə jùnì ba tə nə yɪ á nubɪa *Kərisə yɪrɪ cɪcɪ, kʊ nətu ba liù mama gwárí. Ba tə, ba nə yèrì Yɪ tətə, də fwa kʊ nətu tə. ⁴⁸ Á mɛ, sə á ya lià tə, á yoo mama nə zìən, ndə á nyina Yɪ tə nə wulə Yɪ sàń nə, yoo mama nə zìən nətu».

§ 5:41 5.41 Kʊ yoo təntə yɪ, *Romə-ba pamana tə də ba yun tián nə jə nii, sə ba kálí *Zwifə-ba liù, ba pa ʋ bɪrɪ ba cwəŋə, nə à yèé sə ʋ zɪn ba zɪla.

6

Zwezi kàrì ka pa won zvra nè yoo

(Likè 12.1-2; Kolosè tián 3.23-24)

¹ Zwezi kùbè swìn, v wú: «Á cia á tián nè, sè á dànà ká tun á cígá yìèn tē ləzoni mama yáá con, sè lià mama na aba. Də á nè fwa kv nətʋ, á bá na ŋwírán á nyina Yui tē con, v nè wulə Yui *sàñ nè.

² Də n nè pià, sè n pa yulori won, dàn ká fwa zuzugu, sè kv pa lià mama yía ya n yuu wa, ndə níé bələ tián tē nè fwa nətʋ *Zwifə-ba *jéré dii tē wa, də coŋi yuu. Mə ba fwa nətʋ, sè ləzoni ma pa ba dun. Cígá mama, à mù nè swìn kv á con: Ba lià tētə dí yáá ba na ba ŋwírán, ba zwèe.

³ Də n dàn nè pià, sè n pa yulori won, fwa ndə n jɔgwíə tē wà mɛ, sè ka lwarɪ won tē, n jɪzən tē nè fwa. ⁴ Pa, sè yulori won tētə, n nè pɪn, ya yosəgu n mù də n nyina Yui ciɪ pwərə wa. Yá n nyina Yui tē, v nè ni kv tē, n nè sègè n fwa tē, wá pa n ŋwírán».

Zwezi kàrì yijvni yoo

(Matie 18.21-35; Likè 11.2-4)

⁵ Zwezi kùbè swìn, v wú: «Májá tē wa, á nè jùnì Yui, á dànà ká ya ndə níé bələ tián tē nè, ba nè swə, sè ba zàn ba zɪɪ yui nè *Zwifə-ba *jéré dii tē wa, də coŋi yuu, ba jvñ Yui, sè lià mama na ba. Cígá mama, à mù nè swìn kv á con: Ba dí yáá ba na ba ŋwírán, ba zwèe. ⁶ N mù dàn nè pià, sè n jvñ Yui, zv n dəyaa wa, n pɪn n mimii, n ga jvñ n nyina Yui tē, v nè wulə kv yisəgə bwálí tētə wa. Yá n nyina Yui tē, v nè ni kv tē, n nè sègè n fwa tē, wá pa n ŋwírán.

⁷ Də á nə jònì Yıı, máńá tə wa, á dànà ká pa á níé sùràn tə doni jıın, ndə ba tə nə, ba nə yèrì Yıı. Ba mù nə buńa də, ba níé sùràn ka bwé də ka bwé nə wá pa, sə Yıı le ba. ⁸ Á dànà ká ya ndə ba nə, á nyına Yıı tə nə dí yáá ɔ yèé kɔ tə, kɔ nə mɛ də aba, də á tə wá kɔ lòrì ɔ con tə yıı. ⁹ Á nəńə, á nə mɛ, sə á jıın Yıı nətɔ:

Nə nyına Yıı tə, n nə wulə Yıı *sàń nə! N yıı mɛ də dun. ¹⁰ Bàá, n dé n pàrì tə tia yuu wa. N fıra tə mɛ, sə kɔ tɔn tia yuu wa, ndə Yıı sàń nə. ¹¹ Pa nəba nə zèn nii wodıı, kɔ nə mɛ nəba. ¹² Kwen nə cuna, n lı nə mù də n mù pwərə wa, ndə nə də nə kwen lwanı tə, lı nə tɔn nə yııra, nə lı nə mù də ba pwərə wa. ¹³ N dǎń jon nəba kɔ tə wa, kɔ nə lwara*. Dàn ká pa yoo yí nəba, kɔ nə wá yııgı nəba, kɔ kə yokɔkwıɔn wa. [N mù nə tı pàrì, də dıàn, də dun, tə nə ba zwèe abada. Amıına!]

¹⁴ Á nyına Yıı tə, ɔ nə wulə Yıı sàń nə, ɔ wá kwen á cuna ɔ lı á mù də wá pwərə wa, də á də nə kwen ba tə, ba nə cùgù á nə, cuna á lı á mù də ba pwərə wa. ¹⁵ Yá á nə vıga, sə á kwen ba cuna tə, á lı á mù də ba pwərə wa, á nyına Yıı də bá kwen á cuna tə ɔ lı á mù də wá pwərə wa».

Zwezi kàrì nivori yoo

¹⁶ Zwezi kúò swın, ɔ wú: «Máńá tə wa, á nə vwə á nii, á dànà ká cùgù á yáá, ndə níé bələ tıán tə nə. Ba mù yáá lwanı ba yéé, sə lıà mama

* **6:13** 6.13 Yıı saga duən wa bwálı kɔ tə wa, kɔ yıı: jon nəba *Sıtana jıın wa.

yəni də, ba vwə ba níó. Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Ba dí yáá ba na ba ηwírán, ku zwèe. ¹⁷ Yá n mù, máṅá tə wa, n nə vwə n nii, sə n pùli n yáá, n ga zàṅá n yuu, ¹⁸ sə là dàn ká yəni də, n vwə n nii, də ku nə tà n nyina Yı cıci, v nə wulə ku yisəgə bwálí təntə wa. Yá n nyina Yı tə, v nə ni ku tə, n nə sègè n fwa tə, wá pa n ηwírán».

Jijə yoo

(Likə 12.33-34; 1 Timote 6.9-10)

¹⁹ Zwezi kùò swìn, v wú: «Á dànà ká pa tıa ka tə yuu wa wiən tə, tə kwənə nə dáá, ka pià nə ja á bian nə. Wiən təntə mama wá zwèe, ndə kwiù nə dí tə, ndə lugu nə sını ku pu nə. Nwına də wàá tə ba zwi ba ηwìn diè tə wa. ²⁰ Á pià jıjə tə, ku nə wulə Yı con, á tún á tìàn nə, ku mù nə kwiù wàrì ku dé, ku ga ba sını ndə lugu nə ku pu. Nwına də wàrì ku ba zwi ba ηwìn Yı *sàń tə wa. ²¹ N wiən tə, tə kwənə nə dáá, tə wulə lá nə, n waa də yáá ya lá».

Ləzwənə yía nə yı v cànú

(Likə 11.34-36)

²² Zwezi kùò swìn, v wú: «Ləzwənə yía tə ya ndə n yıra cànú nə. Də n yía tə nə zurə, n yıra tə mama yáá pìrì də poni. ²³ Yá də n yía tə nə ba ziən, n yıra tə mama yáá ya yikunu wa. Də n poni təntə, ku nə wulə n yıra wa, nə yı yikunu, tə yikunu tə yiri lwara».

Á jèlú Yı yuu wa

(Likə 16.13; 12.22-31)

24 Zwezi kùò swìn, v wú: «Liù tèlè, v nè wàá v tɔŋa, v pɪn yun tián bələ nè. U nè fwa ku, v wá sóní v don, v ga dún v don tɔ. U wá sèe v don nii, v ga vɪ v don nii. Á wàrì á twá duən, á tɔŋa á pɪn Yɪ dɔ tia yuu jɪjə nè. 25 Kɪ mù nè pɪn, à wú: Á dānà ká pa, á mu tɔ twara ja aba, dɔ ku tɔ, á nè wá dé, nè à yèé á nè wá nyu, nè à yèé dɔ ku tɔ, á nè wá zɔ á yɪra nè. Á mu tɔ jɔ funə ku doni wodiu. Yá á yɪra tɔ dɔ jɔ funə tɔ doni gànù. 26 Á ywàŋá zənbii, tɔ nè pəri yu nè! Tɔ ba dwì, tɔ ga ba ce, tɔ ba pɛe, tɔ keni təkələ wa. Yá á nyɪna Yɪ tɔ, v nè wulə Yɪ *sàh nè, pɪn tɔ nii wodiu. Á ba zənbii kukwa zənzən, naaa? 27 Á wà twara tɔ, v nè jɔ nè wàá v mu tɔ, ku tɔni mancɪn tɔtɔ?

28 Bèèèe dān nè pɪn, á pa gànù twara jɔ aba? Á ywàŋá á jén kárí gapunə nè naŋa nɔv, tɔ ba tɔŋa, tɔ ma ba gànù dɔ swɪ. 29 À mù nè swìn ku á con dɔ, pìú *Salumɔn tɔtɔ dɔ v jɪjə tɔ mama, v wà gànù zwɪ, ku nè zɪən ku doni tɔ gapunə tɔntə nɔdɔ dɔ. 30 Yá Yɪ dān nè ywàŋá tɔ mù gɛɛ tɔntə yuu, tɔ nè yɪ tɔv, dɔ á mù á nè ja funə zənzən á doni tɔ, v wá ywàh á yuu nɔtɔ? Tɔ mù gav, tɔ nè wulə kárí wa zən, wá kù, ba kə mən wa jwɪan nè, Yɪ dān wá zɔ aba dɔ ganan nɔtɔ. Á wà á waa ken à nè wuuu! 31 Á kùò dānà ká pa twara ja aba, dɔ ku tɔ, á nè wá dé, dɔ ku tɔ, á nè wá nyu, dɔ ku tɔ, á nè wá zɔ á yɪra nè. 32 Tɔ wiən tɔntə yɪ ba tɔ, ba nè yèrì Yɪ nè pìà tɔ, ba ba síí. Yá á mù nyɪna Yɪ tɔ, v nè wulə Yɪ sàh nè, yèé ku tɔ nè mɛ aba. 33 Á kənə dīàn á dí yáá,

á pìà Yü pàrì tē dē v cígá tē, yá kv kwa nē, Yü wá pa aba tētē mama, tē nē mùrì aba. ³⁴ Á dànà ká pa twara ja aba dē jwian yoo, jwian nē wá ja kv yoo, kv ja bà yiri. Dün mama dē kv yoo!»

7

Á dànà ká b̀r̀r̀ duən b̀r̀r̀ (Likē 6.37-42)

¹ Zwezi kúv sẁn, v wú: «Á dànà ká b̀r̀r̀ duən b̀r̀r̀, sē Yü dē dàn ká b̀r̀r̀ á b̀r̀r̀. ² Ba wá b̀r̀r̀ á dē b̀r̀r̀, ndē á nē b̀r̀r̀ l̀à tē duən b̀r̀r̀ nētv. Won tē, á nē ja maṇa, á p̄n l̀à tē nē, kv m̀ nē Yü wá ja man, v pa á dē nē. ³ B̀èèè nē p̄n, n ywàṇá gabiü tē, kv nē wulē n nubiu yii wa, yá n ga ba baṇa tē na, ka nē wulē n m̀ yii tē wa? ⁴ N dán wá twá nētē, n ma sẁn n nubiu con, n wú: <Yá, sē à l̀ gabiü tē n yii wa>, n ga jē baṇa tē n tētē yii tē wa? ⁵ Níé b̀l̀é tíú! Dí yáá, n l̀ baṇa tē n yii tē wa. Kv kwa nē, n yíá wá na lá zēni, sē n ma l̀ n nubiu tē yii gabiü tē.

⁶ Á dànà ká pa wiən, tē nē ya Yü nyiən, kukuri nē, sē tē ma p̄i tē d̄ṇi aba. Á dànà ká d̄l̀ á kana bian zanan twərən yáá nē, tē nē wá n̄ṇa tē, tē kē tē n̄ē d̄ēn yiri».

Á j̀nà á nyina Yü (Likē 11.5-13; 18.1-7)

⁷ Zwezi kúv sẁn, v wú: «Á lwərē, yá ba wá pa aba! Á pìà, yá á wá na! Á mà mimii nē, yá ba wá s̀r̀í, ba pa, á zv! ⁸ Liù mama nē l̀r̀r̀, ba wá pa mú. Liù mama nē p̀à v wá na. Yá ba ga wá s̀r̀í, ba pa liù tē nē, v nē mà mimii nē. ⁹ Á wàà

nə wulə lá, ʋ nə wá sèe, ʋ tì kapan ʋ pa ʋ biú nə, də ʋ biú tə nə lòrì wodiu ʋ con? ¹⁰ Nə à yèé ʋ wá pa wá dən, də ʋ nə lòrì wá fəli? ¹¹ Á mù ləzwənwulunyɪna-ba, á nə yèé ka pa wozəŋə á bisíná nə, kɔ dān wá yà nətə kɔ pa á nyɪna Yɪ tə nə, ʋ nə wulə Yɪ *sàń nə, də á nə lòrì wá won? ʋ mù dān wá pa aba wiən tə, tə nə ziən tə doni.

¹² Kɔ tə, á nə pìà, sə ba fwa á yɪra, á də fwa kɔ á duən yɪra. Mə nətɔ nə Yɪ *nii tə, ʋ nə pɪn *Moyizə nə, saga tə, də Yɪ nii *sùsùnà saga tə, bɪrɪ, sə ba fwa».

Mimii pɪpɪan
(*Likə 13.23-28*)

¹³⁻¹⁴ Zwezi kùd swìn, ʋ wú: «Mimifarɔ wulə, kɔ cwəŋə nə wala, kɔ twagɔ nə yɪ mwálí mwálí. Yá kɔ ja aba, kɔ vələ jíún bwálí nə, là zənzən ga dáá ba nə twá kɔ. Mimii pɪpɪan də ga wulə, kɔ cwəŋə tə twagɔ nə cà. Yá kɔ mù nə ja aba, kɔ vəli mɪ bwálí nə, kɔ nə ba zwèe Yɪ con. Yá là ga ba dáá, ba nə twá kɔ. Á dān twá mimii pɪpɪan tə, á ma zɔ!»

Tíú bia nə bɪrɪ, kɔ yiri nə yɪ nətɔ
(*Likə 6.43-45; 2 Timote 3.5-9; 2 Piyerə 2.1-3*)

¹⁵ Zwezi kùd swìn, ʋ wú: «Á cia á tìàn nə də kunkun sùsùnà-ba! Ba wá bà á con ndə pee nə vəli pee con, yá ba ga yɪ ndə buyurən nyankwan nə, tə nə wá ja pee tə. ¹⁶ Á wá twá ba tutɔnɛɛ nə, á ma lwarɪ ba. Ba ba lwe, nə à yèé kacan kwe casɔɔ yuu wa. ¹⁷ Tɪzəŋu yáá zɪn bizəŋə. Yá tɪkɔkwɪɔn də yáá zɪn bia kɔkwɪnan. ¹⁸ Tɪzəŋu wàrì bia kɔkwɪnan kɔ zɪŋa, yá tɪkɔkwɪɔn də

wàrì bia tē nē zìen, kù zìŋa. ¹⁹ Tìù tē mama, kù nē ba bia, tē nē zìen zìŋa yì, ba wá gwəŋə kù, ba dì mən nē. ²⁰ Mē nətù nē, á wá twá, á ma yəni là tē, ba nē yì kunkun sùsùnà tē».

Á fwa kù tē, á nē swìn!
(*Likə 6.46; 13.25-27*)

²¹ Zwezi kùù swìn, v wú: «Kù tà ba tē mama, ba nē boŋə nē <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu> nē wá zù Yù pàrì tē wa. Kù yì ba tē cìcì, ba nē fwa à nyina Yù fira tē, v nē wulə Yù *sàń nē. ²² Yù bərə tē dūn nē wá yí, là zənzən wá swìn, ba wú: <Yuu-Tiu, Yuu-Tiu! Nē wà n yiri tē, nē twá, nē ma swìn Yù nii sùràn, naaa? Nē wà n yiri tē, nē twá, nē ma lɪ *zinə là yuu wa, naaa? Nē wà n yiri tē, nē twá, nē ma fwa yomilan, naaa?> ²³ Kù kwa nē, à dàń wá swìn dē ba nəpon nəpon, à wú: <À mù wà aba yəni, abada. Á vələ kwa à səpuni nē, á mù yokukwɪnan-ba!> »

Pìù yuu diè də kasɪv yuu diè yoo
(*Likə 6.47-49*)

²⁴ Zwezi kùù swìn, v wú: «Kù mù nē pɪn, liù tē mama, v nē cuga à sùràn tē, v ga twá tē nii nē, v wá yà ndə wɔbɔŋa tíú nē, v nē lwè v diè pìù yuu wa. ²⁵ Dwà nəfarv nē twi, bun sú tē palɪ. Dwà vɔv nəfarv tē firv diè tē, yá won mama wà ka fwa, ka dəkuu nē zìga pìù tē yuu wa yiri. ²⁶ Yá liù tē, v nē cuga à sùràn tē tē, à nē swìn síún, v ga ba tē nii nē twá, v wá yà ndə ləyigə nē, v nē lwè v diè kasɪv yuu wa. ²⁷ Dwà nəfarv nē twi, bun sú tē palɪ. Dwà vɔv nəfarv ma fuli, kù

zıgı ka diè tə nə, ka làn ka tu, бoco! Ka cùgò míámíán».

²⁸ Máná tə wa, Zwezi nə swìn tə yìèn təntə, v zwèe, ku gwárí là tə zənzən də ku kàrà təntə yiri. ²⁹ Ka də Yıı nii *yənu tìán tə kàrì tə nə tà nədu yırı. Zwezi kàrà tə yà bırı də, Yıı nə ken dìàn v jıun wa, sə v swìn tə sùràn təntə.

8

Zwezi zwèe bæε don dayan

(Marəkə 1.40-45; Likə 5.12-16)

¹ Zwezi nan paan yuu, v cú. Yá lalbu dàń púé v kwa. ² Ku máná tə wa, də nəń dayaru don nə ku twi, v tu v yáá con, v ga wú: «*Yuu-Tiu, də n nə swə, n wàá n pın à dayan* tə zwèe, sə à də jì ləzwənzəŋu». ³ Zwezi ma te v jıun v nə, v dwen v yıra, v ga wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe». Lala də v dayan tə zwèe. ⁴ Zwezi ga swìn v con, v wú: «Ja n nii zəni! Dàn ká swìn ku liù con. N dàń nə vəli, n bırı n tìàn *Zwifə-ba Yıı *jonwanu tə. N dàń ga pa wiən tə, v nə wá ja fwa *jonjı tə, ndə Yıı *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, nə bırı Yıı sagı tə wa, sə dayaran pa, də ba dayan tə nə zwèe. Ku mù nə wá bırı də, n dayan tə cígá zwèe».

Zwezi zwèe pamanu yuu tíú don tvtnbiu yayıgv

(Likə 7.1-10)

* **8:2** 8.2 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yı ba yáá lı wá ba dwíı wa. V dayan tə nə zwèe də ku tə jə *jonjı, v nə mèe, sə v fwa, sə v ma piı, v zu v dwíı tə wa.

⁵ Máná tē wa, Zwezi nē zwī Kapērōnayimē, *Romē-ba pamana bíi yuu tíú don twi, v lòrì wá sanj, ⁶ v wú: «*Yuu-Tiu, à tutunbiu tégé sàñ nē, v nandε tīga, v ga dé càn zēnzēn». ⁷ Zwezi ma swìn, v wú: «À wá va, à zwèe v yayıgv tē». ⁸ Pamana yuu tíú tē ma swìn, v wú: «Yuu-Tiu, à jun mùrì, sē n zv à diè wa. N dàñ pa nii cıci, yá à tutunbiu tē yayıgv tē wá zwèe. ⁹ À dē tētē yı lià duēn nē tı nē, à dē ga tı pamana duēn. À nē swìn pamanv tē don con, à wú: <Vəli!> U wá va. À nē bon wà don, à wú: <Bàá!> U wá bà. Yá à nē swìn à tutunbiu con, à wú: <Fwa kv tē!> U wá fwa kv».

¹⁰ Máná tē, Zwezi nē nì tē sùràn tēntē, tē poli v pùé zēnzēn, v ga swìn ba tē con, ba nē twá v nē, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn kv á con: Liù tələ *Yızərayelə luv nii tē wa, v nē ken v waa Yı nē, ndə bεε wà tē nē. ¹¹ À mù nē tē swìn kv, á con nē: Lià zēnzēn, ba nē tà *Zwifə-ba, ndə Romē-ba pamana yuu tíú wà tē nē, wá nan yı yıptan con dē yı yızwıa con, ba bà ba jēñ Yı pàrì tē wa dē *Abərahāmē dē *Yızakə dē *Zwakəbē. ¹² Yá Yızərayelə lià tē, Yı *sàñ tē yà nē kwēn, kv tún ba nē, wá na dē, ba dıı ba kàrá wa yı kunu tē wa. Kv bwálı tēntē wa, ba wá bubwi, ba ga dıŋa ba jıfwı ba fıfaga.»

¹³ Zwezi dàñ ma swìn pamana yuu tíú tē con nē, v wú: «Vəli n bwálı! Yoo tē n nē lòrì, kv wá tun, n nē ken n waa à nē, tē yıru». Yá mē kv mù máná tēntē wa nē, pamana yuu tíú tē tutunbiu tē nı v tìàn.

*Zwezi zwèe Piyerə tɪnkan yayıgv
(Marəkə 1.29-34; Likə 4.38-41)*

¹⁴ Ku kwa nə, Zwezi vələ Piyerə sàñ. Máná tə wa, v nə zva Piyerə diè, v nı də, waran jə Piyerə tɪnkan, v ga tégé. ¹⁵ Zwezi dwen v juun nə, yá waran tə zwèe, v ga nyí v zàn lala, v wulə v tanı, sə v ma li Zwezi vəri.

¹⁶ Máná tə, dədəni nə yí, ba ja lià zənzən, *zinə nə wulə ba yuu wa, ba bà Zwezi con. U nii sugv cıci nə ken tə zinə təntə mama cwəŋə nə, yá yayıran tə tián mama ga zwèe. ¹⁷ Mə ku twá nətv, Yıı nii *sùsùnù *Ezayi nii tə ma sú, ndə v nə swìn, v wú:

«D mù nə jon nə càn, də nə yayıran mama v zın.»

*Ba tə ba nə pìà, sə ba twá Zwezi nə yoo
(Likə 9.57-62)*

¹⁸ Zwezi nı də laluv twá v kwa. U dàñ ma pa nii v karbiə tə nə, sə ba ben munaa tə bəbərü tə don nə. ¹⁹ Ku máná təntə wa, Yıı nii *yənu tiú don ma fàrú v yí v yıra, v ga swìn, v wú: «Karnyına, à mù wá twá n nə, bwálí mama, n nə vələ». ²⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Ciləcərən jə tə buran tə zwi, zənbii də ma jə tə pwalan, yá *Ləzwənə-Biu† tə mù ba bwálí ja, v nə wá kə v yuu lá». ²¹ U karbiu don də ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, pa nə cwəŋə, sə à dó yáá à va à gùrì à nyına, sə à ga fwa v luə». ²² Zwezi ma le wá, v wú: «Twá à nə! Yá, sə tıga tə tián tə, ba nə ba mı tə, ku nə ba zwèe Yıı con, jə gùrì ba tıga».

† 8:20 8.20 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

Zwezi pɪn, mɔnaa vɔv nɛfarv zɪgɪ
(Marəkə 4.35-41; Likə 8.22-25)

²³ Kɔ kwa nɛ, Zwezi dɛ v kərbɪa tɛ dɪgà níá yuu bori wa, sɛ ba bɛn vàn tɛ don nɛ. ²⁴ Naa nɛdɔ, vɔv nɛfarv nɛ kɔ zàn, kɔ jɛ níá tɛ, kɔ mà kɔ pɔwí níá yuu bori tɛ yuu nɛ. Yá Zwezi mù yà dwèè. ²⁵ U kərbɪa tɛ dàñ ma yí v yɪra, ba zìn wá, ba ga wú: «*Yuu-Tiu, jon nɛba, nɛ pìà, sɛ nɛ tɪ!» ²⁶ Zwezi ma le ba, v wú: «Bèèèè nɛ pɪn, fɛn jɛ aba nɛtv? Á ba á waa kenì à nɛ wuuu, naaa?» U ma zàn, v baa vɔv tɛ, dɛ mɔnaa tɛ nii nɛ. Tɛ dàñ ma zɪgɪ. Yá bwálí tɛ mɛ siii. ²⁷ Kɔ gwárí là tɛ mama kɔ bwálí tɛ wa, ba ga bwe ba tìàn, ba wú: «Bɛɛ wà tɛ tà ndɛ là mɛ nɛ. Vɔv dɛ mɔnaa mɛ zìlí v nii!»

Zwezi li zinə bara bələ yuu wa
(Marəkə 5.1-20; Likə 8.26-39; 1 Zwan 3.8)

²⁸ Kɔ kwa nɛ, Zwezi galɪ mɔnaa tɛ, v lɛ v zɔ Gadara nagwanaa wa. Kɔ mánjá tɛ wa, dɛ nɛñ bara bələ *zinə nɛ jɛ, ba twi ba jérí Zwezi. Ba mù bara tɛntɛ yà yɪ ba wulɛ pìràn bɔran wa, ba nɛ kɔa, ba ma kɛni tɪga. Yá liù dɛ mama yà kwàrì kɔ bwálí tɛntɛ wa v twá ba yɪrɪ, ba yà nɛ tɔŋa yolwan zɛnzɛn yɪrɪ. ²⁹ Ba dàñ ma bubwi, ba wú: «Yɪ-Biu, bèèèè nɛ n pìà dɛ nɛba? Kɔ yɪ n twi, sɛ n kɛ nɛba càn wa, dɛ kɔ mánjá tɛ wà yí, naaa?»

³⁰ Twɛrɛn zɛnzɛn yà wulɛ yáá nɛ, tɛ dɛ wodirɛn. ³¹ Zinə tɛ ma lòrì Zwezi, tɛ wú: «Dɛ n nɛ wá dɪŋa nɛba, sɛ n yá, sɛ nɛ va nɛ zɔ twɛrɛn tɛ». ³² Zwezi ma le tɛ, v wú: «Á vələ!» Tɛ dàñ ma nan tɛ yá ba bara bələ tɛ, tɛ va tɛ zɔ twɛrɛn

tə wa. Lala twərən tə dərü, tə bəbēli paan tə yuu, tə tu mūnaa tə níá tə wa, tə ti.

³³ Twərən nəcira tə dəri, ba va tiu tə wa. Ba vəli, ba man ku tə mama, ku nə yí ba, də ba mù bara bələ tēntə. ³⁴ Tiu tə tián mama dān nan, ba va ba jóri Zwezi. Yá ba nə twi, ba na Zwezi, ba dān lòrì wá, sə u nan, u yá ba tiu tə nə.

9

Zwezi zìn gwànú don

(Marəkə 2.1-12; Likə 5.17-26)

¹ Zwezi kúò píí u zu níá yuu bori tə, u ben mūnaa tə, u va u yí u tətə tiu Kaperənyimə.

² Ba jün gwànú don, ba bà u con titav wa. Mánjá tə, Zwezi nə ni də, là tēntə ken ba waa u nə, u swìn gwànú tə con, u wú: «À dabεε, pa n jün dān! À kwēn n cūna tə, à li n mù də Yu pwərə wa». ³ Ku mù tēntə yiri Yu nii *yənu tián tə dān ma swìn ba waa con, ba wú: «Bεε wà tə swìn, u twìn Yu nə!»

⁴ Zwezi nə lwarı ba pubuɲı tə, u dān ma bwe ba, u wú: «Bèèèe nə pın, á ma jə pubuɲı tətə yiri á waa nə? ⁵ Ku kwà nə yi mwálí, ku doni ku don, də à nə swìn, à wú: À kwēn n cūna, à li n mù də Yu pwərə wa, nə à yèé də à nə wú: Zàn yu nə, n va! ⁶ À yi à pìà, sə á yəni də, Yu ken dīàn *Ləzwənə-Biu* jün wa, tia yuu wa yəbə, sə u kwēn cūna, u li là də Yu pwərə wa». U dān ma swìn gwànú tə con, u wú: «Zàn yu nə, n ti n titav tə, n va n sán!» ⁷ Bεε tə nyí u zàn, u vèlè

* **9:6** 9.6 Zwezi yi u tətə yoo nə u swìn.

υ sàń. ⁸ Mánǵá tē, lalυυ tē nē nı kυ nēυ, fēn zwa lià tē. Ba dǵń ga wulē ba pın dun Yı nē, υ nē ken diàn nēυ lēzwēnē dē nyan don jıun wa.

*Zwezi bon Matie, sē υ twá υ nē
(Marəkē 2.13-17; Likē 5.27-32; Matie 4.18-22)*

⁹ Zwezi nē kēēń υ vələ yáá, υ nı bεε don, ba nē bonē Matie†, dē υ jēé υ jonē lanpoo υ tutunan diē wa. Zwezi ma swın υ con, υ wú: «Zàn n bà, n twá à nē!» Matie ma zàn, υ twá υ nē.

¹⁰ Zwezi dē υ karbia tē vėli Matie sǵń. Ba nē wulē υ diē wa, ba dé mánǵá tē wa, lanpolına tē duēn dē cuna lià tē duēn dē twi ba yà wulē ba dé dē ba. ¹¹ *Farızıan-ba tē nı ba nēυ, ba dǵń bwe Zwezi karbia tē, ba wú: «Bēēē nē pın, á karnyına tē ma dé dē lanpolına dē cuna lià tē?»

¹² Zwezi nē nı kυ, υ le ba, υ wú: «Lià tē, ba yıra nē zurē nē ba dımutırv pıà. Kυ yı yayııa nē pıà dımutırv». ¹³ Zwezi ma kúv swın, υ súrı lá, υ wú: «Á vələ, á pıà Yı sagı tē wa yoo tē dēń, kυ nē wú: «À swē, sē á dēri duēn yınēgē zēnzēn, à ba á *jonı won pıà.» Cıgá, kυ tà à twı, sē à bon cıgá tiàn, kυ yı à twı, sē à bon cuna lià tē».

*Zwezi bırv kàrà nēdın nivori yuu wa
(Marəkē 2.18-22; Likē 5.33-39)*

¹⁴ Zwan‡ karbia twı Zwezi con, ba bwe wá, ba wú: «Bēēē nē pın, nē mù dē *Farızıan-ba tē yáá vwe nē níé, yá n mù karbia tē ga ba ba níé vwe?» ¹⁵ Zwezi ma le ba, υ wú: «Bεε nē pıà υ vwa υ kan fúru, υ dabara yáá bà, sē ba twá ba

† **9:9** 9.9 Matie yırv don nē yı Levi. ‡ **9:14** 9.14 Kυ mù Zwan tēntē nē yı *Zwan-Batısē, υ nē li lià níá wa, kυ twá dē Yı yırv.

dé fúru tē diŋə tē. Á buŋa dē, ba wá vwe ba níó, ba dàn ká dé wodiu tē, yá fúru bæ ga wulə dē ba? Yá máŋá dàn wá bà, fúru bæ tē bá ya lá. Ku mù máŋá təntə wa, ba dàn wá vwa ba níó.

¹⁶ Liù təló, v nə wá tì gantwandun, v ma pú gangwɪɾv, gantwandun tē nə wá vuri gangwɪɾv tē vən don yɪɾɪ, yá ku buv tē dàn wá doni dé yáá tē tətə. ¹⁷ Ba ma ba swana, tē nə wulə tē zaŋa, lwé ba kəni purəŦ nədwara wa. Ku nətv tē nə fwa, purə tē wá pwin. Swana tē mama wá lwá tta, yá purə tē wá va bwàná. Ba mə, sə ba kə swana, tē nə wulə tē zaŋa, purə nədura wa, sə swana tē, dē purə tē mə dàn ká cùgù».

*Zwezi bwin bùá don, v ga zwèe kan don yayigu
(Marəkə 5.21-43; Likə 8.40-56; Zwan 5.21, 28)*

¹⁸ Dē Zwezi tē nə zɪga lá, v swìn tē sùràn təntə *Zwan-Batisə karbɪa tē con, *Zwifə-ba *jéró diè don yuu tíú don twi, v tv Zwezi yáá con, v ga wú: «À bùá tɪga, ku nə díán mancɪn. Yá n ya bà, n tún n jìàn v yuu wa, sə v mu ga ya luv». ¹⁹ Zwezi dē v karbɪa tē ma zàn ba pú v kwa.

²⁰ Ku máŋá tē wa, kan don yɪ lá, v tàŋá nə twi, ka ba zɪga, ku nə yí bɪna fugə bələ. V ma twá Zwezi kwa, v fàrú v yí v yɪra, v ga dwen v gànù nii nə. ²¹ Kan tē yà swìn v waa con: «À nə ken cígá, à dwen v gànù tē cɪcɪ nə, à yayigu tē wá zwèe». ²² Zwezi nə píí v vəvəri, v na wá, v swìn, v wú: «À nakva, dàn n jìàn! N ken n waa à nə,

§ 9:17 9.17 *Yɪzərayələ luv wa, ba swana yà yɪ ba kəni purə wa.

ku mù nə pɪn, n na yazurə». Də naa nədu, kan tə yayigu tə zwèe.

²³ Zwezi ma kèeń, ɔ yí jéró diè tə yuu tíú tə sàń. Ku máńá tə wa, də wuwurə də lalɔ, ba nə bubwi, yà súé lá nə. Zwezi ma swìn, ɔ wú: ²⁴ «Á naŋa lá nə, bùá tə wà tɪ, ku yɪ ɔ dwèe». Lià tə dàń yà ma wulə ba muŋa Zwezi. ²⁵ Máńá tə wa, ba nə lɪ lalɔ tə kàrá wa, Zwezi zua diè tə wa. Ʋ jɪn bùá tə jɪn nə, bùá tə ga nyí ɔ zàn. ²⁶ Ku mù yoo təntə kúvú súé tɪa mama.

*Zwezi súrí lilirən bələ yía
(Marəkə 8.22-26; 10.46-53)*

²⁷ Máńá tə, Zwezi nə nan *Zwifə-ba *jéró diè yuu tíú tə kàrá wa, ɔ vɪrí, lilirən bələ duən dəri, ba bubwi ɔ kwa, ba wú: «Pìvú *Davidə nàv, dəri nə yinəgə!» ²⁸ Zwezi nə yí sàń, máńá tə wa, lilirən tə fàrú ba yí ɔ yɪra. Ʋ dàń ma bwe ba, ɔ wú: «Á pɪn cígá də, à wàá ku yoo tə à tuŋa naaa?» Ba ma le wá, ba wú: «Awo, *Yuu-Tiu». ²⁹ Zwezi dàń ma dwen ba yía nə, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Ku nətu tə wá twá á nə ken á waa à nə, ku ma tɔn». ³⁰ Lala də ba yía tə súrí, tə na lá. Zwezi ma dù sú ba nii nə, ɔ wú: «Á cuga zəni, á dàná ká pa liù mama nì ku». ³¹ Yá ba tə vèli, ba swìn Zwezi yoo, ba sú tɪa mama.

Zwezi pɪn bəru nii póri

³² Máńá tə wa, Zwezi nə vɪrí, ba jɪn bəru, ba bà ɔ con. Bəru tə yà wàrà ku swìn, *zini yà nə bəbəni wá yɪrɪ. ³³ Zwezi ma lɪ ku mù zini təntə, bəru tə nii ga póri, ɔ wulə ɔ swìn. Ku yoo tə yà gwárí lià tə, ba dàń ga swìn, ba wú: «Nə tə wà ku

tə don ni *Yüzərayelə luv nii wa!» ³⁴ *Farızıan-ba dān ma swìn, ba wú: «Kv yi zinə yuu tíú tə nə pın wá nii, v ma lı zinə tə!»

Zwezi dəri là tə yinəgə

(*Matìe 4.23-25; Marəkə 6.34; 3.7-12*)

³⁵ Zwezi jiru tıfaran tə də tıan tə mama wa, v swìn Yuı soywájú tə. U bıri də, Yuı wá dé v pàrì là mama yuu wa. U yàá zwı v kàrì *Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Yá v ga zwèe yayıŋa yayıran yiri mama, v ga pın yazurə ba tə nə, ba nandaran nə wà cé. ³⁶ U nə ni là tə, ba yinəgə jın wá, là tə jìàn yà nə gwàrì, ba pwıı ga cùgù tə yırı. Ba yà yi ndə pee nə, tə nə ba payırv jə. ³⁷ U dān ma swìn v karbıa tə con, v wú: «Kárá tə wiən bıga zənzən, yá tütùnà ga ba dáá. ³⁸ Á dān wá lòrì kárá tə tíú, sə v tun tütùnà, sə ba za v wiən tə».

10

Zwezi kúrí v tıntına fugə bələ tə

(*Marəkə 3.13-19; Likə 6.12-16*)

¹ Dıın don nə, Zwezi bon v karbıa fugə bələ tə, sə ba bà, sə v ken dıàn ba jıın wa, sə ba wàní ba lı *zinə. Yá ba ga zwèe yayıŋa yayıran, ba ga pın yazurə ba tə nə, ba nandaran nə wà cé. ² U karbıa fugə bələ tə, ba nə yi v *tıntına, tə yıra nə nətən:

Ba təntən liù nə yi Simon, ba nə bonə Piyerə, də v nubiu Andəre.

Kv súrì Zwakə də v nubiu Zwan nə, ba nə yi Zebede bıa.

³ Kv súrì Filipə də

Barətelemi

də Toma
 də Matie, v nə yɪ lanpolɪnv.
 Kɪ sʊrí Aləfe biú Zwakə də Tade,
⁴ də Simon tə, ba nə boŋə <Kananitə* >.
 Kɪ sʊrí Yisəkariyotə Zwidasə, v nə jɪn Zwezi v
 pa v duŋa nə.

*Zwezi tɪn ba tɪntɪna fugə bələ tə
 (Marəkə 6.7-13; Likə 9.1-6; 10.1-12)*

⁵ Zwezi tɪn ba *tɪntɪna fugə bələ tə, v ga pa ba
 nii, v wú: «Á dànà ká va là tə, ba nə tà *Zwifə-
 ba con, nə à yèé Samari tián tɪan tə wa. ⁶ Á vələ
 *Yizərayelə là tə cɪɪ con, ba nə nyɪn ndə pee
 nə, tə nə jén. ⁷ Á vələ, á swɪn ba con də, máŋá
 tə bwələ, sə Yɪ dé v pàrì tə là tə mama yuu
 wa. ⁸ Á pɪan yayɪŋa yayɪran zwèe, á bwɪən tɪga,
 sə á zwèe dayaran dayan, sə ba jì ləzwənzəŋə,
 á ga lɪ *zinə là yuu wa. Á pɪan tutv, ba nə pɪn
 aba tutv yɪrɪ. ⁹ Á dànà ká tì səbiu, ba nə fwa
 də síán, nə à yèé ba nə fwa də cɪnɪa, nə à yèé
 səbimɪnɪ á ganjɪga wa. ¹⁰ Á dànà ká tì lòò, nə à
 yèé gànù don, á sʊrí kɪ tə nə, á nə zva. Á dànà
 ká tì natɪra duən, nə à yèé daduu, tùtùnù nə wá
 na v nii wodiu yɪrɪ.

¹¹ Á nə yí tɪfarv, nə à yèé tɪv, sə á pìà liù tə, v
 nə mɛ, á zɪrɪ kɪ tíú bwálí nə, kɪ ja vələ á viru.
¹² Diè tə, á nə zva ka wa, sə á jɪn là tə, ba nə
 wulə ka wa. ¹³ Də ka mù diè tɪntə là tə nə wá
 sɛe ba jon aba, sə Yɪ pa á jùnà tə pa ba bɪcanɪ

* **10:4** 10.4 Kananitə yɪ là tə, ba nə zɪga *Romə-ba nə, ba nə
 jon ba lɪv nii tə yɪrɪ. Ba yɪrɪ don də nə yɪ *Zelotə. Ywǎn Like
 6.15 də Tɪtɪnan 1.13.

sié. Yá ba nè viga aba, sè kv tɛ Yɪ nè pɪn tɛ, pɪi kv bà á con. ¹⁴ Kv nè ya diè wa, nè à yèé tiv wa, ba nè viga, sè ba pa á zv, nè à yèé, sè ba cugv á sùràn tɛ, á virè kv bwálí tɛ nè, á ga zwarɪ á nɛɛ purɛn† á lwá ba yuu wa. ¹⁵ Cígá mama, à mù nè swìn kv á con: Kv mù tiv tɛntɛ bùrà tɛ bùrù dɪn nè *Sodɔmə də Gomɔrè lià bá na càn, ndè kv tiv tɛ tiàn nè».

Wɔwɔlv tɛ nè biàn
(*Marəkə 13.9-13; Likə 12.11-12; 21.12-17*)

¹⁶ Zwezi kùè swìn, v wú: «Á cuga zəni! À tɔŋa aba ndè pee nè buyurən nyankwan tətəŋi wa. Kv mù tɛntɛ yɪɪ, á cia á tiàn nè ndè dɪŋa nè, sè á ga yà sənɔwɛn ndè gunponi nè. ¹⁷ Ba wá ja aba, ba va lià tɛ nè bùrì bùrà yáá con. Yá ba ga wá mà aba də fɪfɪran *Zwifə-ba *jéré dii tɛ wa. Kv mù nè pɪn, á cia á tiàn nè də lià tɛ. ¹⁸ Ba wá ja aba, ba va pèegá tɛ də yáá tiàn tɛ, pìú nəfarv tɛ nè li v tún, con à mù Zwezi yɪɪ. Kv nətv tɛ wá tɔn, sè kv ma birɪ ba tətə, də dwíé tɛ duən mama lɔv mama wa, ba nè tà Zwifə-ba, kv tɛ, Yɪ nè fwa. ¹⁹ Yá ba nè jɪn aba, ba va lià tɛ nè bùrì bùrà yáá con, á dànà ká pa kv tɛ, á nè wá swìn twara ja aba. Kv máŋá tɛ wa, Yɪ nè wá kè kv tɛ, á nè mɛ, sè á swìn, á nii wa. ²⁰ Kv tà á mù nè wá swìn, kv wá yà á nyɪna Yɪ *Siŋu tɛ, kv nè wulə də aba, nè wá swìn kv pa aba.

²¹ Lià wá ja ba nubɪa ba pa, sè ba gv, yá bia nyɪna-ba də wá tɔn kv nyɪnyɪga də ba bia. Bia wá zàn, ba zɪɪ ba nyɪna-ba nè, ba gv ba. ²² Lià

† **10:14** 10.14 Kv nətv tɛ birɪ də, Yɪ wá ŋwín kv tɛ, ba nè tɔn tɛ juɪ ba yɪra.

tə mama wá dún aba à mù yiri. Yá liù tə, ɔ nə wá ja pínú, ɔ zigi ɔ diàn ku yoo tə, ku va ku zwèe, ku tíú wá na miu tə, ku nə ba zwèe Yı con. ²³ Ba nə fıtın aba tıw wa, sə á dəri á nan á va ku don. Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Á bá wàní *Yızərayelə tıan tə mama, á va, də *Ləzwənə-Biu tə wà pıı ɔ bà.

²⁴ Karbiu tələ, ɔ nə dwə ɔ karnyına. Tıtınbıu tələ, ɔ nə dwə ɔ yuu tíú. ²⁵ Yá karbiu nə ya ndə ɔ karnyına nə, ku cıci mə. Tıtınbıu də nə ya ndə ɔ yuu tíú nə, ku cıci mə. Yá ba nə jın diè tíú, ba bon Beləzəbilə, ba wá pa yıra tə nə dwə nətv ɔ diè là nə?»

*Lìù tə, á nə mə, sə á dəri ɔ fən
(Likə 12.2-7)*

²⁶ Zwezi kúú swın, ɔ wú: «Á dənà ká dəri ləzoni! Ku tə mama nə sègè nə wá nan poni nə yiri. Yá ku tə nə yi diè yoo wá nan kàrá. ²⁷ Ku tə, à nə swın á con yikunu wa, sə á swın ku yıcau wa. Ku tə, á nə nì á zıan wa, sə á cèrí ku dəyun wa. ²⁸ Á dənà ká dəri ba tə, ba nə wàá yıra tə cıci ba gwı, ba ga wàrì jèré tə won ba fwa. Yá á dərə liù‡ tə mù, ɔ nə wàá á yıra tə, də á jèré tə ɔ cùgà mən diè wa. ²⁹ Ba ba zənbii bələ yoli səbilugu nədv, naaa? Yá ku nədv tətə wàrì tıa ku twı, də á nyına Yı nə wà nii pın. ³⁰ Yá Yı gəlì á yukoran tə mama á yuu wa. ³¹ Á dənà ká pa fən ja aba. Á kukwa zənbii tə nə dáá».

*Lìù tə Zwezi nə yèé
(Likə 12.8-9)*

‡ 10:28 10.28 Ku yi Yı.

³² Zwezi kùò swìn, v wú: «Liù tē mama, v nē wá swìn lià yáá con nē dē, v yèé à mù Zwezi, à dē wá biri à nyina Yui, v nē wulə Yui *sàñ nē, dē v yi à mù cígá nē ti wá. ³³ Yá liù tē, v nē biri lià yáá con dē, v yèrì nē, à dē wá biri à nyina Yui yáá con, v nē wulə Yui sàñ nē, dē à dē yèrì wá».

Zwezi yi pwia liù
(*Likə 12.51-53; 14.26-27*)

³⁴ Zwezi kùò swìn, v wú: «Á dànà ká bún dē, ku yi à twí, sē à kē bican sié tia yuu wa. Ku tà à twí ku mù yiri, ku yi laguri siù nē, à ja bà. ³⁵ À twi, sē à kē pwia lià pwəɾə wa: Sē biú zigi v nyina nē, sē búbá zigi v nuu nē, sē bikini zigi v bari nuu nē. ³⁶ Liù duɲa wá yà v diè lià. ³⁷ Liù tē, v nē swə v nuu dē v nyina, v doni nē, ku tíú tē wà mɛ, sē v ya à karbia tē wa liù. Liù tē, v nē swə v biú, nē à yèé v búbá v doni nē, ku tíú tē wà mɛ, sē v ya à karbia tē wa liù. ³⁸ Liù tē, v nē pìà, sē v twá nē, ku tíú mɛ, sē v sèe v dé càn dē nē, ku ja vèli v tian dagarv tē yuu wa. Ku nē tà nətɔ, v wà mɛ, sē v ya à karbia tē wa liù. ³⁹ Liù tē, v nē pìà, sē v jon v mu tē, v wá kwìn ku nē. Yá liù tē, v nē wá kwìn v mu tē nē à mù yiri, v wá na mu, ku nē ba zwèe Yui con».

Yi ηwirán
(*Marəkə 9.41*)

⁴⁰ Zwezi kùò swìn, v wú: «Liù tē, v nē sèe aba, ku tíú sèe nē. Yá liù tē, v nē sèe nē, ku tíú sèe liù tē, v nē tɔn nē. ⁴¹ Liù tē, v nē jun Yui nii *sùsùndò tē zəni, v nē yi Yui nii sùsùndò yiri, Yui wá pa wá Yui nii sùsùndò ηwirán. Yá liù tē, v nē jun cígá tíú

tə zəni, ʋ nə yi cígá tíú yiri, Yui wá pa wá cígá tíú ɲwírán. ⁴² Liù nə kwán nazunə wùrú zɔɲa tətə, ʋ pa à karbiu tə don jumurinyuga tətə nə, ʋ nə yi à karbiu tə yiri, cígá mama, à mù nə swìn ku á con: U bá kwìn ʋ ɲwírán nə Yui con».

11

¹ Máná tə wa, Zwezi biri kàrà təntə ʋ karbia fugə bələ tə nə, ʋ zwèe, ʋ dàń lɛ ʋ va, sə ʋ kàri Yui sùràn tə nə yi nətʋ, ʋ biri lià tə nə, ku mù nagwanaa təntə tian tə wa.

*Zwan-Batisə tɔn ʋ karbia tə Zwezi con
(Likə 7.18-35; Zwan 5.35-36)*

² Ku máná təntə wa, də Zwan* wulə bāń diè wa. U zigi ʋ bāń diè tə wa, ʋ ni də, ba swìn Zwezi-*Kərisə tɔtɔɲi tə yoo. U dàń ma li ʋ karbia tə duən, sə ba va ba bwe Zwezi, ba jón: ³ «N mù nə yi liù tə, Yui nə swìn də, ʋ wá bà, nə à yèò nə mɛ, sə nə diàn ʋ don?» ⁴ Zwezi ma le ba, ʋ wú: «Á vələ á man á biri Zwan nə ku tə, á nə ni, á ga na də, à fwa: ⁵ Lilirən yía sùrí, gwàní vèli, dayaran dayan zwèe, ba ga jì ləzwənzəɲə, zɔbɔɲa zɔɲan sùrí, tɔga bwin ba naɲa. Yá zɔra də ga nèn Yui suywánú tə. ⁶ Pupwən lià nə ya lià tə, ba nə bá vi nə, ba dɔgu ku tə yiri, à nə fwa».

Máná tə wa, Zwan karbia tə nə vií, Zwezi zàn ʋ wulə ʋ swìn Zwan yoo, ʋ biri lalɔɔ tə nə, ʋ wú: ⁷ «Ləzwənyiri nətə nə, á vèli á balɔ kasɔɔ lanworu tə wa? Ku tà liù tə, ʋ nə nyin ndə mancanɔ nə, vɔɔ nə vuvugə. ⁸ Ləzwənyiri nətə

* **11:2** 11.2 Ku mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, ʋ nə li lià níá wa, ku twá də Yui yiri.

nə, á dàń vèli á na? Kú tà liù tə, ʋ nə zva ganmula. Ba tə, ba nə zwi ganmula, tà ba wulə pèegá dii wa naaa? ⁹ Ləzwənyiri nətə nə, á dàń vèli á na? Kú tà Yı nii *sùsùnù, naaa? Awo! À mù nə swìn kú á con də, kú liù təntə dwə Yı nii sùsùnù tətə. ¹⁰ Kú liù təntə yoo púpúní Yı sagı tə wa, kú wú: «Nèń, à mù Yı nə tun à tütùnù, sə ʋ dé n yáá, sə ʋ kwən n cwəŋə tə ʋ pa mú». ¹¹ Cígá mama, à mù nə swìn kú á con: Luv ləzoni wa, ba nə luri, liù wà lá yın, ʋ nə doni Zwan-Batisə. Yá liù tə, ʋ nə yı ləzoni tə mama nəmanbiə Yı pàrì tə wa, tə dwə wá. ¹² Kú nə zıgı Zwan-Batisə máńá tə wa, kú ja bà zèn, là pìà, sə ba dé Yı pàrì tə ba pa ba tìàn nə də diàn. Yá kú yı là tə, ba nə yı diàn tìàn nə nı kú. ¹³ Yı pàrì tə yoo dí yáá kú púpúní Yı *nii tə, ʋ nə pın *Moyizə nə, sagı tə wa. Yı nii sùsùnà tə mama ga swìn kú yoo, kú ja bà kú yí Zwan máńá tə. ¹⁴ Də á nə pìà, sə á sèe à nii, Zwan yı kú mù Eli tə, ba nə dí yáá ba swìn ʋ yoo. ¹⁵ Liù mama dàń mɛ, sə ʋ kə diàn, ʋ súrí ʋ zıan, ʋ cugv zəni!»

¹⁶ Zwezi ma kúù swìn, ʋ wú: «Zèn ləzoni tə yı à wá tì ba, à ma man də bèeèe? Ba nyın ndə bisíná nə, ba nə jèé yəə kanporu wa, ba ga boŋə duən, ba wú: ¹⁷ «Nə wúró wii nə kə á nə, sə á sa, á ga wà sèe! Nə nun pucvı nuŋi nə pa aba, á ga wà kwı!» ¹⁸ Mə zèn là tə də yı nətə. Zwan nə twi, ʋ ma ba wodiú nəzəŋu dé, ʋ ga ba swana nywìn, ba swìn, ba wú, də *zinə nə jə wá. ¹⁹ Kú kwa nə, *Ləzwənə-Biu† tə nə twi, ʋ mù ma dé wodiú nəzəŋu, ʋ ga nywìn swana, ba kúù swìn,

† 11:19 11.19 Zwezi yı ʋ tətə yoo nə ʋ swìn.

ba wú: «Nèh, bæe wà tə, ɔ yoyuu nə yɪ ka dé, də ka nyɔ swana, ka sú. Ʋ yɪ lanpolɪna tə də cɔna lià tə dabɛɛ!» Yá wɔbɔŋa tíú yɪ ɔ yàá twá ɔ yɔfwaŋa nə, ɔ ma bɪrɪ də, ɔ jə wɔbɔŋa».

Tɪan tə, tə lià nə vɪga Zwezi
(*Likə 10.13-15; 12.47-48*)

²⁰ Zwezi dàń wulə ɔ caga lià tə nii nə, ɔ nə tun ɔ yomɪlan tə zɔnɪ ba tɪan wa, ba ga wà ba kwa vɔvɔri, ba ma sá ba cɔna tə yɪrɪ.

²¹ Zwezi kúv swɪn, ɔ wú: «Yomɪlan tə, tə nə fwa á pwərə wa, yiri yà nə fwa Tirə də Sidon tɪan tə wa, tə tɪan tɛntə lià yà wá zɔ pucɔnɪ ganan, ba ga pìrɪ ba yɪra də tònù. Kɔ m̀ nə pɪn, càn wá tɔ á m̀ Korazɪn tìán yuu wa! Kɔ m̀ nə pɪn, càn wá tɔ á m̀ Betəsayɪda tìán yuu wa! ²² Mə kɔ m̀ nə pɪn, à swɪn kɔ á con: B̀rà tə b̀r̀r̀ dɪn nə, Tirə də Sidon tìán càn ba yí á m̀ tɪan bələ tɛntə lià. ²³ Sə á m̀ Kapərənayimə tìán, á bɔŋa də, á yuu wá dwen yɪ nə, naaa? Abada! Yomɪlan tə, tə nə fwa á pwərə wa yiri, yà nə fwa *Sodòmə wa, Yɪ yà bá c̀g̀ kɔ tɪ tə. Kɔ m̀ nə pɪn, á wá m̀r̀, á cú á yí mən diè. ²⁴ Mə kɔ m̀ nə pɪn, à swɪn kɔ á con: B̀rà tə b̀r̀r̀ dɪn nə wá yí, á wá dé càn, á doni Sodòmə tìán».

Bɪcan sié yoo

(*Likə 10.21-24; 1 Korɛntə tìán 1.26-29*)

²⁵ Kɔ máná tə wa, Zwezi swɪn Yɪ con, ɔ wú: «À nyɪna tə, n nə tɪ lanworu də tɪa, à kəni n lèèè. N bɪrɪ yìèn tətə lià tə nə, ba nə mun ba tìán. Yá n ga sègè tə ba tə nə bɔŋa də, ba yɪ wɔbɔŋa də

yønu tián yáá nø. ²⁶ À nyina, n mù cígá nø swə, sə kv nətʊ tə tun».

²⁷ Zwezi kúð swìn, v wú: «À nyina Yɪ ken wiən tə mama à jɪn wa. Liù mama yèrì Yɪ-Biu‡ tə, də kv nə tà à nyina Yɪ tə. Liù də mama ma yèrì à nyina Yɪ tə, də kv nə tà Yɪ-Biu tə, də liù tə, Yɪ-Biu tə nø swə, sə v sùrí v yíá v bɪrɪ wá.

²⁸ Á biàn à con, á mù là tə mama, á nə zɪn á yun zula á gwàrì! Yá à wá pa aba sié. ²⁹ Á yá, sə à kə aba cwəŋə nø, ndə nɪan nø, tə tíú nø ken dau tə bɪan nø, v vaŋa, à nə yɪ pubwanʊ, də ka mun tián nø à jə tə yɪrɪ. Á ga wá na sié á pa á tián nø. ³⁰ Á bɪan dau tə, kv nə wá kə aba cwəŋə nø, tə ba dun jə. Yá kv zɪŋə ga ba cà də».

12

Zwezi nə ti sié dɪn tə
(*Marəkə 2.23-28; Likə 6.1-5*)

¹ Dɪan təntə nii nø, Zwezi də v karbɪa tə twá kárí wa, ba kɛɛn *Zwifə-ba *sié dɪn nø. V karbɪa tə kén mɪna yun, ba dɪŋɪ, niən yà nø jə ba yɪrɪ. ² Kv máŋá tə wa, *Farɪzɪan-ba nø nɪ kv nətʊ, ba swìn Zwezi con, ba wú: «Nèh, n karbɪa tə nø fwa kv tə, kv nə wà mɛ, sə ba fwa sié dɪn nø».

³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á wà Yɪ sagɪ tə kàrì, á na kv tə, piú *Davidə tətə nø fwa dɪn don nø, də v kwa là tə, də niən nø jɪn ba, naaa? ⁴ V zva Yɪ *diè tə wa. Yá v mù də v kwa là tə dí dipɛn tə, kv nə wulə Yɪ diè tə wa, kv yà ga wà mɛ, sə ba dó kv. Yá nə Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nø,

‡ 11:27 11.27 Zwezi yɪ v tətə yoo nø v swìn.

yà ga pa cwəŋə Yɪ *joŋwana tə cɪcɪ nə, sə ba mù nə dé Yɪ diè dipen təntə. ⁵ Nə à yəé, ku yɪ á wà Yɪ nii tə, ɔ nə pɪn Moyizə nə, sagɪ tə kàrì, á na də, Yɪ joŋwana tə ba sió dɪn tə nii zìlì, ku ga tà cɪna ba tɪn Yɪ yáá con, də tutɪnan tə, ba nə tɪŋa Yɪ diè tə wa, ku dɪn təntə nə, naaa? ⁶ Yá à mù dàń nə swìn ku á con də, won don wulə yəbə, ku nə dwə Yɪ diè tə. ⁷ Ku púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «À ba á *joŋi pìà, à nə pìà, sə á yà lià tə, á nə dəri yinəgə zənzən». Də á yà nə nì sùràn təntə dèń, á yà bá manwarɪ á b̀r̀r̀ lià tə duən, ba nə wà c̀g̀g̀, b̀r̀r̀ á zwèe. ⁸ *Ləzwənə-Biu tə nə tɪ sié dɪn tə».

*Bɛɛ don, ɔ jɪn nə tɪga yoo
(Marəkə 3.1-6; Likə 6.6-11)*

⁹ Zwezi kù̀ nán lá, ɔ va *Zwifə-ba *jéré diè don wa. ¹⁰ Bɛɛ don yà wulə lá, ɔ jɪn nə tɪga. Lià duən ma bwe Zwezi, ba wú: «N jə cwəŋə, sə n zwèe yayɪgɔ *sió dɪn nə, naaa?» Yá ku yà yɪ ba pìà, sə ba twá nətɔ, ba ma swìn ba zɪgɪ Zwezi nə. ¹¹ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Liù t̀l̀é á wa, ɔ nə jə piə nədu cɪcɪ, ka ga tɔ gwálú wa, ku nə lù, sió dɪn nə, yá ɔ ga yá ka, ɔ bá li. ¹² Sə ləzwənə ba piə kɔkwa zənzən, naaa? Ku mù nə pɪn, nə jə cwəŋə, sə nə fwa ku tə nə zìən, sié dɪn nə». ¹³ Zwezi dàń ma swìn bɛɛ tə con, ɔ wú: «Làrí n jɪn tə à con!» Bɛɛ tə ma làrì ku, ku ga jì nəzəŋu ndə ku don tə nə.

¹⁴ *Farɪzɪan-ba nə nɪ ku nətɔ, ba nán ba vií. Ba dàń v̀l̀i ba kə duən nə, ba v̀r̀r̀ ba jén, ba nə wá twá nətɔ, ba ma gɔ Zwezi.

Tùtònù tē, Yū nē kúrí yoo

¹⁵ Máná tē, Zwezi nē lwarí kú nētú, v kèeń kú bwálí tēntē wa. Yá lalúv púé v kwa. U pín yazurē yayıŋa tē mama nē. ¹⁶ Yá v dāń ga dù sù ba nii nē, sē ba dān ká swìn kú tē, v nē yí ba bírú là. ¹⁷ Mē kú twá nētú, Yū nii *sòsònù *Ezayi nii sùràn tē ma sù:

¹⁸ «Nēń, à tūtònù tē nē, à nē kúrí, v mù nē yí liù tē, à nē swē, v nē poli à pùé. À wá pa à *Sıju tē wá. Yá v ga wá bírú à cígá tē lúv dwíé tē mama nē. ¹⁹ U dē liù bá tūtòní duēn, v ga bà zín v kori, v kē yū nē. Ba bá na wá dē v zıga conı yuu, v swìn sùràn. ²⁰ U bá cùgù liù tē, v nē ba diàn jē, v nē nyın ndē mıv nē, kú nē kén kú zìè. Yá v bá sēe v cùgù liù tē, v nē nyın ndē cànú nē, v mēn nē ba dáá. Mē nētú nē, v wá tun wuuu, kú ja vèlē, là tē nē wá sēe Yū cígá tē. ²¹ Yá lúv dwíé tē dē mama wá kē ba yala v yuu wa».

Zwezi le v dıŋa tē

(Marəkə 3.22-30; Likə 11.14-23; 12.10)

²² Kú kwa nē, ba jın bēē don, ba bà Zwezi con. Bēē tēntē yá yí *zinē nē ja, v ga yí liliu dē bēru. Zwezi pín wá yazurē, yá v sùrí v nii v wulē v swìn, v ga na wiēn. ²³ Kú gwárí lalúv tē. Yá là tē mama dāń ga swìn Zwezi yoo, ba wú: «D yí pìú *Davidē nāú tē naaa?» ²⁴ Yá *Farızıan-ba tē nē nı kú nētú, ba swìn, ba wú: «D wáá *zinē v lı là yuu wa, kú nē yí Beləzēbilē, v nē yí zinē tē mama pìú, nē pín wá tē diàn tēntē yırı». ²⁵ Zwezi nē yèé ba pubıŋı tēntē, v dāń le

ba, v wú: «Payuu là nə zıga duən nə, ku payuu tə wá cùgù. Tıv, nə à yèé diè tián nə zıga duən nə, tə tıri nə ga. ²⁶ Də *Sıtana nə dıri Sıtana, v yi v zıga v tətə nə. Yá v ga yi v tətə payuu nə v cùgà. ²⁷ Á wú, də ku yi Beləzibilə, zinə piú tə nə pın nə dián tə. Ku mù nə pın, à wáá zinə à li là yuu wa. Sə á bia tə də yi wáà dián nə, ba ma li zinə tə? Mə ku mù nə pın, á bia tə tətə nə wá buri á bura. ²⁸ Yá ku cígá nə yi ku twá Yıı-*Siñu tə dián, à ma li zinə tə, ku nətv tə buri də, Yıı dé v pari là yuu wa á tətəni wa.

²⁹ Liù təlè, v nə wá zv ladıa diè, v ηv v wiən, ku nə tà v dí yáá, v vwa ladıa tə v tın. Ku kwa nə, v dán wá wani v pèe ku tíú tə diè wiən tə mama.

³⁰ Liù tə, v nə tələ à kwa, zıga à nə. Yá liù tə, v nə ba à nə saña, v kəni duən nə, ku tíú yi v làgà.

³¹ Mə ku mù nə pın, à swın ku á con: Yıı wá kwen ləzoni cuna yiri mama, də ba tıran yiri mama, ba nə twın v mù Yıı, v li v mù də ba pwərə wa. Yá liù tə, v nə twın Yıı-Siñu tə, v cuna ba kwen tə nan, abada. ³² Liù tə mə, v nə wá swın sugv, ku nə zıga *Ləzwənə-Biu* tə nə, ku tíú wáá v cuna kwıvıv v nı. Yá liù tə, v nə swın sugv v zıgi Yıı-Siñu tə nə, ku tíú wari v cuna kwıvıv v nı, zèn də jwıan, abada».

Tıú də ku bia

(Likə 6.43-45; Ebərə-ba 6.4-8; 10.26-29)

³³ Zwezi kúv swın, v wú: «Tıú yi ba twá ku bia nə, ba ma lwarı ku tıyiri. Ku mù nə pın, tíú nə

* **12:32** 12.32 Zwezi yi v tətə yoo nə v swın.

ziən, ku bɪa də ziən, tìú nè ba ziən, ku bɪa də ba ziən. ³⁴ Á nyɪn ndə dəkwaá dwíí nè! Á wɔɔɔbɔ tə nè pɪn, á wàrì yozəŋu á swìn á nii wa. Á tətə yèé də, nii sugɔ nè yàá bɪrɪ ku tə, ku nè wulə waa nè. ³⁵ Ləzwənzəŋu yàá pɪn yozəŋə nana ɔ waa con. Yá ləzwənkɔkwɪɔn də yɪ yokɔkwɪnan nè, ɔ yàá pɪn tə nana ɔ waa con. ³⁶ À mù nè swìn ku á con: Bùrà tə bùrè dɪn nè, Yɪ wá bùrì ləzoni bùrà ba sùràn tə mama yɪrɪ, ba nè swìn, tə nè yɪ tɔtɔ. ³⁷ Ku dān yɪ ku wá twá n nii sùràn nè, ba ma yəni də, n yɪ cígá tíú Yɪ yáá con. Yá n nii sùràn nè wá pa, ba lwarɪ də, Yɪ wá bùrì n bùrà, sə ɔ cùgè mú».

Yɪ diàn mɪmɪnɔ yoo

(Marəkə 8.11-12; Likə 11.29-32; Matie 16.1-4)

³⁸ *Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tián tə duən də *Farɪzɪan-ba tə duən twi, ba yí Zwezi, ba swìn, ba wú: «Karnyɪna, fwa Yɪ diàn mɪmɪnɔ, sə nè yíá na ku!» ³⁹ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Á mù zèn là tə! Á yɪ lakɔkwɪnan, á ba Yɪ cɪcɪ nè twá. Yá á mù nè pià, sə á na Yɪ diàn mɪmɪnɔ. Á bá na mɪmɪnɔ nədu də tətə, də ku nè tà yoo tə, ku nè yí Yɪ nii *sùsùnnù Zwɔnasə. ⁴⁰ Ku Zwɔnasə təntə nè fwa dɪan batwa, tɪtɪn də yɪcɔɔ, fəli pùé wa. Mə nətu nè, *Ləzwənə-Biu tə də wá fwa ləbəri wa. ⁴¹ Bùrà tə bùrè dɪn nè, Ninivə tián wá zàn ba zɪgɪ zèn là ba tə nè. Ba wá bùrì á bùrà, sə ba cùgè aba, ba mù nè sèe, ba vəvərə ba kwa ba ma sá ba cɔna, Zwɔnasə nè bɪrɪ ba Yɪ sugɔ tə yɪrɪ. Yá liù ga wulə yəbə, ɔ nè dwə Zwɔnasə. ⁴² Etiyopi pakan tə wá ja zɪgɪ ɔ dān, sə ɔ ma nan

γῆσιν, ὁ βὰς ὁ κύβητος πῦρ *Salumun yənu sùràn tə. Bùrà tə bùrù diun nə, ku mù kan təntə wá zigi á mù, zèn lià ba tə nə, ὁ wá biri aba də, á təlɔ́ cígá wa. Yá liù ga wulə yəbə, ὁ nə dwə Salumun».

*Zini nə vii, ku ga pii ku bà yoo
(Likə 11.24-26)*

⁴³ Zwezi kùd swìn, ὁ wú: «Máná tə wa, *zini nə nan ku yá liù, ku yáá jijiri kasoo lanworu wa, ku ma pià bwálí, sə ku kə ku yuu lá, yá ku bá yizwɪa bwálí na. ⁴⁴ Ku mù nə pin, ku yáá swìn, ku wú: «À wá pii, à va à diè tə wa, à nə nan à yá.» Ku pii ku biàn, də diè tə zwarɪ, ku kwen zəni zəni ku tún lá. Yá liù ga təlɔ́ ku wa. ⁴⁵ Ku dàń wá va, ku ja zinə barpe duən, tə waa nə lɪɲa tə doni ku, ku súrí ku tiàn nə. Tə dàń wá zə tə jèé, yá ὁ mù liù təntə dí yáá wá kukwanɪ ὁ síún. Mə ku wá yə nətu, ku pa zèn lakukwɪnan tə nə».

*Zwezi nubia tə də ὁ nuu yoo
(Marəkə 3.31-35; Likə 8.19-21; Ebərə-ba 2.11-13)*

⁴⁶ Ku kwa nə, Zwezi zua diè wa. Máná tə wa, ὁ nə wulə ὁ swìn də lià tə, ὁ nubia də ὁ nuu twi, ba ziga kàrá wa, sə ba na wá. ⁴⁷ Liù don ma swìn Zwezi con, ὁ wú: «Cɔgv zəni, n nuu də n nubia wulə kàrá wa, ba pià, sə ba swìn n con». ⁴⁸ Zwezi ma le ku tíú tə, ὁ wú: «Wàà nə yɪ à nuu, bèré ga nə yɪ à nubia?» ⁴⁹ Zwezi ma zìn ὁ jɪn, ὁ làrɪ ὁ karbia tə con, ὁ ga swìn, ὁ wú: «Á ywàɲá, à nuu də à nubia nə, ba wulə yəbə. ⁵⁰ Ku yɪ liù tə mɛ, ὁ nə fwa ku tə, à nyɪna Yɪ tə, ὁ nə wulə

Yi *sàán nè pìà, kú tíú nè yi à nubiu, dè à nakua, dè à nuu».

13

Wodùrú zwansísara

(Marəkə 4.1-9; Likə 8.4-8; 1 Korəntə tìán 3.9)

¹ Kú dún təntə nè, Zwezi nan diè tə wa, ɔ va ɔ jèé muna tə nii nè. ² Lià zənzən kù púé ɔ yuu nè. U dān ma kù zàn, ɔ zɔ níá yuu bori wa, ɔ jèé lá. Lalɔ tə kù púé níá tə nii nè. ³ U dān ma twá zwansísari nè, ɔ ma kàri ba yìèn zənzən, ɔ wú:

⁴ «Wodùrú don nè nan, sɔ ɔ dù. U nè yí ɔ mí wobia tə kára tə wa, tə wobia tə vān don tua cwəŋə yuu. Zənbii ma bà, tə dé tə. ⁵ Tə vān don dè tua kapataran tia wa, tɪran nè ba dáá lá. Kú bwáí tə nè, wobia tə nan lala, kú nè yi titalɔ yiri. ⁶ Máná tə, yi nè bɪga, kú dí tə wobii tə, tə ga ti tə kù, tə dəkurən nè wà tia zwɪ zəni yiri. ⁷ Wobia tə vān don dè kù tua casɔran tia wa. Tə nè pén máná tə wa, casɔran tə boru tə pú wobii tə yuu nè, tə dān ga sìnì tə ti. ⁸ Yá wobia tə vān don tua tia nəzəŋu wa, tə mù wobia təntə zàn tə zɪn bia. Tə duən zɪn bia bíí. Tə duən dè zɪn bia sapwɪtwa. Tə duən dè zɪn bia fitwa. ⁹ Liù mama dān mɛ, sɔ ɔ kə diàn, ɔ sùrí ɔ zɪan, ɔ cɔgɔ zəni!»

Yoo tə nè pɪn, Zwezi swìn dè zwansísari

(Marəkə 4.10-12; Likə 8.9-10)

¹⁰ Zwezi karbia tə fàrí ba yí ɔ yira, ba bwe wá, ba wú: «Bèèè nè pɪn, n twá zwansísari nè, n ma swìn lià tə con?» ¹¹ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Á mù wáá Yi pàri yìèn tə, tə nè sègè tə dèín, á nì á pɪn

á tìàn nè. Yá ba duən tə ba kv pubɔŋa təntə jə.
¹² Kv mù nè pɪn, liù tə, ɔ nè jə pubɔŋa mancɪn,
 Yɪ wá súrí kv, ɔ ga wá yà pubɔŋa tíú. Yá liù tə,
 ɔ nè ba pubɔŋa jə, Yɪ wá jon mancɪn tə tətə, ɔ
 nè jə. ¹³ Mə kv mù nè pɪn, à twá zwansɪsarɪ à
 ma swɪn lià tə con, ba yíá nè cè lá, ba ga ba na,
 ba cɔga, yá ba ga ba kv dèñ nèñ tə yɪrɪ. ¹⁴ Mə
 kv twá nətɔ, Yɪ nii *sùsùnù *Ezayi nii tə ma sú.
 U swɪn, ɔ wú:

«Á zɪan wá nì zəni, á ga ba nì tə dèñ. Á wá ywàŋá
 zəni, á ga ba won mama na. ¹⁵ Ba lià təntə
 yáá təlɛ də won mama. Ba zɪan swɪn. Ba
 yíá pú. Ba ba pìà, sə ba yíá də na won
 mama. Ba ga ba pìà, sə ba nì yoo. Ba mù
 nè ba pìà, sə ba lwarɪ yoo ba pubɔŋa wa.
 Ba mù nè kùbù bá vəvərə ba kwa ba ma sá
 ba cɔna, sə à mù Yɪ zwɛɛ ba yayɪran tə.»

¹⁶ Zwezi kùbù swɪn ɔ karbɪa tə con, ɔ wú: «Á
 mù dàñ yɪ pupwən lià, á mù yíá nè na lá, á zɪan
 də ga nèñ tə yɪrɪ. ¹⁷ Cígá mama, à mù nè swɪn
 kv á con: Yɪ nii *sùsùnà də cígá tìàn dáá, ba nè
 sóní, sə ba yà na kv tə, á nè na á ga nèñ. Yá ba
 ga wà kv nɪ, ba ga wà tə nì də».

*Zwezi gwɪn wodùrú tə zwansɪsara tə dèñ
 (Marəkə 4.13-20; Likə 8.11-15)*

¹⁸ Zwezi kùbù swɪn, ɔ wú: «Á nəŋə, wodùrú tə
 zwansɪsara tə dèñ: ¹⁹ Liù tə mama, ɔ nè cɔga Yɪ
 pàrɪ sùràn tə, ɔ ga ba kv dèñ nèñ, yɪ ndə cwəŋə
 tə nè, wobɪa tə nè tua ka nii nè. *Sitana yáá bà,
 ɔ lɪ kv tə, kv nè tua ba waa nè.

²⁰ Wobɪa tə nè tua kapataran tɪa tə wa, nè
 yɪ ndə liù tə nè, ɔ nè nì Yɪ sɔgɔ tə, ɔ sèe lala

də pupoli. ²¹ Yá Yü sugv tə wà v mù liù təntə pubuŋa tə wa zwi zənzən, v ga ba diàn jə ku wa. Yá càn nə yí wá, nə à yèé ba nə wuwali wá Yü sugv tə yiri, v yáá pií v yá Yü cwəŋə.

²² Wobia tə nə tua casuran tə wa, nə yi ndə liù tə nə, v nə ni Yü sugv tə, yá luv wiən twara də ka pià jujə nə súé v pubuŋa tə. Tə wiən təntə me dān yà pú Yü sugv yuu nə. Ku mù liù təntə con, Yü sugv tə wà dēn jin ku pa wá.

²³ Yá wobia tə nə tua tia nəzəŋu tə wa, nə yi ndə liù tə nə, v yáá cugv sugv tə, v ga sèe ku zəni. U dān yáá tuŋa yozəŋə, ndə wobia nə zija bia nətv. Ku don zin bia bíí. Ku don də zin bia sapwitwa. Ku don zin bia fitwa».

*Gakukwɯn don zwansɯsara
(Matie 13.36-43, 49-50; 1 Korentə tián 4.5)*

²⁴ Zwezi kùd buri zwansɯsara don, v wú: «Á nəŋə, ku tə nə nyin də Yü pàrì tə. Bɛɛ don dùè wodwii nəzəŋu v kárá wa. ²⁵ Tɯtɯn don nə, lià nə dwèe máŋá wa, v mù bɛɛ təntə duŋv twi, v dù gakukwɯn bia kárá tə wa, v ga le. ²⁶ Máŋá tə, wiən tə nə yí pwíi janv, gakukwɯn tə də nan, ku zɯga. ²⁷ Bɛɛ tə tütònà ma bà, ba swìn v con, ba wú: «Yuu tíú, n yà dùè wozəŋə n kárá tə wa, sə gakukwɯn ku tə də nan yèn nə?» ²⁸ U ma le ba, v wú: «Ku yi duŋv nə fwa ku». Tütònà tə ma pií ba bwe wá, ba wú: «N ba pià, sə nə va nə mùrí ku gav təntə, naaa?» ²⁹ Bɛɛ tə ma le ba, v wú: «Jn on! Á nə mùrí gakukwɯn tə, á wá mùrí muna tə də, á kə lá. Ku mù yiri nə, á dānà ká fwa ku! ³⁰ Á yaga tə mama, á pa, tə bi. Yá tə zagu máŋá nə yí, à dān wá swìn wocerə tə con,

à wú: Á díé yáá, á gian gamúv tə, á vwa púlé púlé, sə nə kə mən nə! Á dān ga kén mīna tə, á kə pulu wa! »

*Wobiu nəmanbiə don yuu wa zwansisara
(Marəkə 4.30-32; Likə 13.18-19)*

³¹ Zwezi kùv biri zwansisara don, v wú: «Yi pàrì tə yi ndə wobiu nəmaa nə, liù nə ti v dù v kára wa. ³² Kú mù wobiu nəmaa tə nə yi wobia mama wa nəmaa. Yá kú dān nə pén, kú yuu yáá doni tibi tə mama yun. Kú yáá fwa tìv, zənbii bà, tə fwa tə pwalan kú yuu wa».

*Sabwarì yuu wa zwansisara
(Likə 13.20-21)*

³³ Zwezi kùv biri zwansisara don, v wú: «Yi pàrì tə yi ndə sabwarì nə, kan nə ken mun zəŋi batwa wa. Tə mama dān ga zàn tə fól».

Zwezi biri kú tə nə pín, v twá zwansisari, v ma kàrì là

³⁴ Tə yìèn tə mama yi Zwezi twá zwansisari nə, v ma biri tə là tə nə. U yáá ba yoo swìn, də kú nə tà v twá zwansisari nə. ³⁵ U fwa kú nətə, sə Yi nii *sùsùnù tə sùràn tə nii ma sú. U nə swìn, v wú:
«À wá sùrí à nii, à ma twá zwansisari, nə à biri ba yìèn tə, tə nə sègè, máná tə wa, Yi nə fwa luv».

*Zwezi gwín gaku kwìv tə zwansisara tə dèh
(Matie 13.24-30, 49-50)*

³⁶ Zwezi kèéñ v yá laluv tə, v ga va sán. U karbia tə ma pú v kwa, ba va ba yí wá, ba ga wú: «Gwín kára tə gaku kwìv tə zwansisara tə

dèní, n biri nəba». ³⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «Liù tə, v nə dwì mīna nəzəŋə tə, nə yí *Ləzwənə-Biu* tə. ³⁸ Kára tə nə yí luv. Wodwii nəzəŋu tə nə yí Yí pàrì là tə. Gakukwɪɔn tə nə yí *Sítana là tə. ³⁹ Dɔŋv tə, v nə dwì kv mù gav təntə nə, yí Sítana. Woceri tə nə yí luv zaŋv. Tùtònà tə, ba nə za wiən tə, nə yí Yí *malíkə tə. ⁴⁰ Nətv ba nə pùrì gakukwɪɔn tə, ba kəni mən nə, mə kv wá yà nətv, luv zaŋv dɪn nə. ⁴¹ Ləzwənə-Biu wá tvn v malíkə. Tə wá lɪ là tə mama v pàrì tə wa, ba nə pɪn là duən twá ba nə, ba ma dɔgv Yí tə, ba jén, də ba tə, ba nə tvŋa yokukwɪnan tə. ⁴² Yá tə ga wá dɪl ba mən bwálí wa. Kv bwálí təntə wa, ba wá hubwi, ba ga dɪŋa ba jɪfwɪ ba fɪfaga. ⁴³ Yá ba tə, ba nə yí cigá tián, ba wá pəpəli ndə yɪcau nə ba nyɪna Yí pàrì tə wa. Liù mama dān mɛ, sə v kə dián, v sùrí v zɪan, v cɔgv zəni!»

*Wiən tə, tə kwənə nə dáá nə sègè zwansɪsara
(Ebərə-ba 11.24-26)*

⁴⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Yí pàrì tə nyɪn ndə wiən tə, tə kwənə nə dáá, tə nə sègè kára don wa. Bɛɛ ma na tə, v tì v kwɛn v sègè. U pùé nə poli zənzən tə, v vèli v yè kv tə mama, v nə jə, v dé, v ga pɪl v bà, v yè kv kára təntə».

*Kana bian zanan zwansɪsara
(Filipə tián 3.7-11)*

⁴⁵ Zwezi kúv swìn, v wú: «Yí pàrì tə nyɪn ndə bayolu nə fwa nətv, də v nə pìà kana bian zanan nəzəŋə. ⁴⁶ Májá tə, v nə nɪ kv nədv, kv nə zɪən

* **13:37** 13.37 Zwezi yí v tətə yoo nə v swìn.

zənzən, ʋ vəli ʋ yoli ʋ wiən mama, ʋ nə jə, ʋ ga bà, ʋ yè ku mù kana bian zàṅú təntə».

Fəlijanu gəgəlù yuu wa zwansısara

⁴⁷ Zwezi kùb swìn, ʋ wú: «Yı pàrì tə kùb nyın ndə fəlijana nə. Ba yàá dılı gəgəlù muʋ wa, ku ga janı fələ yiri mama. ⁴⁸ Máná tə, ku nə súde, fəlijana tə yàá van, ku ba lı bəbəru yuu, ba ga jəñ tıa, ba kúrí fələ tə. Ba kəni fəlizəṅə tə fıyanan wa, ba ga dıga tə tə, tə nə ba ziən. ⁴⁹ Mə nətu nə, ku wá yà lıʋ zaṅu máná wa. *Malıke wá bà, tə pwèe wulɔnyına də cígá tıán duən nə, ⁵⁰ sə tə ma dılı ba mən bwálı tə wa. Ku bwálı təntə wa, ba wá bubwi, ba ga dıṅa ba jıfwı ba fıfaga».

Sı́n də dí yáá jıjə

⁵¹ Máná tə wa, Zwezi nə zwèe zwansısarı tə, ʋ bwe ʋ karbıa, ʋ wú: «Á nı tə yıèn tə mama dèñ?» Ba ma le wá, ba wú: «Awo». ⁵² ʋ dān ma swìn ba con, ʋ wú: «*Zwifə-ba Yı nii *yənu tíú mama, ʋ nə jıgə Yı pàrì tə karbiu, nyın ndə diè tíú nə, ʋ nə lı wodura də wodwara ʋ wiən tə, tə kwənə nə dáá, wa».

*Nazarətə tıán wà ba waa ken Zwezi nə
(Marəkə 6.1-6; Likə 4.16-30; Zwan 1.11)*

⁵³ Máná tə wa, Zwezi nə swìn zwansısarı təntə ʋ zwèe, ʋ le ku bwálı tə wa, ʋ vıı. ⁵⁴ ʋ dān vəli ʋ nyına tuʋ. ʋ nə vəli ʋ yı lá, ʋ zva *Zwifə-ba *jéré diè wa, ʋ wulə ʋ kàrì lantə. Yá ku dān gwárı là tə mama, ba nə yın ku bwálı təntə wa. Ba ma swìn, ba wú: «Yəñ nə nə ʋ nı wubɔṅa ku tə? Yá ku yı ku twá nətə, ʋ ma fwa yomılan tə tə? ⁵⁵ Ku tà ʋ mù nə yı kapənta tə biú tə, naaa? ʋ

nuu tē yiri nē tà Mari, naaa? Zwakē dē Zwuzefē dē Simon dē Zwidē tà v nubia, naaa? ⁵⁶ Yá v nakwana tē mama mù tētē yà tēlé nē tētēni wa, naaa? Yēn nē nē v ni tē diàn tētē?» ⁵⁷ Yá kv mù tētē dān pin, ba yà ba wá sēe. Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Ba yáá zilí Yü nii *sùsùnù bwálí mama nē, yá v nyina tiv nē dē v diè wa, ba ba wá zilí». ⁵⁸ Kv bwálí tē wa, Zwezi wà yomilan zēnzēn fwa, ba nē ba Yü nii sēe tē yiri.

14

Zwan-Batisē gvri tē yoo (*Marəkə 6.14-29; Likə 9.7-9*)

¹ Kv mù mánjá tētē wa, *Erodē, v nē yi Galile nagwanaa tē yáá tíú, nì dē, ba swìn Zwezi yoo. ² V swìn v kwa là con, v wú: «Kv yi *Zwan-Batisē nē píi v bwin v nan. Mē kv mù nē pin, v wáá yomilan v fwa».

³ Kv yi cígá, Erodē yà pin, ba ja Zwan, ba vwa ba kē hàn diè wa. Erodē yà fwa nētú, v zōnù Filipē kan Erodíadē yiri. ⁴ Zwan yà swìn Erodē con, v wú: «Kv wà mē, sē n jon Erodíadē n ma fwa n kan».

⁵ Erodē yà pià cwəŋə, sē v ma gv Zwan, yá lalv tē fən yà jə wá, ba yà nē buŋa dē, Zwan ya Yü nii *sùsùnù tē yiri.

⁶ Dün don twi kv yí, kv nē yi Erodē lrv cànà dün. Erodíadē bùá dān ma sa candərə tē yáá con, Erodē pùè ga poli zēnzēn. ⁷ V dān ma dù, v wú, v wá pa wá kv tē mama, v nē pià. ⁸ Bùá tē nuu nē nì kv, v swìn bùá tē con, sē v va v swìn

Erodə con, v wú: «À pìà, sə n kə Zwan-Batisə yuu zuᅇa wa, n pa nə yəbə!»

⁹ Ku cùgù pìù Erodə pùé, yá ku nə twá v nikanu tə nə candərə tə yáá con, v pın nii, sə ba pa ku bùá tə nə. ¹⁰ U dàń ma tun liù, sə v gwəᅇə Zwan yuu bāń diè wa. ¹¹ Ba tún v yuu tə zuᅇa wa, ba ja bà, ba pa bùá tə nə, v ma jon ku, v pa v nuu nə. ¹² Zwan karbıa ma bà, ba tı v tıgı tə, ba gùrì. Yá ba ga va ba swın Zwezi con, ku tə nə tun.

*Zwezi pùlì dipen v pa bara m̀r̀ò bonu nə
(Marəkə 6.30-44; Likə 9.10-17; Zwan 6.1-14)*

¹³ Máná tə nə, Zwezi nə nı ku yoo təntə, v nan lá nə. U vəli v zu níá yuu bori, v va bwálí nə, ku nə vān ku nan kwa, v cıci. Yá lalbu tə nı ku. Ba dàń ma nan tıan tə wa də nəε, ba pú Zwezi kwa, ba vələ níá tə nii nə. ¹⁴ Máná tə wa, Zwezi nə nan níá yuu bori tə wa, v nı lalbu tə. Ba lià tə yinəgə jun wá. U dàń ma wulə v zwèe ba yayıᅇa yayıran.

¹⁵ Máná tə, tıa nə yı, Zwezi karbıa tə fàrú ba yı v yıra, ba wú: «Máná wulə ka lε, yá bwálí tə ga ba yigə. Pa lalbu tə pıı, ku va tıan tə wa, ku yè wodiu». ¹⁶ Zwezi ma le ba, v wú: «Ba wà mə, sə ba vıı. Á tətə pıan ba wodiu, sə ba dé!» ¹⁷ Yá ba swın v con, ba wú: «Nə m̀ù yı dipen bonu də fələ bələ cıci, nə nə jə». ¹⁸ Zwezi ma swın ba con, v wú: «Á jana tə, á ja bà yəbə!»

¹⁹ Ku kwa nə, v dàń ma pa nii lalbu tə nə, v wú, ku jənə gav tə yuu wa. U dàń ma tı dipen bonu tə də fələ bələ tə, v zın v yáá v kə yı nə, v ga kə Yı lèèè. U fı fı dipen tə, v ga tı v pa v

karbia tē nē, ba tārì laluv tē. ²⁰ Ba liù mama dí v sù. Yá Zwezi karbia tē ga pèe tē mumunē tē, ba sù fɔyaran fugə bələ. ²¹ Ba tē mama nē dí nii yí ndə bara mùrò bonu nē, kana də bìsíná nii ba lá nē dé.

*Zwezi vèli mɔnaa níá yuu wa
(Marəkə 6.45-52; Zwan 6.16-21)*

²² Kɔ kwa nē, lala Zwezi kálú v karbia tē, v pa ba zv níá yuu bori tē wa. U pià, sə ba dí yáá, ba va ba diàn wá mɔnaa tē bəbərɔ tē don nii nē, sə v ga kə laluv tē cwəŋə nē. ²³ Yá máŋá tē nē, v nē dɔgv lià tē, v diğà paan yuu bwálí nē, kɔ nē nan kwa con, sə v jun Yu. Tɔa yí, də v ciɔ nē jèñ lá.

²⁴ Níá yuu bori tē yà manwarì, kɔ wulə mɔnaa tē tətəŋi wa. Nɔkulə tē yà wulə tē mà kɔ, vuv tē yà nē fuli kɔ zɔga ba nē yiri. ²⁵ Tɔbɔnakuvɔn wa, Zwezi zàn v zɔga níá tē yuu wa, v ma vèli v karbia tē con. ²⁶ Yá máŋá tē, ba nē nɔ wá, v vèli níá tē yuu wa, fən zva ba zənzən, ba ga swìn, ba wú: «Kɔ yi wojijiru!» Ba dān ma wulə ba mà bayalan níé, fən nē zva ba yiri. ²⁷ Zwezi ma swìn ba con lala, v wú: «Á dāŋá á jìàn! Kɔ yi à mù! Á dānà ká pa fən ja aba!»

²⁸ Piyerə ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, kɔ nē yi n mù cígá, pa, sə à də va níá tē yuu wa, à bà n con». ²⁹ Zwezi ma swìn, v wú: «Bàá yəbə!» Piyerə nan níá yuu bori tē wa, v va níá tē yuu, v vələ Zwezi con. ³⁰ Yá máŋá tē nē, v nē nɔ də vuv tē dáá, fən zva wá. Yá máŋá tē, v nē wulə v mùrì níá tē wa, v mà nii, v wú: «Yuu-Tiu, jon nē!»

³¹ Lala, Zwezi te v juun, v ja wá, v ga swìn, v wú: «Nèń, n nə wà n waa ken à nə wuuu, nətʋ! Bèèèe nə pɪn, n ma bèéé?»

³² Ba mama bələ ma pèe duən, ba zv níá yuu bori tə wa. Yá vʋv tə də zɪɪ. ³³ Zwezi karɓia tə mama, ba nə yɪn níá yuu bori tə wa, tva v yáá con, ba ga wú: «N cígá yɪ Yɪ-Biu!»

*Zwezi zwèe yayɪŋa yayɪran Zwenezaretə nə
(Marəkə 6.53-56)*

³⁴ Ba nə galv mɔnaa tə, ba zwèe, ba zva Zwenezaretə nagwanaa wa. ³⁵ Ba nə yí tɪa ba zwèe də kv bwálí təntə, lià tə lwarɪ Zwezi. Ba dāń ma man bwálí mama nə də, Zwezi twi. Ba ja yayɪŋa zənzən, ba bà v con. ³⁶ Ba lòri wá, sə v yá, sə ba dwen v gànù cɪcɪ nii nə. Yá lià tə mama, ba nə dwen kv nə, ba yáá na yazurə.

15

*Nɪbara yofwamɪnan yuu wa kàrà
(Marəkə 7.1-13; Likə 11.37-41)*

¹ Kv kwa nə, *Farɪzɪan-ba də *Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tìán nan *Zwerizalemə, ba bà, ba bwe Zwezi, ba wú: ² «N karɓia tə, ba ba ba jìàn sɪn, ba ma dé wodiɪ, ndə kv nə mɛ nətʋ. Bèèèe nə pɪn, ba ba nə nɪbara yofwamɪnan tə nii zìlí?»

³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù dāń yɪ, bèèèe nə pɪn, á də ba Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, nii zìlí, á yofwamɪnan tə yɪrɪ? ⁴ Yɪ yà swìn, v wú: <Zìlí n nuu də n nyɪna. Yá liù tə, v nə zɪrɪ v kə v nuu də v nyɪna nə, v mɛ, sə ba gv wá>. ⁵ Yá á mù bɪrɪ də, liù nə swìn v nuu də v nyɪna con nə, v wú: <N tori tə, à yà nə wá ma san mú, yɪ

à tún, sə ku ya *jonji, ku pa Yu nə». Ku mù tíú tǝntǝ kúù tà kálú, sə ʋ zílí ʋ nuu də ʋ nyɪna. ⁶ Mǝ nǝtu nə á gonji Yu sɔɡʋ tǝ, á dɔɡa, sə á ga twá á yofwamɪnan tǝ nə. ⁷ Níé bǝlǝ tíán-ba! Yu nii *sùsùnnù *Ezayi yà jǝ cíɡá də, ʋ nə dí yáá ʋ swìn á yoo, fuən mama, ʋ wú:

⁸ «Lìà-ba tǝ yi ba zílí à mù Yu də ba nii cɪcɪ. Yá ba waa ga ɲóná də nə. ⁹ Ba yɪjɔntɪ tǝ yi tɔtv. Ku tǝ, ba nə kàrì ba bɪrɪ, nə yi lǝzoni kàrà də ba yofwamɪnan nə, tǝ yɪrɪ.»

Wiən tǝ nə pɪn, lǝzwǝnǝ bɪcan yi nǝzonu Yu yáá con

(Marəkǝ 7.14-23)

¹⁰ Ku kwa nə, Zwezi bon lalʋ tǝ, ʋ ga swìn ba con, ʋ wú: «Á cɔɡa, á ga nì ku tǝ! ¹¹ Ku tà won tǝ, ku nə zwi lǝzwǝnǝ nii, nə pɪn, ʋ bɪcan yi nǝzonu Yu yáá con. Ku yi won tǝ, ku nə naɲa ʋ nii wa nə pɪn, ʋ bɪcan yi nǝzonu Yu yáá con.»

¹² Zwezi karbɪa tǝ dàń ma fàrú ba yí ʋ yɪra, ba ga swìn, ba wú: «N yǝé də, n sɔɡʋ tǝ dí *Farɪzɪan-ba tǝ?» ¹³ Zwezi ma le, ʋ wú: «À nyɪna Yu tǝ, ʋ nə wulǝ Yu *sàń nə, wá múrí tíú tǝ mama, ʋ nə wà cwén. ¹⁴ Á yaga Farɪzɪan-ba! Ba yi ndǝ lɪlɪrǝn nə vaɲa lɪlɪrǝn nə. Yá də lɪliu nə van ʋ don lɪliu, ba mama bǝlǝ wá tɔ gwàlú wa.»

¹⁵ Piyerǝ ma swìn ʋ con, ʋ wú: «Bɪrɪ zwansɪsara tǝ dǝń nǝba!»

¹⁶ Zwezi ma swìn, ʋ wú: «Á də tǝ yi lìà tǝ, á nə wàrì yoo dǝń á nì? ¹⁷ Á yǝrì də, ku tǝ mama nə zwi liù nii, yáá va ʋ pùé wa. Ku kwa nə, ku yi ʋ yáá twa ku, ʋ dɔɡʋ kaduǝyuu bwálí nə.

18 Yá kv tē nē naŋa nii wa, yī kv zīgī waa kv ma naŋa. Mē kv mù dàń nē pīn, ləzwənə bīcan yī nəzonu Yū yáá con. 19 Kv yī ləzwənə waa nē, pubŋŋi kŋkwīnan yáá nan, tē yugə wá, tē pīn v gwī lià, tē pīn v cwàrì, tē pīn v ŋwīn, tē pīn v kŋnī kŋnkŋn, v keni lià nii nē, tē pīn v kŋkŋlī Yū yīrī tē. 20 Mē tē mù nē pīn, ləzwənə bīcan yī nəzonu Yū yáá con. Kv tà ka dé, dē n nē wà n jìàn sīn nē, wáá kv pīn, ləzwənə bīcan yanī nəzonu Yū yáá con».

*Kavee don ken v waa Zwezi nē
(Marəkə 7.24-30)*

21 Kv kwa nē, Zwezi lē lá nē, v va nagwanaa tē wa, Tirə dē Sidon tīan tē nē wulə kv wa. 22 Kan don, v nē yī Kanan lŋv nii tìán b̀á, nan bwálí təntə wa, v bà Zwezi con, v ga bubwī, v wú: «*Yuu-Tiu, pìú *Davidə nàú, dəri à yinəgə! *Zini wŋwəlt à b̀á, kv kəni càn v nē zənzən». 23 Yá Zwezi wà yoo swīn. V karbīa tē ma fàrú ba yī v yīra, ba l̀rì wá, ba wú: «Swīn v con, sə v v̀í! V nē púé nē kwa, v fwa zuzugu tē yīrī». 24 Zwezi ma le, v wú: «Yū tŋn nē *Yīzərayelə dwíí tē cīcī con, ba nē yī ndə pee nē, tē nē jén». 25 Yá kan tē twī, v tv v yáá con, v ga swīn, v wú: «Yuu-Tiu, san nē!» 26 Zwezi ma le, v wú: «Kv wà mē, sə ba tì b̀síná wodiu, ba dīlī kukurbīi yáá». 27 Kan tē ma k̀ú swīn, v wú: «Awo, kv yī cígá Yuu-Tiu, yá kukurbīi tē dàń nē dé mumunə tē, tē nē naŋa tē tìán tē jūn, tē twī tīa». 28 Zwezi dàń ma p̀í v le wá, v wú: «Kan, n cígá ken n waa à nē, míámíán. Kv tē, n nē p̀à tē wá jì». Kv máŋá təntə wa, dē v b̀á tē nī yazurə.

*Zwezi zwèe yayıran zenzən
(Marəkə 7.31-37)*

²⁹ Zwezi kùb zàn, v vii tə bwálá təntə wa. U vəli Galile muna tə nii nə, v di paan don yuu wa, v jèé lá. ³⁰ Lalub dān ga twi v con, də ba wa gwánán, də lilirən, də ləzwənkıkarən, də bərən, də yayıŋa duən zenzən. Ba jın ba mama ba va Zwezi yáá con, yá v ga zwèe ba yayıran. ³¹ Ku gwárí lalub tə zəni, də máŋá tə, ba nə nı bərən tə swın, ləzwənkıkarən wiən nə twe, gwánán nə vəli, də lilirən nə na. Ba dān wulə ba bwı *Yızərayelə Yu tə nə.

*Zwezi pùlù dipen v pa bara mùrù banıa nə
(Marəkə 8.1-10; Matie 14.15-21)*

³² Zwezi dān bon v karbıa tə, v swın ba con, v wú: «Lalub tə yinəgə jə nə, ba nə wulə də nə dıan batwa nətən, ba ga ba won jə, ba dé tə yırı. À ba pià, sə à pa ba vii də niən. Ba dıan wáá tə zwèe cwəŋə yuu, ba twı». ³³ Karbıa tə ma bwe wá, ba wú: «Yən nə, nə wá na wodiu, nə pa lalub ku tə mama dé ku sú, bwálı ku tə wa, won mama nə təlé?» ³⁴ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Dipen bagalı nə, á jə?» Ba ma le wá, ba wú: «Dipen barpe də fəlibii mancın nə wulə».

³⁵ Ku kwa nə, v dān pın nii lalub tə nə, sə ba jən ıa. ³⁶ U dān ma ti dipen barpe tə, də fəle tə, v kə Yu lèèèe, v fə fə tə, v pa v karbıa tə nə, ba ma tərà lalub tə. ³⁷ Ba liù mama dí v sú. Karbıa tə ga pèe tə mumunə, tə nə ga, ba sú tii barpe. ³⁸ Ba tə mama, ba nə dí tə yı, ndə bara mùrù banıa nə. Kana də bìsíná nii ba lá nə dé.

³⁹ Zwezi nɛ pa, lalɔv tɛ vii kwa nɛ, v zva níá yuu bori tɛ wa, v va Magadan nagwanaa wa.

16

Lìà pìà, sɛ ba ja Zwezi dèh nɛ

(Marəkə 8.11-13; Likə 12.54-56; Matie 12.38-42)

¹ *Farizian-ba dɛ *Sadisian-ba fàrú ba yí Zwezi yira, sɛ ba ma wàní ba ja v dèh nɛ. Ba lòrì wá, sɛ v twá mɔmɔv nɛ, v ma biri ba dɛ, v diàn tɛ yi tɛ nan Yɛ con. ² Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Dɛ yicav nɛ pìà, kv zv, á yàá swìn, á wú: <Tia tɛ wá yà zɛni, lanworu tɛ nɛ yi nɛstian yiri.> ³ Yá jɔv fuɛn fuɛn, á yàá swìn, á wú: <Dwà wá nà zɛn, tia tɛ yáá nɛ beri yiri.> Á wàá tia yáá nɛ yi nɛtv á lwarì, yá á ga wàrì síún máná kv tɛ Yɛ mɔmɔn tɛ dèh á lwarì. ⁴ Á mù zɛn lià tɛ, á yi lakɔkwɔnan, á ba Yɛ cɛcɛ nɛ twá. Yá á mù nɛ pìà, sɛ á na Yɛ diàn mɔmɔv. Á bá na mɔmɔv nɛdv dɛ tɛtɛ, dɛ kv nɛ tà yoo tɛ, kv nɛ yí Zwɔnasɛ*». U dugv ba lá, v ga ja kv v lɛ v vii.

Farizian-ba dɛ Sadisian-ba sabwarì

(Marəkə 8.14-21)

⁵ Máná tɛ nɛ, karɔɔa tɛ nɛ lɛ mɔnaa tɛ bɛbɛru tɛ don nɛ, ba yà swèéé, sɛ ba ti dipɛn, ba kɛ ba yuu. ⁶ Yá Zwezi swìn ba con, v wú: «Á zurɛ á yira, á cia á tiàn nɛ zɛni dɛ *Farizian-ba dɛ *Sadisian-ba sabwarì tɛ!» ⁷ Karɔɔa tɛ ma swìn duɛn con, ba wú: «U swìn nɛtv, nɛ nɛ wà dipɛn ti tɛ yiri». ⁸ Zwezi yɛni kv tɛ, ba nɛ swìn, v dàh

* **16:4** 16.4 Kv Zwɔnasɛ tɛntɛ nɛ fwa dian batwa fɛli pùé wa, v nɛ wà Yɛ nii zilí tɛ yiri.

ma bwe ba, v wú: «Bèèèe nə pɪn, á swɪn də, kv yɪ á nə wà dipen jɪn, á ja bà tə nə pɪn, à swɪn sabwarɪ yoo? Á na, á nə ba á waa keni à nə míámíán nətɪ! ⁹ Á tə ba nən, naaa? Á lie á tiàn dipen bonu tə yoo, à nə pwèe à pa lià mùrò bonu tə nə. Sə á líí dipen fɪyaran tə nii, á nə pèe, á ja vìí! ¹⁰ Yá á tə lie á tiàn dipen barpe tə yoo, à nə pwèe à pa lià mùrò banɪa tə nə. Sə á líí dipen tíí tə nii, á nə pèe, á ja vìí! ¹¹ Bèèèe nə pɪn, á wà nì də, kv tà dipen tətə yoo nə, à swɪn á con? Á cia á tiàn nə də Farɪzɪan-ba də Sadɪsɪan-ba sabwarɪ tə».

¹² Karbɪa tə dàń lwarɪ də, kv tà dipen sabwarɪ nə, Zwezi swɪn, sə ba cì ba tiàn nə də kv, kv yɪ Farɪzɪan-ba də Sadɪsɪan-ba kàrà tə yoo, nə v swɪn.

Piyerə bɪrɪ də, Zwezi yɪ Yɪ nə kúrí

(Marəkə 8.27-30; Likə 9.18-21; Zwan 6.66-69)

¹³ Zwezi vəli nagwanaa don wa, kv nə bwələ tɪv don, ba nə boŋə <Filipə Sezare>. U bwe v karbɪa tə, v wú: «Bèèèe nə lià tə swɪn *Ləzwənə-Biu† tə yuu wa?» ¹⁴ Ba ma le, ba wú: «Lià duən wú, n yɪ *Zwan-Batisə, ba duən wú, n yɪ Yɪ nii *sùsùnù Eli, ba duən də ga wú, n yɪ Yɪ nii sùsùnù Zweremi, nə à yèé Yɪ nii sùsùnà tə don».

¹⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Sə á mù con nə, wàà nə á wú, à yɪ?» ¹⁶ Simon Piyerə ma le, v wú: «N yɪ *Kərisə, Yɪ tə, v nə wulə mɪ wa, tə biú».

¹⁷ Zwezi ma swɪn v con, v wú: «Zwɔnəsə biú Simon, n yɪ pupwən liú, kv nə tà ləzwənə nə bɪrɪ mú kv yoo tə yɪrɪ. Kv yɪ à nyɪna Yɪ tə, v nə

† **16:13** 16.13 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swɪn.

wulə Yu *sàń nə. ¹⁸ Yá à mù nə swìn ku n con: N yiri nə yi Piyerə, ku dèń nə yi pìù. À wá kə à lià tə púlí tə ku mù pìù təntə yuu wa, ndə liù nə tún diè dəkuu pìù yuu nətu. Tian də tə diàn mama, tə ba wàńí tə cùgù ku púlí təntə. ¹⁹ À wá pa mú Yu pàrì borbíá tə. Ku tə, n nə wá vi tia yuu wa, ku wá yà nətu Yu *sàń də nə. Ku tə, n nə wá sèe tia yuu wa, ku wá yà nətu Yu sàń də nə».

²⁰ Ku kwa nə, Zwezi dùè sú v karbíá tə nii nə, sə ba dàn ká swìn ku, ba pa liù mama yəni də, v mù nə yi Kərisə.

Zwezi swìn v tian tə, də v ka bwin ka nan tə yoo

(Marəkə 8.31-9.1; Likə 9.22-27; 14.25-27)

²¹ Ku nə zigi ku mánǵá təntə wa, Zwezi swìn v karbíá tə con, də ku yi kálú, sə v va *Zwerizalemə. Mə ku mù tifarv tə wa, v wá dé càn zənzən *Zwifə-ba *nəkwina, də ba Yu *jonwana yun tián, də ba Yu nii *yənu tián-ba yáá con. Ba wá gv wá, yá diàn batwa nii nə, v wá píí v bwin v nan.

²² Piyerə dǵń ma bon Zwezi, v ja nan kwa, v ga caga v nii nə, v wú: «*Yuu-Tiu, Yu dàn ká ja bà! Ku tə bá yí mú, abada». ²³ Yá Zwezi dǵń píí v vəvəri, v swìn Piyerə con, v wú: «Ja pià bwálí, *Sitana! N cìgà à cwəjə nə, n nə ba buja ndə Yu nə, n nə yi n buja ndə ləzoni nə tə yiri».

²⁴ Zwezi ma kúv swìn v karbíá tə con, v wú: «Liù tə mama nə pià, sə v bà v twá à nə, sə ku tíú kúv dàn ká tì v tiàn, v ma fwa v təntian puswənə. Ku tíú mə, sə v sèe, v twá v dé càn, də nə ku ja vələ v tian dagarv tə yuu wa. ²⁵ Liù

tə, v nə pìà, sə v jon v mu tə, v wá kwìn ku nə. Yá liù tə, v nə wá dugu v mu tə à mù yiri, ku tíú wá na mu, ku nə ba zwèe Yu con. ²⁶ Ku funə wa yèn nə ku pa liù nə, də v nə ni tia yuu jìjə tə mama, yá v ga kwìn mu tə nə, ku nə ba zwèe Yu con? Won wulə ləzwənə nə wá pa, sə ku ma yè v mu tə ku jon, naaa? ²⁷ *Ləzwənə-Biu‡ tə wá bà, v nyina Yu dun tə wa də v *malikε. Yá v wá ηwín liù mama, ndə v nə tun nətɔ. ²⁸ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ba tə duən, ba nə wulə yəbə bá ti də ba nə wà Ləzwənə-Biu tə ni, v twi də v pàrì tə».

17

Zwezi lwàń v tìàn

(Marəkə 9.2-13; Likə 9.28-36; 2 Piyerə 1.16-18)

¹ Dian bardv kwa nə, Zwezi jìn Piyerə də Zwakə, v sùrí Zwakə nubiu Zwan nə, v ja ba v va paan nedarv yuu, v də ba cɪɪ. ² U lwàń v tìàn ba yíá yuu, v yáá wulə ka pəpəli, ndə yɪcav nə. Yá v ganan də lwàń nəpwənə, ndə poni nə. ³ Yá v karbɪa tə dàń na *Moyizə də Yu nii *sùsùnù Eli, ba swìn də Zwezi. ⁴ Piyerə dàń ma swìn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, ku zìən də, nə nə wulə yəbə. Də n nə pìà, à wá pú gansilə batwa yəbə. N mù nədɔ, Moyizə nədɔ, Eli də nədɔ».

⁵ U nə wulə v swìn mánjá tə wa, də bakwan ku nə cɪɪɪ twi, ku pú ba yuu nə. Yá kori ga nan ku wa, ku wú: «U tə yɪ à biswənə tə, v nə poli à pùé. Á cɔga v nii!» ⁶ Mánjá tə nə, karbɪa tə nə

‡ 16:27 16.27 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

nì kori tontə, fən jun ba zənzən, ba tu tɪa ba yáá yuu. ⁷ Zwezi fàrú v yí, v dwen ba yɪra, v ga swìn, v wú: «Á zaŋa yɪ nə! Á dənà ká pa fən ja aba!»
⁸ Ba nə zìn ba yéé, ba kə yɪ nə, ba kúbù wà liù don nɪ, ba sùrí Zwezi nə.

⁹ Ba nə nan paan tə yuu ba cwi, Zwezi pɪn ba nii, v wú: «Á dənà ká swìn yoo ku tə, á bɪrɪ liù mama nə, ku jə vələ, *Ləzwənə-Biu* tə tɪan də v ka píí ka bwin».

¹⁰ Zwezi karbɪa tə dən ma bwe wá, ba wú: «Bèèèe nə pɪn, *Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tìán tə wú, də Eli nə wá dí yáá, v bà?»
¹¹ U ma le ba, v wú: «Eli mɛ, sə v cígá bà, v kwɛn tə mama. ¹² À mù dən nə swìn ku, á con: Eli manwarɪ v bà, là tə ga wà lwarɪ. Yá ba tì wá, ba ma fwa ba tə swə tə. Mə nətu nə, ba wá kə Ləzwənə-Biu tə càn wa».

¹³ Karbɪa tə dən ma lwarɪ də, ku yɪ *Zwan-Batisə yoo nə v swìn.

*Zwezi li zini biú don yuu wa
 (Marəkə 9.14-29; Likə 9.37-42)*

¹⁴ Máná tə, ba nə yí bwálí tə, lalv tə nə wulə, bæɛ don fàrú v yí Zwezi yɪra, v tu v nadwana yuu v yáá con, v ga swìn, v wú: ¹⁵ «*Yuu-Tiu dəri à biú tə, v nə twɪ kwaran, tə yinəgə, v na càn zənzən. Ku nə zàn v wáá, v twɪ mən wa, nə à yèé níá wa. ¹⁶ À ja wá, à bà n karbɪa tə con, yá ba wà wá wàní ba pa, v na yazurə». ¹⁷ Zwezi ma swìn, v wú: «Á mù zèn là-ba, á tə nə ba Yɪ nii sèè, á ga fwa yotələn! Dɪan bagalɪ nə à tə wá yà

* **17:9** 17.9 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

də aba? Ku yi à wá ja pínú ku me nətə də aba? Á jana bisúmaa tə, á ja bà à con!» ¹⁸ Zwezi ma swìn v zıgı *zini tə nə. Ku ma nan ku yá bisúmaa tə, v ga na yazurə, naa nədu.

¹⁹ Karbia tə ma fàrú ba yí Zwezi tətə yıra, ba bwe wá, ba wú: «Bèèèe nə pın, nə wà wàní nə lı zini tə?» ²⁰ Zwezi ma le, v wú: «Ku yi á nə ba á waa keni à nə wuuu tə yırı. Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də á nə ken á waa à nə, ka nə dáá ndə gabıu nəmanbiə nə, á wá wàní á swìn paan ka tə con: <Zàn yəbə, n pèń lá con>, yá ku ga wá zàn. Won təló, á nə ba wàní, á fwa».

[²¹ Yá ku dən nə yi yıjııı də nivori nə nə ku wá twá, ba ma lı ku zini yiri ku tə.]

Zwezi kúv swìn v tıan tə, də v ka bwin ka nan tə yoo

(Marəkə 9.30-32; Likə 9.44-45)

²² Máná tə, Zwezi də v karbia tə nə wulə ba vəli Galile nagwanaa tə wa, Zwezi swìn ba con, v wú: «*Ləzwənə-Bıu† tə me, sə ba ja wá, ba kə ləzoni jìan wa. ²³ Ba wá gı wá, yá dıan batwa nii nə, v wá píı v bwin v nan». Karbia tə pwıı cùgù zənzən ku yoo təntə yırı.

Yı diè lanpoo tə ɲwírán yoo

(1 Korəntə tıan 10.32; Matie 22.15-22)

²⁴ Máná tə wa, Zwezi də v karbia tə nə yí Kapərənayımə, *Zwifə-ba Yı *diè lanpolına tə fàrú ba yí Pıyerə yıra, ba ga bwe wá, ba wú: «Á karnyına tə ɲwín Yı diè lanpoo tə, naaa?»

²⁵ Pıyerə ma le, v wú: «Awo, v ɲwín ku». Máná

† **17:22** 17.22 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

tə wa, Piyerə nə zwɪ diè tə wa, Zwezi nə təntən
 ɔ swɪn, ɔ wú: «Simon‡ bɛɛɛ nə n buɲa yoo ku
 tə yuu wa? Wàà nə ɲwín lanpoo, ɔ pɪn tia yuu
 pɛɛgá nə? Wàà nə yàá lá wiən, ɔ pɪn tia yuu
 pɛɛgá nə? Ku ya tiv tián, nə à yèé vərə nə yàá
 fwa ku?» ²⁶ Piyerə ma le, ɔ wú: «Vərə nə». Zwezi
 swɪn ɔ con, ɔ wú: «Ku nətɔ tə nə, tiv tián tə mù
 tɪ ba tián, ba ba won ɲwín. ²⁷ Yá, sə nə dàn ká
 cògù lanpolɪna tə pwíí nə, vɛli mɔnaa tə wa, n
 dɪli gwala níá tə wa. Təntən fɛli tə nii, n nə wá
 ja, sùrí ku nii, n wá na səbiu lá, ku nə wá ɲwín
 à də mú lanpoo».

18

*Wàà nə wá doni nə mama Yɪ pàrì tə wa?
 (Marəkə 9.33-37; Likə 9.46-48; 22.24-27)*

¹ Ku máɲá tə wa, karɓia tə fàrú ba yí Zwezi
 yɪra, ba bwe wá, ba wú: «Wàà nə dwə nə mama
 Yɪ pàrì tə wa?» ² Zwezi ma bon bisɔmaa, ɔ zɪɠɪ
 wá ba tətəɲi wa, ³ ɔ ga swɪn, ɔ wú: «Cígá mama,
 à mù nə swɪn ku á con: Á nə wà lwàń, á jì ndə
 bisíná nə, á bá zɔ Yɪ pàrì tə wa. ⁴ Liù tə, ɔ nə
 wá doni á mama Yɪ pàrì tə wa, yɪ liù tə, ɔ nə
 wá mun ɔ tián, ɔ ga jì ndə bisɔmaa nə. ⁵ Liù tə,
 ɔ nə jɪn bisɔmabiə zəni, ndə wà tə nə à mù yɪri,
 ku yɪ à mù tətə nə, ku tíú jɪn zəni».

*Cɔna nə ba zìən nətɔ
 (Matie 5.29-30; Marəkə 9.42-48; Likə 17.1-12)*

⁶ Zwezi kúbù swɪn, ɔ wú: «Yá liù tə, ɔ nə pɪn,
 labwana təntə, ba nə keni ba waa à nə wuuu,

‡ 17:25 17.25 Simon yɪ Piyerə yɪri don.

don twá v nə, v dugv Yu cwəŋə tə, ka jén, ku wá kukwanı ku tíú con nə, də ba nə vwə kapan nəfarv v bian nə, ba ja va ba di muv níá dèñ nə. ⁷ Lεε wá yà tia yuu də yìèn nə dáá, tə nə pın ləzoni fwa cuna! Tə mù yìèn təntə də wàrì, tə zwèe tia yuu wa. Yá lεε dàñ nə wá yí liù tə, v nə wá pa, v don fwa cuna.

⁸ Ku nə yi də ku wá twá n jıın nə, nə à yèó n naa nə, sə n ma fwa cuna, gwəŋə tə n dıı yıŋəna də mú. Ku kukwa ku pa mú, də n nə ni mu tə Yu con, də jıın kuku, nə à yèó də naa kuku, ku doni, də n nə jə jìàn tə mama, nə à yèó nεε tə mama, ba ga tì mú ba dıı mən wa, tə nə ba dəŋə. ⁹ Ku nə kúv yi ku twá n yii nə, n ma fwa cuna, ja ku, n li n dugv yıŋəna də mú. Ku kukwa ku pa mú, də n nə ni mu Yu con də yii nədv, ku doni, də n nə jə yía bələ, ba ga tì mú ba dıı mən diè tə wa».

*Piə tə nə jén tə yuu wa zwansısara
(Likə 15.3-7)*

¹⁰ Zwezi kúv swın, v wú: «À mù nə swın ku á con nə: Á cia á tìàn nə, á dànà ká gwien labwana tə, ba nə ba dun jə. Ba wa ladva də tətə. Máná mama ba *malıke nə zıga à nyına Yu yáá con, v nə wulə Yu *sàñ nə yırı. ¹¹ [*Ləzwənə-Biu* tə twi tia yuu, sə v jon lià tə, ba nə jén, v pa Yu nə.]

¹² Də liù nə jə pee bíı, ka nədv ga jén, v wá yá tə sapwına də fugə də nıgv tə duən tə paan tə yuu wa, v ga va v pìà ka tə, ka nə jén tə. Bèèè

* **18:11** 18.11 Zwezi yi v tətə yoo nə v swın.

nə á buŋa ku yuu wa? ¹³ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: U ga nə ni ka, v pùé wá poli, ku mù piə təntə yiri, ku doni tə sapwɪnɪa də fugə də nɔɡv tə duən tə, tə nə wà jén tə. ¹⁴ Mə nətv nə, á nyina Yɪ tə, v nə wulə Yɪ sàń nə, də ba pià, sə ba mù labwana təntə nədv jén».

N nubiu nə cùgù nə yoo

(Galasi tián 6.1; 2 Tesalonikə tián 3.14-15)

¹⁵ Zwezi kùv swìn, v wú: «Də n nubiu nə cùgù, n nə vèli n yí wá, n ga biri wá v cuna tə, n mù də wá bələ pwərə wa. U nə cugv n nii, də n jon wá, n kə cwəŋə nə. ¹⁶ Yá v dàń nə nə vɪga, sə v cugv n nii, ti liù nədv, nə à yèé lià bələ, n sùrí n tián nə, sə ku ma yà ndə ku nə púpúní Yɪ sagi tə wa, ku wú: <Ku mə, sə ku ja lià bələ, ba nə yèé ku yoo tə, nə à yèé lià batwa.> ¹⁷ Yá v tə nə vɪga, sə v cugv ba nii, sə n swìn ku *Kərisə lià púlí tə con. Yá v tə nə vɪga, sə v cugv lià təntə, sə n ti wá, n ma fwa ndə liù tə nə, v nə yèri Yɪ, nə à yèé ndə lanpolɪnv nə».

Zwezi kàri yijvni yoo

¹⁸ Zwezi kùv swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku tə, á nə wá vi tia yuu wa, ku wá yà nətv Yɪ *sàń də nə. Ku tə, á nə wá sèe tia yuu wa, ku wá yà nətv Yɪ sàń də nə.

¹⁹ Cígá mama, à mù nə kùv swìn ku á con: Ku nə ya á lià bələ, də nə ken duən nə tia yuu wa, sə á ma lòri won mama yijvni wa, à nyina Yɪ tə, v nə wulə Yɪ sàń nə, wá pa ku aba. ²⁰ Cígá, bwálí tə nə, lià bələ, nə à yèé batwa nə ken duən nə à mù yiri tə nə, à wulə ba tətəŋi wa».

Nətu liù nə mə, sə v sèe v kwen yoo v li v də v don pwərə wa

(Matìə 6.12, 14-15; Efəzə tián 4.32; Zwakə 2.13)

²¹ Piyerə dān ma fàrú v yí Zwezi yura, v ga bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, nəe bagalı nə à mə, sə à sèe à kwen yoo à li à mù də à don pwərə wa, v nə cùgù à nə, máǵá mama wa? Sə kv ya nəe barpe, naaa?» Zwezi ma le wá, v wú: ²² «À wà swìn də nəe barpe nə mə, à wú, sə kv ya nəe sapwıtwa də fugə dəkurən barpe.

²³ Kv mù nə pin, Yu pàrì tə nyın ndə pìú don nə zàn, sə v ma jon v juja v tùtùnà con, v kə duən nə. ²⁴ U nə wulə v gəlì máǵá tə wa, ba jın tùtùnù tə don, ba bà v con, v juji nə yí síán səbikulan† mürù fugə (10 000). ²⁵ Kv bəe təntə yà ba won jə, sə v ma ɲwín səbiu təntə. U yuu tíú tə ma pa nii, sə ba ja wá ba yè ndə yonju nə, sə ba ga yè v kan də v bia də kv tə mama, v nə jə, sə juji tə ma wànı kv ɲwín. ²⁶ Tùtùnù təntə ma tu tíú tə yáá con, v ga lòrì wá, v wú: «Ja pínú də nə! À wá ɲwín n juji tə mama!» ²⁷ U yuu tíú tə dəri v yinəgə. U yá juji tə, v pa wá. Yá v ga dugv wá, v pa v vií.

²⁸ Tùtùnù təntə nə nan, v jérı v tùtùnù don, v cınta səbikulan‡ bíı nə wulə v yuu wa, v pùrì v kələru nə v kaɲa, ndə v ka gv wá, v ga wú: «ɲwín à juji tə, kv nə wulə n yuu wa!» ²⁹ U tutundon tə ma tu v nəe nə v yáá con, v lòrì wá,

† **18:24** 18.24 Síán səbikulv nədu yi yıtuı mürù bardv (6 000) tutuı ɲwírán. ‡ **18:28** 18.28 Cınta səbikulv nədu yi yıtuı nədu tutuı ɲwírán.

υ wú: <Ja pínú də nə! À wá ηwín mú!> ³⁰ Yá υ wà ku sèe. U pin ba ja wá, ba kə bàñ diè, sə υ ya lá, ku ja vèlè, υ nə wá ηwín juηi tə. ³¹ Mánjá tə wa, tütùnà tə duən nə ni ku nətυ tə, ba pwíí cùgù zənzən. Yá ba ga va ba tún ku mama, ba biri ba yuu tíú tə. ³² Yuu tíú tə dàñ ma pa, ba ja ku tütùnè təntə ba bà, υ ga wú: <Tütunwulunyian! À yá à juηi tə, à pa mú, n nə lòrì nə, sə à fwa ku yiri. ³³ N də yà με, sə n dəri n twadon tə yinègə, ndə à nə dəri n yinègə nətυ.> ³⁴ Yuu tíú tə liηa zàn zənzən, υ ma pa, ba ja tütùnè təntə, sə ba mà wá, ku ja vèlè, υ nə wá ηwín juηi tə».

³⁵ Zwezi dàñ ma sùrí lá, υ wú: «Mə nətυ nə à nyina Yui tə, υ nə wulə Yui *sàñ nə, wá tun aba, də á liù mama nə wà sèe υ kwən υ də υ don yièn υ li ba pwərə wa, də υ waa mama».

19

Zwezi kàrì ka kwa kasweri yoo (Marəkə 10.1-12; Matie 5.31-32)

¹ Mánjá tə wa, Zwezi nə kàrì υ zwèe, υ nan Galile nagwanaa tə wa, υ va Zwide nagwanaa wa, Zwurəden muna a tə vàn don nə. ² Lalυ púé υ kwa, υ ga zwèe ba yayiηa yayiran, ku bwálí təntə wa.

³ *Farizian-ba tə duən fàrú ba yí υ yira, ba bwe wá, sə ba ma ja υ dèñ nə, ba wú: «Ku με, sə βεε duγυ υ kan yoo mama dèñ nə, naaa?» ⁴ Zwezi ma le, υ wú: «Á wà kàrì, ku nə púpúní Yui sagi tə wa, ku wú: <Mánjá tə, Yui nə fwa lυυ, υ fwa βεε də kan, ⁵ υ ga swìn, υ wú: Ku mù yiri nə, βεε wá nan υ yá υ nuu də υ nyina, υ ga vwa

υ τìàn υ kan nə. Yá ba me bələ dàń wá jì won nədɔ.» ⁶ Zwezi swìn υ sùrí lá, υ wú: «Yá ba kùò ba yà là bələ, ba dàń wá yà won nədɔ. Ləzwənə mama kùò wa me, sə υ dàń ká pwèe ku tə, Yıı nə vwə duən nə!» ⁷ Farızıan-ba ma bwe wá, ba wú: «Bèèèè dàń nə pın Yıı *nii tə, υ nə pın *Moyizə nə, ma pa nii də, bεε nə pìà υ dugυ υ kan, sə υ pa wá ka kwa kasweri sagı?» ⁸ Zwezi ma le, υ wú: «Moyizə pın cwəŋə, sə á dugυ á kana tə, á zıbanıun tə yııı. Yá máńá tə wa, Yıı nə fwa lıv, ku yà tà nətɔ. ⁹ À mù nə swìn ku á con: Bεε tə, υ nə dugυ υ kan, ku ga tà υ jın wá kacwan wa, υ ga swe kan don, υ mù bεε təntə fwa bacwan».

¹⁰ U karbıa tə ma swìn υ con, ba wú: «Də ku nə yıı nətɔ ku pa bεε nə υ kan con nə, υ nə wà swe nə kukwa». ¹¹ Zwezi ma swìn ba con, υ wú: «Là mama wàrı ku yoo təntə dèń ba nì, də ku nə tà ba tə, Yıı nə pın, sə ba nì ku dèń, cııı. ¹² Yìèn dáá zənzən, tə nə káńá là nə, sə ba dàń ká swe. Ba duən yıı ba lııı ba nətɔ. Ba duən də yıı là nə pın, ba jì batanı ba wàrı kan ba swe. Ba talıkwa là tə yıı ba tə, ba nə tà Yıı pàrı yìèn tə yııı, ba ba swe. Lìù tə, υ nə wàá ku dèń υ nì, sə υ nì!»

Zwezi də bısíná yoo

(Marəkə 10.13-16; Likə 18.15-17)

¹³ Là jın bısíná, ba bà Zwezi con nə, sə υ tún υ jìàn ba yuu wa, υ lòrı Yıı υ pa ba. Yá υ karbıa tə dàń wulə ba caga ba nii nə. ¹⁴ Zwezi dàń ma swìn, υ wú: «Á yaga bısíná tə, sə ba bà à con nə! Á dàná ká cıı ba nə! Yıı pàrı tə nə yıı ba tə, ba nə

nyun ndə ba nə tə nyiən». ¹⁵ U nə tún v jìàn ba yuu v zwèe, v zàn ku bwálí tə nə, v vìi.

Jijə balanduru don yoo

(*Marəkə 10.17-31; Likə 18.18-30; 1 Timote 6.9-10, 17-19*)

¹⁶ Bεε don fàrú v yí Zwezi yira, v ga bwe wá, v wú: «Karnyina, bèèèe nə à mε, sə à tun, ku nə ziən, sə à ma na mu tə, ku nə ba zwèe Yu con?»

¹⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «Bèèèe nə pin, n ma bwe nə ku tə yuu wa, ku nə ziən? Liù nədɔ cɪcɪ nə ziən. Də n nə pìà, sə n na mu tə, ku nə ba zwèe Yu con, sèe n twá Yu *nii yìèn tə nə, v nə pin *Moyizə nə». U ma bwe wá, v wú: «Yu nii yoo ku kaa tətə?» ¹⁸ Zwezi ma le, v wú:

«Dàn ká gv liù!

Dàn ká cwàrì!

Dàn ká ηv!

Dàn ká kɔna kɔnkɔn, n kə liù nii nə!

¹⁹ Zilí n nuu də n nyina nii!

Sóní n yira liù ndə n tətə nə!»

²⁰ Balanduru tə ma swìn v con, v wú: «À twá Yu nii yìèn təntə mama nə. Bèèèe don nə à kùb mε, sə à fwa?» ²¹ Zwezi ma le wá, v wú: «Də n nə pìà, sə n ya liù tə, Yu yìèn tə nə bɪga n yuu wa,

vəli n tì n wiən tə mama, n nə jə, n yoli, n ga pa səbiu tə zura nə. Yá n wá na wiən tə, tə kwənə nə dáá, Yu *sàñ nə. Ku kwa nə, n dàñ bà n twá à nə!»

²² Yá máṅá tə wa, balanduru tə nə nì tə mù yìèn təntə, v vìi də pucɔnɪ, v nə yɪ jɪjə nəfaru tíú tə yɪɪ.

²³ Zwezi dàñ ma swìn v karɔia tə con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku cà

zənzən ku pa jɨjə tíú nə, sə ʋ zʋ Yɨ pàrì tə wa.
²⁴ Yá à mù nə swìn ku á con nə: Nyɔguma ka
 twá gancɨn bɔɔ ku nan yɨ mwálí, ku doni jɨjə
 tíú nə pià, sə ʋ zʋ Yɨ pàrì tə wa». ²⁵ Máná tə
 nə, karbɨa tə nə nì tə yìèn təntə, ku gwárí ba
 zəni. Yá ba ga swìn, ba wú: «Də ku nə yɨ nətʋ,
 wàà dàń nə wá wàní ʋ na mu tə, ku nə ba zwèe
 Yɨ con?»

²⁶ Zwezi ma ywàń ba, ʋ ga swìn ba con, ʋ wú:
 «Ləzoni mù con ku wàrì! Yá tə mɛ wàá Yɨ mù
 con».

²⁷ Piyerə dàń ma swìn, ʋ wú: «Ywàń, nə dɔgu
 won mama, nə ga twá n nə. Ku dàń wá yà nətə
 ku pa nəba?» ²⁸ Zwezi ma swìn ba con, ʋ wú:
 «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Máná wá
 bà, *Ləzwənə-Biu* tə nə wá jèń ʋ dun padaɔ tə
 yuu, lɔɔ nədɔn tə wa. Á mù karbɨa fugə bələ
 tə, á nə twá à nə, á də wá jèń padaran yuu wa.
 Ku máná tə wa, á də wá b̀̀r̀̀r̀̀ *Yɨzərayelə dwíí
 dəkurən fugə bələ tə lià b̀̀r̀̀r̀̀. ²⁹ Yá liù tə mɛ, ʋ
 nə wá taa à mù yɨrɨ, ʋ nan ʋ yá ʋ dii, nə à yèé
 ʋ nubɨa, nə à yèé ʋ nakwana, nə à yèé ʋ nuu,
 nə à yèé ʋ nyɨna, nə à yèé ʋ bisíná, nə à yèé ʋ
 kárí, ʋ wá na ŋwírán nɛɛ bíí. Ku tə nə sùrí lá, ʋ
 wá na mu tə, ku nə ba zwèe Yɨ con. ³⁰ Təntən
 lià dáá, ba nə wá yà talɨkwa lià. Yá talɨkwa lià
 də ga dáá, ba nə wá yà təntən lià».

20

Jɨv t̀̀t̀̀nà də yɨcav t̀̀t̀̀nà də dədəni t̀̀t̀̀nà

* **19:28** 19.28 Zwezi yɨ ʋ tətə yoo nə ʋ swìn.

ηwirán zwansisara
(*Matie 19.30*)

¹ Zwezi kùò swìn, υ wú: «Nèh, Yu pàrì tē nē nyin nētu: Kára tíú don nan jju fuēn fuēn, sē υ pià tūtònà, υ kē υ kára wa. ² Máná tē, υ nē nī ba, υ sēe, sē υ ηwín ba cīnīa sēbikulu* nēdu, ndē ku nē mē nētu tē dūn mama. Yá υ ga tūn ba, sē ba va ba tūn υ kára tē wa. ³ U tē pií υ nan lugu nūgu máná wa jju nē, υ kùò na ba duēn ba jèé tutu. ⁴ U ma swìn ba con, υ wú: «Á vèlè, sē á dē tūn à kára tē wa. Yá à ga wá pa á dē nē, ndē ku nē mē nētu!» ⁵ Ba dē ma kēēn ba va lá nē. Yīcav lugu fugē bēlē máná wa, bēe tē kùò nan. Dēdēni lugu batwa máná wa, υ kùò υ nan υ fwa, ndē dí yáá tē nē. ⁶ Yá ku nē kùò yí dēdēni lugu bonu, υ nan υ ma kùò na ba duēn, ba nē zīga. U ma bwe ba, υ wú: «Bēēē nē pīn, á zīga yēbē jju tē mama, á ga ba won fwa?» ⁷ Ba le wá, ba wú: «Ku yi liù nē wà nēba tì, sē nē tūn.» U ma swìn ba con, υ wú: «Haya! Á dē vèlè, á tūn à kára tē wa!»

⁸ Dēdēni nē twi ku yí, kára tē tíú swìn υ liù tē, υ nē ywànjá υ tutūnan tē yuu con, υ wú: «Bon tūtònà tē, sē n pa ba liù mama υ ηwirán. N wá zīgī talīkwa lià tē, à nē tì tē, n ja va ba tē, à nē dí yáá à tì tē.» ⁹ Ba tē, ba nē vèli dēdēni nīi lugu bonu máná wa, ba tūn tē twi ba yí. Ba liù mama nī cīnīa sēbikulu nēdu nēdu. ¹⁰ Máná tē, ba tē, ba nē tētēn ba tūn tē nē twi, ba yà buḡa dē, ba wá na ba doni ba duēn tē. Yá ba dàñ pīn ba

* **20:2** 20.2 Cīnīa sēbikulu nēdu yi yitūri nēdu tutūnī ηwirán.

də liù mama nə, cɪnɪa səbikɪlɪv nəðv nəðv, ndə nətv tə, ba nə pɪn ba duən tə nə. ¹¹ Ba na nɪ kɪ nətv, ba wulə ba ŋɔŋwɪn kárá tə tíú yuu wa, ¹² ba ga swìn, ba wú: <Tùtùná tə, n nə talíkwa n tì tə, tɪn lugu nəðv cɪcɪ, yá n ga ŋwín ba ndə nə nə. Nə mù ga tɪn nə gwàrì dɪn tə mama wa, yɪcav tə nyɪva nə yuu wa, jɪjɪv tə mama>. ¹³ Yá kárá tə tíú dàń le ba wá don, v wú: <À dabeɛ, à wà mú gɪgɪrɪ. N sèe, sɛ n tɪn cɪnɪa səbikɪlɪv nəðv yɪra dɪn wa, kɪ tà nətv, naaa? ¹⁴ Jon n ŋwírán, n ja kèéń lá nə! À wá pa talíkwa liù tə də ŋwírán ndə n nə. ¹⁵ À ba cwəŋə jə, sɛ à fwa kɪ tə, à nə swə, də à səbiu, naaa? Nə à yèé kɪ yɪ à nə yɪ pubwanɪv tíú tə nə pɪn n jə wɔgwɪv də nə?> » ¹⁶ Zwezi ma swìn v sùrí, v wú: «Mə nətv nə, tɛntɛn lià wá yà talíkwa lià, yá talíkwa lià də wá yà tɛntɛn lià».

Zwezi kùv pú v swìn v tɪan tə, də v ka bwɪn ka nan tə yoo

(Marəkə 10.32-34; Likə 18.31-34)

¹⁷ Dɪn don nə, Zwezi zɪa cwəŋə, v vələ *Zwerizalɛmə. Máná tə wa, v nə wulə cwəŋə tə yuu wa, v bon v karbɪa fugə bələ tə, v ja nan kwa, v ga swìn ba con, v wú: ¹⁸ «Á cɔga zəni, nə wulə cwəŋə wa, nə ma vələ Zwerizalɛmə. Mə tɪv tɛntə wa nə, ba wá ja *Ləzwənə-Biuv† tə, ba kə *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tìán, də Yɪ nii *yənu tìán jìàn wa. Ba wá b̀r̀r̀ì v b̀r̀r̀à, sɛ ba gu wá. ¹⁹ Ba wá kə wá lià tə, ba nə yèr̀ì Yɪ, jìàn wa. Ba wá m̀n wá, ba wá mà wá, v yɪra lá, ba

† **20:18** 20.18 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

ga wá paa wá dagarv yuu wa. Yá dñan batwa nii nē, Yu wá pií v bwin wá, v li tñan wa».

Zwakə də Zwan nuu lòrì tə yoo
(*Marəkə 10.35-45; Likə 22.24-27*)

²⁰ Ku kwa nē, Zebede bia tē nuu dān ma fàrú v yí Zwezi yira dē v bia tē. U tua v yáá yuu, sē v lòrì won v con. ²¹ Zwezi ma bwe wá, v wú: «Bèèèè nē n pià?» Kan tē ma le, v wú: «À pià, sē n pa nii dē, à bia bələ tē, ba nē zıga, wá jēñ ladva n jızən nē, v don n jıgwıə nē, n pàrì tē máná wa». ²² Zwezi ma le kan tē dē v bia tē, v wú: «Á yèrì ku tē, á nē lòrì. Á wá wàní á zıgı á dān cān tē, à nē wá dé naaa?» Ba ma swın v con, ba wú: «Nē wàá». ²³ Zwezi ma swın, v wú: «Á cígá wá zıgı á dān tē. Yá ku tà à mù nē mē, sē à pa nii dē, liù wà tē nē wá jēñ à jızən nē, nē à yèé à jıgwıə nē. Tē bwálá tēntē yı à nyına Yu nē kwen, sē v pa lià tē nē, tē nē mē dē ba, ku tà à mù».

²⁴ Máná tē nē, karbia fugə tē duən tē nē nì ku, ba lija zān ba nubia bələ tē yuu wa. ²⁵ Zwezi dān ma bon ba mama tē, v kē duən yáá, v ga wú: «Á yèé dē, luv pèegá yàá jèé ba lià yuu wa, ba fifın ba. Yá dē ləzwənfaran tē dē yáá dé pàrì ba lià yuu wa dē dīan. ²⁶ Yá nət v nē wà mē, sē ku fwa á mù pwərə wa. Á liù tē, v nē pià, sē v yà ləzwənfaru, v mē, sē v yà á tutunbiu. ²⁷ Yá á liù tē, v nē pià, sē v yà á yáá tíú, v mē, sē v yà á yonju. ²⁸ Mē nət v nē, *Ləzwənə-Biu‡ tē tà v twi, sē v pa lià tun, ba pa wá. U yı v twi, sē v tun v

‡ **20:28** 20.28 Zwezi yı v tətə yoo nē v swın.

pa là nê. Yá v ga pa v mu tē ndē ŋwírán nê, sê v ma jon là kapupu ba cuna wa».

Zwezi súrí lilirēn bēlē yía
(*Marəkə 10.46-53; Likə 18.35-43*)

²⁹ Máná tē wa, Zwezi dē v karbia tē nē naŋa Zweriko, labu púé Zwezi kwa. ³⁰ Lilirēn bēlē tē nē jèé cwəŋə nii nē nì dē, Zwezi twi v le. Ba dàń ma wulē ba bubwi, ba wú: «*Yuu-Tiu, pìú *Davidə nàú, dəri nē yinəgə!» ³¹ Là tē yà wulē, ba caga ba nii nē, dē ba táŋá ba níé. Yá ba dàń tē kwen ba bubwi zənzən, ba wú: «Yuu-Tiu, pìú Davidə nàú, dəri nē yinəgə!» ³² Zwezi ma zigi, v bon ba, v ga bwe ba, v wú: «Bēēē nē á pià, sē à fwa à pa aba?»

³³ Ba ma le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, pa, sē nē yía tē na lá». ³⁴ Zwezi dəri ba yinəgə, v ga dwen ba yía nē. Lala dē ba bara bēlē tēntē yía tē súrí. Yá ba dàń ga pú v nē.

21

Zwezi vèli Zwerizalemə
(*Marəkə 11.1-11; Likə 19.28-40; Zwan 12.12-19*)

¹ Zwezi dē v karbia dàń vèli, ba bwelē *Zwerizalemə. Máná tē, ba nē yí Bətəfazwe nē, ku nē wulē *oliviye tián paan tē con, Zwezi li v karbia tē bēlē, v tun, ² v ga swìn ba con, v wú: «Á vèlē yáá tu tē wa, á wá na bɨnakan dē ku biú, tē nē vwə. Á kura tē, á ja bà à con. ³ Liú nē bwe aba, sē á swìn dē, *Yuu-Tiu nē pià tē. Yá ba dàń wá yá aba, ba pa á ja tē á vì lala».

4 Mə nətu nə, kɔ twá, sə Yɪ nii *sùsùnnù tə sùràn tə nii ma sú. U swìn, ɔ wú:

5 «Á swián Siyon* là con nə: Nèń, n piú tə nə ɔ biàn n con. U súé də bɪcabwanɔ. U dīgà bɪnakan yuu. U dīgà bɪnabiə yuu, ka nə yɪ bɪnakan tə, ka nə mì zɪla zɪɲɔ, biú.»

6 Karbɪa tə dāń ma va, ba fwa kɔ tə, Zwezi nə pɪn ba nii, sə ba fwa. 7 Ba jɪn bɪnakan tə də bɪnabiə tə, ba ja bà, ba lɪ ba ganan ba tún tə yuu, ba pa Zwezi dɪ ɔ jèé. 8 Lalɔ tə wa là zənzən làrɪ ba ganan cwəɲə tə wa. Ba duən də ga za tián vɔran, ba tuɲə cwəɲə† tə wa. 9 Là tə, ba nə wulə Zwezi yáá ba vəli, də ba tə, ba nə wulə ɔ kwa tə, zìn ba kwərə yɪ nə, ba ma bwɪ Zwezi nə, ba wú:

«Ozana‡ piú *Davidə nàú tə yuu wa! Yɪ wá fwa zəni liú tə yɪra, ɔ nə biàn Yuu-Tiu yɪrɪ yuu wa! Ozana Yɪ sàń nə!»

10 Máná tə nə, Zwezi nə zva Zwerizalemə wə, là tə mama wulə ba kukuri, də ba bwe, ba wú: «Wàà nə yɪ kɔ bɛɛ wà tə?» 11 Lalɔ tə le, kɔ wú: «Kɔ yɪ Yɪ nii *sùsùnnù Zwezi tə, ɔ nə nan *Nazaretə, kɔ nə wulə Galile nagwanaa wa».

Zwezi zva Yɪ diè tə wa

(Marəkə 11.15-19; Likə 19.45-48; Zwan 2.13-17)

12 Kɔ kwa nə, Zwezi zva *Zwifə-ba Yɪ *diè dəwoo tə wa, ɔ ga dɪɲɪ là tə mama, ba nə yoli, də ba tə nə yè kɔ bwálɪ tə wa. U yigu tabɪlan

* 21:5 21.5 Siyon yɪ paan tə Zwerizalemə nə lwè kɔ yuu wa, yɪrɪ nədwan. † 21:8 21.8 Kɔ nətu bɪrɪ də, là tə pɪn dun Zwezi nə. ‡ 21:9 21.9 Kɔ dèń nə yɪ <Dun mɛ wa Yɪ con!>.

tə, lià tə nə lári səbia§ tə yuu, v vəvəri v pú tia. U ga yigu lià tə, ba nə yoli nasara gunponi* tə, gwələ v di tia. ¹³ U dān ma swìn ba con, v wú: «Kv púpúní Yü sagı tə wa, kv wú: <Ba wá bon à diè tə «yijunı diè».» Yá á mù janı ka, á ma fwa ηwına yisəgə bwálı!»

¹⁴ Lilirən də gwàní fàrú ba yí v yura Yü diè dəwoo tə wa. Yá v ga zwèe ba yayıran. ¹⁵ Zwifə-ba Yü *jonwana yun tìán tə, də Yü nii *yənu tìán tə, nə ni yomılan tə, v nə fwa, bısíná tə ga wulə Yü diè dəwoo tə wa, ba bubwi, ba wú: «Ozana† pìú *Davidə nàú tə yuu wa!» Kv zın ba lıηa. ¹⁶ Ba dān swìn Zwezi con, ba wú: «N nəń kv tə, bısíná tə nə swìn?» Zwezi ma le ba, v wú: «Awo, à yèé kv dèń. Á wà kv tə kàrì, kv nə púpúní Yü sagı tə wa, naaa? Kv púpúní, kv wú: <N pın bısíná də bısínı tətə də pa mú dun».»

¹⁷ Kv kwa nə, v yá ba, v ga nan *Zwerizalemə nə, v va Betanı. Mə kv tiv tə wa, v vèli v ju.

Zwezi zırı v kə kapırv don nə

(Marəkə 11.12-14, 20-24; Likə 13.6-9)

¹⁸ Kv tıpvrv tə nə, máηá tə wa, Zwezi nə pıı v biàn *Zwerizalemə wa, niən yà jə wá. ¹⁹ U ni kapırv don cwəηə tə vàn nə, v ma fàrú v yí kv nii, yá kv yi vıran cıci nə, v ni kv yuu wa. U dān ma swìn kapırv tə con, v wú: «N kúú ba pıı n zın bıa, abada!» Lala də kapırv tə kva nəkuvr.

§ 21:12 21.12 Kv yi ba ma ηwín Yü diè tə yuu lanpoo. * 21:12 21.12 Nasara gunponi yi ba ma fwa *jonı ba pa Yü nə. † 21:15 21.15 Kv dèń nə yi <Dun mə wa Yü con!>.

²⁰ Karbia tē nē nī kv nētū tē, kv gwárí ba zēnzēn. Ba dān ma bwe Zwezi, ba wú: «Kv yi kv twá nētē, kapırv tē ma kù lala nētū?» ²¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn kv á con: Dē á nē keni á waa à nē wuuu, á nē ba bèéé, kv tà kv tē, à nē fwa kapırv tē yıra, cıci nē, á wá wàní á fwa. Yá á dān wá wàní á swìn paan ka tē con, á wú: <Zàn lá, n va, n tu muu wa!> Yá kv yoo tē wá tun. ²² Dē á nē keni á waa à nē wuuu, á wá na kv tē mama, á nē lòrì Yıı con».

*Wàà nē ken diàn Zwezi jıın wa?
(Marəkə 11.27-33; Likə 20.1-8)*

²³ Zwezi zva *Zwifə-ba Yıı *dìè tē wa, v wulə v kàrì. Kv mánǵá tē wa, Zwifə-ba Yıı *jonwana yun tián tē, dē ba *nəkwına fàrv ba yí v yıra, ba ga bwe wá, ba wú: «Wàà tētē diàn nē, n ma fwa yìèn tē tē ba? Wàà nē ken diàn tēntē n jıın wa?» Zwezi ma le ba, v wú: ²⁴ «À dē kùv wá bwe aba yoo nēdv cıci. Á nē le nē, kv kwa nē, à dē dān wá swìn liù tē, v nē ken diàn à jıın wa, à ma fwa tē yìèn tē. ²⁵ Wàà nē ken diàn Zwan jıın wa, sē v lə lià níá wa, kv twá dē Yıı yırı tē? Kv ya Yıı, nē à yèé ləzoni?»

Kv pın ba dān wulə ba tótòní duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nē nē le, nē wú: <Kv ya Yıı nē ken diàn Zwan jıın wa>, v wá bwe nēba, v wú: <Bèèè dān nē pın, á ma wà cígá à sugv tē nē pın?> ²⁶ Nē ma nē kùv swìn, nē wú: <Kv yi ləzoni nē ken diàn v jıın wá>, nē mē, sē nē dəri lalbv tē fən, lià tē mama nē buņa dē, Zwan yi Yıı nii *sòsònù tē yırı». ²⁷ Ba dān ma le Zwezi,

ba wú: «Nə yèrì». Zwezi də ma le ba, ɔ wú: «À də bá swìn liù tə, ɔ nə ken diàn à jɪn wa, à ma fwa tə yìèn təntə».

Bɛɛ don bia bələ yuu wa zwansɪsara

²⁸ Zwezi kù sùrí zwansɪsara tə don lá, ɔ wú: «À wá bɪrɪ aba zwansɪsara don, sə á swìn kɔ tə, á nə buɲa kɔ yuu wa: Bɛɛ don yà jə bia bələ. U dàń ma swìn təntən biú tə con, ɔ wú: <À biú, vəli à kárá tə wa, n tɔn zèn kɔ tə!> ²⁹ U ma le, ɔ wú: <À ba vələ>. Yá kɔ nə vəli yáá, ɔ pɪí ɔ lwàn pubuɲa, ɔ ga vu kárá tə wa. ³⁰ Kɔ kwa nə, nyɪna tə ma swìn biú tə don tə con, kɔ mù yoo nədu tə. U də ma le wá, ɔ wú: <À nyɪna, à wá va>. Yá ɔ wà vəli. ³¹ Bèèèe nə á buɲa kɔ yoo tə yuu wa? Á mù con nə, ba wàà nə twá ɔ nyɪna tə fɪra nə?» Ba le, ba wú: «Kɔ yɪ təntən liù tə nə».

Zwezi dàń ma swìn, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kɔ á con: Lanpolɪna tə də kacwaran tə wá dé yáá, ba zɔ Yɪ pàrì tə wa. ³² Zwan‡ yɪ ɔ twi á con nə, sə ɔ bɪrɪ aba cígá cwəɲə tə. Yá á ga wà cígá pɪn ɔ sugɔ tə nə. Yá lanpolɪna tə də kacwaran tə mù pɪn cígá ɔ sugɔ tə nə. Yá də á nə nɪ kɔ tə kwa nə, á tə wà á kwa vəvəri, á ma sá á cuna, sə á ma pa cígá ɔ sugɔ tə nə».

Vala wɔlvnyɪna duən zwansɪsara

(Marəkə 12.1-12; Likə 20.9-19)

³³ Zwezi kù swìn, ɔ wú: «Á cɔga zwansɪsara don! Kárá tíú don cwɛn diyɛn tiàn kárá. U kɪkarɪ ka də dabwau. U kù gwálú kapataɔ wa, sə ba ma

‡ **21:32** 21.32 Kɔ mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, ɔ nə li là níá wa, kɔ twá də Yɪ yɪrɪ.

kanɪ diven tián bia tɔ. Yá v dàń ga lwà vuun, sɔ ba ma cì kárá tɔ nɔ. Ku kwa nɔ, v tì kárá tɔ, v yá vala duɛn jìàn wa, v ga va cwɛnɔ. ³⁴ Máná tɔ, diven tián bia koru nɔ yí, v tun v tètònà, v pa ba va vala tɔ con, sɔ ba jon v tori. ³⁵ Yá vala tɔ dàń jin v tètònà tɔ, ba mà v don, ba gv v don, ba ga dilu batwa nii liù tɔ dɔ kapana ba gv. ³⁶ Kárá tɔ tíú tɔ kùv tun tètònà tɔ duɛn, dɔ ba nɔ dáá ba doni dí yáá tètònà tɔ. Yá vala tɔ tɔ tun ba, dɔ ndɔ ba nɔ dí yáá ba tun nɔv. ³⁷ U dàń ma tun v tɔtɔ bilɔra ba con, v ga bún v waa con, v wú: «Ba wá zilí à biú tɔ». ³⁸ Yá máná tɔ wa, vala tɔ nɔ ni biú tɔ, ba dàń swìn duɛn con, ba wú: «Á nɛnɔ liù tɔ, v nɔ wá bà v tun kárá tɔ. Nɔ gwɔa wá, yá nɔ wá tun v kárá tɔ». ³⁹ Ba dàń ma ja wá, ba dilu kárá tɔ kwa con, ba ga gv wá».

⁴⁰ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Máná tɔ nɔ, kárá tɔ tíú nɔ wá bà, bèèè nɔ v wá fwa vala tɔ?»

⁴¹ Ba ma le wá, ba wú: «U wá gv ba lɛzwɛnlwan tɛntɔ, v bá dɛri ba yinɛgɔ. U dàń ga wá jon v kárá tɔ, v pa vala duɛn nɔ, ba nɔ wá li v tori wozagv máná wa».

⁴² Zwezi dàń swìn, v wú: «Á wà kàrì ku tɔ, ku nɔ púpúní Yui sagi tɔ wa, ku wú:

«Kapan tɔ, dɛlwɛrɔ tɔ yà nɔ vɔga ba dugv vàn nɔ, nɔ piú ku jì diè nigwancuun wárí, ku yoo nɔ cà. Ku yi *Yuu-Tiu nɔ fwa ku. Yá ku yi yozɛnɔ ku pa nɔba».

⁴³ Zwezi kùv swìn, v sùrí lá, v wú: «Mɔ ku mù nɔ pin, à mù nɔ swìn ku á con: Yui wá li aba v pàrì tɔ wa, v ga pa dwíí don lwàń ku ya lá, ku nɔ sèè v nii, yá ku ga tɔnɔ zɛni. ⁴⁴ Liù tɔ mama,

υ nə wá tu ku kapan tə, dèlwèré tə yà nə dugv vàn nə, yuu wa, υ wá nyonyogv υ tìàn ku nə. Yá ku nə kùè tua liù yuu wa, də ku wá títaga wá!»

⁴⁵ *Zwifə-ba Yυ *jonwana yun tìán-ba, də *Farızian-ba cugv Zwezi zwansıarı təntə, ba ga lwarı də, ku yı ba mù nə, υ swìn. ⁴⁶ Ba dān pià cwəŋə, sə ba ma ja wá. Yá ba ga dəri laluv tə yía, ba nə tì Zwezi, ba ma fwa ndə Yυ nii *sùsùnù nə tə yırı.

22

Wodiu nəfarv don zwansıara (Likə 14.15-24; Matie 20.16)

¹ Zwezi tə kùè twá zwansıarı nə, υ swìn ba con, υ wú: ² «Á nəŋə, Yυ pàrì tə nə yı nətv: Pìú don bon lià υ biù fúru diŋə nə. ³ U tvn υ tütònà, sə ba bon lià tə, sə ba bà diŋə tə bwálı nə. Yá ba wà sèe, sə ba bà boŋə tə. ⁴ U ma ku tvn tütònà tə duən də nii ku tə, υ wú: <Á swìán lià tə con də, à wodiu tə fwa ku zwèe. À gva à nabεε də à váná tə, tə nə jə nuga, tə mama sírí ken ku zwèe. Á biàn fúru diŋə tə!» ⁵ Yá lià tə, υ nə bon tə, tà nə wà ku yoo tə tì, ba ma fwa kaka, ba ga zàn, ba va ba yièn kwıtvn nə. U don va υ kára wa, υ don va υ yolu. ⁶ Ba duən tə jun tütònà tə, ba fıfın ba, ba gv. ⁷ Pìú tə lıŋa dān zàn. U tvn υ pamana, υ pa ba va, ba gv ku mù lagvra təntə, ba ga surv ba tv. ⁸ U dān ma swìn υ tütònà tə con nə, υ wú: <Fúru tə wodiu fwa ku zwèe. Yá lià tə, à nə bon tə, wà ku diŋə mε. ⁹ Á dān vèlə cwəywərə tə wa, á bon ba tə mama, á nə nı lá, sə ba bà wodiu tə nə.> ¹⁰ Tütònà tə vèli conı tə yuu, ba kə lià tə

mama duən nə, ba nə ni lá. Ba ken ləzwənzəŋə də ləzwənkukwɪnan duən nə. Mə ku twá nətu, fúru tə diŋə diè nii ma sú də là.

¹¹ Pìú tə dàń zva, sə v ywàń là tə, ba nə twi boŋə tə. Yá v dàń ni liù don, v nə wà gànù zwi, ku nə me də fúru tə. ¹² U ma swìn v con, v wó: <À dabεε, ku yi n twá nətə, n ma zu yəbə, n ga wà gànù zwi, ku nə me də fúru tə?> Yá ku bæε tə táńí v nii. ¹³ Pìú tə dàń ma swìn v tütùná tə con, v wó: <Á vwíə v nəε də v jìàn, á ga tí wá, á dilí kàrá wa yikunu tə wa. Ku bwálí təntə wa, v wá bubwi, v ga diŋa v jɪfwɪ v fɪfaga>.» ¹⁴ Zwezi ma kúò swìn, v wó: «Yi boŋə là zənzən. Yá ba mancɪn nə, Yi yáá kúrí».

Lanpoo ka ŋwín ka pa Romə-ba pìú nəfarv nə yoo

(Marəkə 12.13-17; Likə 20.20-26)

¹⁵ *Farizian-ba tə dàń vuru, ba kə duən nə, sə ba jén, ba nə wá fwa nətu, ba ma ja Zwezi ku tə, v nə wá swìn, yuu wa. ¹⁶ Ba dàń ma tun ba là, də *Erodə kwa là, sə ba va, ba swìn Zwezi con, ba wó: «Karnyina, nə yèə də, n yi cígá tíú. N ga biri Yi cwəŋə tə də cígá, n ga ba liù yii dəri, n yáá nə təléd də dun tə ləzoni nə jə yiri. ¹⁷ Biri nəba n pubuŋa yoo ku tə yuu wa: Yi *nii pin cwəŋə, sə nə ŋwín, nə à yèé, sə nə dàn ká ŋwín lanpoo, nə pa *Romə-ba pìú nəfarv tə nə?»

¹⁸ Yá Zwezi dàń nə lwarɪ ba wuluŋv pubuŋɪ tə, v le ba, v wó: «Níé bələ tíán-ba, bəεεε nə pin, á maŋa, sə á ja à dèń nə? ¹⁹ Á bura nə səbikulv tə, ba nə ma ŋwín lanpoo tə». Ba ma li cɪnɪa

səbikulv* don, ba kə v yáá con. ²⁰ Zwezi dàń ga bwe ba, v wú: «Wàà yuu də v yiri nə ba púpúní yəbə?» ²¹ Ba ma le wá, ba wú: «Romə-ba piú nəfarv tə nə». Zwezi dàń ma swin ba con, v wú: «Á ηwíán kv tə nə yi Romə-ba piú nəfarv tə nyiən, á pa wá, sə á ga ηwín kv tə nə yi Yu nyiən, á pa Yu də nə».

²² Máná tə nə, ba nə nì kv liu təntə, kv gwárí ba zənzən. Ba ma yá wá, ba ga vìi.

*Ka ti ka piú ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə
(Marəkə 12.18-27; Likə 20.27-40; 2 Timote 3.7-9)*

²³ *Sadıstian-ba m̀ buri də, tıga ba piú ba bwin ba naᅇa. Dıın don nə, ba wa l̀à duən twi Zwezi con. Ba bwe wá, ba wú: ²⁴ «Karnyına, nəń kv tə, kv nə púpúní Yu *nii tə wa, v nə pın *Moyizə nə. Kv swin, kv wú: «Βεε nə tıga, də v ba biú jə, v nyánú me, sə v d́ v kadənu tə, sə v m̀ lura biú, v pa wá». ²⁵ Nə dàń jin nubia barpe də nəba. Təntən tíú tə swe, v ti v yá kan tə, v pa v nyánú don nə, də v tə wà biú, v nə luri. ²⁶ Mə kv yi nətı, kv pa bələ nii liú tə, də batwa tíú tə, kv ja va kv gúrí ba mama barpe tə. ²⁷ Ba mama tə tıan kwa nə, kan tə də twi, v bà, v ti. ²⁸ Dıın tə nə, tıga nə wá bwin ba nan, ba wàà nə wá tııı kan tə ba barpe tə wa? Ba mama tə jin wá, ba fwa ba kan».

²⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á dwə á t̀àn, á nə yèrì Yu sagı tə də Yu diàn tə dèń yiri. ³⁰ Máná tə, tıga nə wá piú ba bwin ba nan, bara də kana

* **22:19** 22.19 Cııa səbikulv nədv yi yıııı nədv tutıııı ηwírán.

bá swe duən nə. Yá ba dàń wá yà ndə *malikε
 nə Yı *sàń wa. ³¹ Á wà kàrì kú tə, Yı nə swìn
 tıga ka bwìn ka nan tə yuu wa, naaa? U swìn,
 v wú: ³² <À yı Yı tə, *Abərahəmə də *Yızakə də
 *Zwakəbə nə jùnì>». Zwezi ma swìn, v sùrí lá, v
 wú: «Kú nətv bıri də, Yı yı là tə, ba nə wulə
 mı wa Yı, v tà tıga Yı».

³³ Kú gwárí là tə, ba nə cıgv v kàrà tə.

Yı nii yoo tə, kú nə dwə tə mama
(Marəkə 12.28-34; Likə 10.25-37)

³⁴ Máná tə wa, *Farızian-ba nə nı də, v pın
 *Sadıstan-ba tə nii pú, ba bon ba kə duən nə.
³⁵ Ba wa liù don, v nə yı *Zwifə-ba Yı nii *yənu
 tíu bwe Zwezi yoo don, sə v ma ja v dən nə, v
 bwe wá, v wú: ³⁶ «Karnına, sə Yı *nii yìèn tə,
 v nə pın *Moyizə nə wa, nəfarv nə yı kú kwa?»
³⁷ Zwezi ma le wá, v wú: « <N mə, sə n sóní *Yuu-
 Tıu, v nə yı n Yı də n waa mama. N sóní kú tə nə
 zıən kú pa Yı nə. N bún Yı yoo máná mama>.
³⁸ Mə kú mù nə yı Yı nii yoo tə, kú nə yı tə wa
 nəfarv, kú nə dwə tə mama. ³⁹ Nèń kú tə, kú
 nə púé kú kwa, kú də yoo nə cà zənzən: <N mə,
 sə n sóní n yıra liù ndə n nə swə n tətə nətv>.
⁴⁰ Yı nii tə, v nə pın Moyizə nə, saga tə, də Yı
 nii *sùsùnà saga tə kàrì tə mə yı tə twá tə mù
 Yı nii yìèn bələ təntə kwa».

Kərisə yı Davidə nàú, v ga yı v Yuu-Tıu
(Marəkə 12.35-37; Likə 20.41-44)

⁴¹ *Farızian-ba yà kun duən nə, Zwezi dàń ma
 bwe ba bwıə kú tə: ⁴² «Bèèè nə á bıŋa *Kərisə
 yuu wa? U yı wàà nàú?» Ba ma le wá, ba wú: «D

yi pìú *Davidə nàú». ⁴³ Zwezi kúò ma bwe ba, υ wú: «Kυ dàń yi nətə, Yı-*Sińu tə ma pa, Davidə bon Kərisə <*Yuu-Tiu>? Davidə swìn, υ wú:

⁴⁴ <Yuu-Tiu Yı swìn à Yuu-Tiu con, υ wú: Bàá, jèń à jızən† nə, də à ma kəni n dɔŋa n nɛɛ dèń nə!>

⁴⁵ Də Davidə nə bon wá υ Yuu-Tiu, ku dàń yi Kərisə wá twá nətυ, υ ma kúò yà Davidə nàú də?»

⁴⁶ Ba liù nədυ də kúò wá wàńı υ le wá yoo, ku kwa nə. Yá ku nə zıɣı ku dıɯn təntə nə, liù kúò wà dédén, sə υ bwe wá bwıə.

23

*Zwezi swìn υ zıɣı Yı nii yənu tián tə də Farızian-ba tə nə
(Matie 6.1-5, 16; Marəkə 12.38-39; Likə 11.43, 46; 14.7; 20.45-46)*

¹ Zwezi dàń ma swìn lalυ tə də υ karbıa tə con, υ wú: ² «*Zwifə-ba Yı nii *yənu tián tə də *Farızian-ba tə yi ba twı ba jon *Moyizə yuu nə. Ba mù nə mɛ, sə ba gwın Yı *nii tə, υ nə pın Moyizə nə, dèń ba bırı. ³ Kυ mɛ, sə á zılı ba nii, á ga tun ku tə mama, ba nə swìn á con nə. Yá á nə dənà ká fwa, ndə ba tə fwa tə, ba nə ba ku tə, ba nə bırı tə, nii nə twá yırı. ⁴ Kυ yi, ndə ba nə vwe zıla tə nə dù, ba tı ba kəni lià vaparan wa. Yá ba ga ba sɛɛ, ba dwen tə yıra də ba jıfva tətə. ⁵ Ba fwa ba tutɔnɛɛ mama, sə lià ma na ba. Kυ mù nə pın, ba kəni Yı saga

† **22:44** 22.44 Ka jèń pìú jızən vàn nə yi dun bwálı.

ba tólé* nē, nē à yèé ba vànà nē, tē nē dwē. Ba ganan nyanu yi nēwalan nēwalan, tē níé ga jē lulonē nēmanbii. ⁶ Dē ba nē vēli diṅē bwáí nē, ba swē tētēṅi yíjǎá. Dē ba nē vēli Zwifē-ba *jéré dii wa, ba swē dun gwēlē yuu jǎá. Ba swē, sē là tu tia ba jūn ba kanporu wa. ⁷ Ba ga swē, sē là bon ba <karnyina-ba>. ⁸ Yá á mù, á dǎnà ká pa, ba ja aba, ba bon <karnyina-ba>, á mama tē nē yi nubia *Kērisē yiri, yá á karnyina dē ga yi nēdu tē yiri. ⁹ Á dǎnà ká bon liù mama tia yuu wa <à nyina>, á nyina nē yi nēdu, á nē jē, wà tē, ɔ nē wulē Yu *sǎn nē yiri. ¹⁰ Á dǎnà ká pa, ba bon aba <yáá tián>, á yáá tiú tē, á nē jē, nē yi nēdu, ɔ mù nē yi Kērisē, tē yiri. ¹¹ Á wa lēzwēnfaru tē, ɔ nē dwē ba duēn tē, mē, sē ɔ mù nē yá á tūtōnbiu. ¹² Liù tē, ɔ nē zìn ɔ tián, Yu wá mun ku tiú. Yá liù tē, ɔ nē mun ɔ tián, Yu wá zìn wá yu nē».

Yu nii yēnu tián tē dē Farizian-ba níé bēlē tē yoo

(Marəkə 12.40; Likə 11.39-46, 52; 20.47)

¹³ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Lεε wá yí aba, *Zwifē-ba Yu nii *yēnu tián-ba dē *Farizian-ba, á nē yi níé bēlē tián tē yiri! Á cìgà là tē yáá nē, ba dǎn ká zɔ Yu pǎrì tē wa. Á tētē ba zwí, á ga ba yá á pɪn là tē, ba nē pià ba zɔ nē, sē ba zɔ.

¹⁴ [Lεε wá yí aba, Yu nii yēnu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yi níé bēlē tián tē yiri! Á vɪri

* **23:5** 23.5 Saga nēmanbii tē ya Yu sagi tē wa púpúná nē wulē tē wa. Tē mù saga tē dē lulonē nēmanbii tē yi, Zwifē-ba pià ba ma bɪri dē, ba twá Yu zēni.

kadənə wiən, á ga fwa yɪʝuɪ á ba zwèe ləzoni yáá con, sə á ma bɪɪ də, á yɪ ləzwənzəŋə. Mə ku m̀ə nə pɪn, Yɪ wá b̀̀r̀i á b̀̀r̀à, ʋ ga c̀̀g̀ə aba míámíán!]

¹⁵ Lɛɛ wá yí aba, Yɪ nii yənu tìán-ba də Farɪzɪan-ba, á nə yɪ níé bələ tìán tə yɪɪ! Á vəlɪ muʋ tə də tɪa tə yuu mama, á ma pìà ladua tətə, ʋ nə wá sèe ʋ zʋ á Zwifə-ba *yɪʝuncwəŋə tə wa. Yá á nə nɪ ku liù, á yáá pa, ʋ jì mən diè liù, nɛɛ bələ ʋ doni aba.

¹⁶ Lɛɛ wá yí aba, á m̀ə ləzwənlilirən-ba! Á wú: <Liù nə twá Zwifə-ba Yɪ *diè tə yɪɪ nə, ʋ ma dù, ku d̀̀r̀ə tə ba wá dé. Yá ku nə yɪ Yɪ diè síán tə yɪɪ nə, ʋ ma dù, ku d̀̀r̀ə tə wáá wá, ku dé>. ¹⁷ Ləyigi də lilirən-ba! Ku kwà nə jə funə ku doni ku don? Síán tə nə dwə naaa, nə à yèé Yɪ diè tə, ka nə pɪn, tə m̀ə síán tə jì Yɪ nyiən, nə dwə? ¹⁸ Á tə kúw wú: <Liù nə nə twá Yɪ *jɔŋɪ kúrí tə nə, ʋ ma dù, ku d̀̀r̀ə tə wà̀r̀i wá ku dé. Yá ʋ nə nə twá də jɔŋɪ won tə nə, ku nə wulə jɔŋɪ kúrí tə yuu wa, ʋ ma dù, ku d̀̀r̀ə tə wáá wá ku dé>. ¹⁹ Lilirən-ba! Ku kwà nə jə funə ku doni ku don? Jɔŋɪ won tə m̀ə naaa, nə à yèé jɔŋɪ kúrí tə, ku nə pɪn, jɔŋɪ won tə yɪ Yɪ nyiən tə nə dwə? ²⁰ Liù tə, ʋ nə dùè jɔŋɪ kúrí tə, ʋ dùè də ku yuu wiən tə mama. ²¹ Liù tə, ʋ nə dùè də Yɪ diè tə, ʋ yɪ ʋ dùè də ka m̀ə də Yɪ tə, ʋ nə wulə ka wa. ²² Liù tə, ʋ nə dùè də Yɪ *sà́n tə ʋ yɪ, ʋ dùè də Yɪ padav tə, də Yɪ tətə, ʋ nə jèé ku yuu wa.

²³ Lɛɛ wá yí aba, Yɪ nii yənu tìán-ba də Farɪzɪan-ba, á nə yɪ níé bələ tìán tə yɪɪ! Á pɪn á

fugə nii nyien† Yu nə, də ku nə swə, ku yi dənə wiən nəmanbii tətə. Yá á yáá ga tɛlé də yien tə yoo nə dé lá, Yu nii tə nə biri. Tə mù nə yi cígá də ka dəri yinəgə zənzən də ka twá Yu də pùé nədu. Mə tə mù yà nə á mɛ, sə á tun, á ga kəni á yáá tə duən tə də con. ²⁴ Ləzwənlilirənbə! Á loni bənbəni á nanywɪa wa. Yá á ga ləri nyoguma mù puji!

²⁵ Lɛɛ wá yí aba, Yu nii yənu tian-ba də Farizian-ba, á nə yi níé bələ tian tə yiri! Á yáá sɪn wùrú zɔŋa də zɔŋa kwa, yá tə waa ga sú də ŋwìràn wiən də á pusoni wokukwɪnan. ²⁶ Farizian liliu! Dí yáá n sɪn wùrú zɔŋa tə waa tə. Yá ku kwa tə də wá yà zəni.

²⁷ Lɛɛ wá yí aba, Yu nii yənu tian-ba də Farizian-ba, á nə yi níé bələ tian tə yiri! Á yi ndə ləbərə nə, ba nə piri tə kwa zəni. Yá tə waa tə ga sú də tɪga kurən də wopɔpɔnan yiri mama. ²⁸ Mə á də yi nətu. Kàrá con, á yi cígá tian. Yá á waa con á yi níé bələ tian, á ga sú də yokukwɪnan!»

Zwezi swìn càn tə yoo tə nə biàn

(Likə 11.47-51)

²⁹ Zwezi kùè swìn, ɔ wú: «Lɛɛ wá yí aba, *Zwifə-ba Yu nii *yənu tian-ba də *Farizian-ba, á nə yi níé bələ tian tə yiri! Á lwè Yu nii *sùsònà tə ləbərə, á ga kwɛn là tə, ba nə yi cígá tian, ləbərə. ³⁰ Yá á dàn swìn, á wú: «Ku nə yi nə yin lá nə nɪbara-ba máŋá wa, nə yà bá sɛɛ, nə

† **23:23** 23.23 Yu nii tə, ɔ nə pɪn Moyizə nə wa, Yu biri, sə Zwifə-ba mama pa ba won mama fugə nii nyien.

twá ba nè, nè gv Yu nii sùsùnà tə». ³¹ Kù mù tə yiri, á tətə biri də, á yi ba tə, ba nè gva Yu nii sùsùnà tə, dwíí tə lià. ³² Kù mù nè pɪn, á dànà ká yá, á fwa kù tə, á nɪbara-ba tə nè dɪga kù dèh, ba fwa tə, á zwèe! ³³ Á nyɪn ndə dɪŋa nè, ndə dəkwaá dwíí nè! Kù yi á buŋa də, á wá twá nətə, á ma jén mən diè tə bɪrà tə yáá nè? ³⁴ Á cuga zəni! Kù mù nè pɪn, à wá tɔn Yu nii sùsùnà də wɔbuŋa tìán də Yu nii yənu tìán. Á wá gv ba duən, á paa ba duən daganan yuu wa. Á wá mà ba duən də də fifiran Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Yá á ga wá dɪŋa ba kwa, á ja twá á tɪfaran tə wa, á vələ. ³⁵ Kù nətɔ tə nè wá tɔn, sə kù pa Yu tɔtɔnà tə mama gvri tə ya á yuu zɪli. Kù nè zɪgɪ cígá tíú Abelə nè, kù ja va Zakari, Baraswi biú tə, á nè gva Yu diè tə də Yu *jonɪ kúrí tə tətəŋi wa. ³⁶ Cígá mama, à mù nè swìn kù á con: Ba lià təntə mama gvri tə càn tə wá tɔ á mù, zèn lià tə yuu wa!»

*Zwezi kwi Zwerizalemə lià tə yiri
(Likə 13.34-35; 19.41-44)*

³⁷ Zwezi kúò swìn, ɔ wú: «*Zwerizalemə tìán-ba, Zwerizalemə tìán-ba! Á mù lià tə, á nè gvri Yu nii *sùsùnà tə, á ga dɪli ba tə, Yu nè tɔn á con, də kapana! Nɛɛ bagali nè à sóní, sə à kə aba à sɔpuni nè, ndə cèrú nè yáá kə kù cəbii kù vànà dèh nè, yá á ga wà kù sèe! ³⁸ Á nɛŋə, Yu dɔgv ɔ *diè tə, ka nè wulə á con, míámíán. ³⁹ Yá də kù mama, à mù nè swìn kù á con: Kù nè mɛ síún nè, á kúò bá na nè, kù ja vələ, á nè

wá swìn, á wú: <Yü wá fwa zèni liù tē yira, v nē biàn *Yuu-Tiu yiri yuu wa!> »

24

Zwezi swìn Yü diè tē cōna yoo (*Marəkə 13.1-2; Likə 21.5-6*)

¹ Kū kwa nē, Zwezi nan *Zwifə-ba Yü *diè tē wa, v virí. Kū máǵá tē wa, v karbia tē fàrú ba yí v yira, sē ba pa v ywàn Yü diè tē nē lwè nētv.

² Zwezi dàń swìn, v wú: «Á ba kū nētv tē na? Cíǵá mama, à mù nē swìn kū á con: Kapan nēdv tətə bá ga yəbə, kū nē wá pən kū don yuu wa. Tə mama míámíán wá lwá tia».

Talikwa máǵá tē yoo

(*Marəkə 13.3-13; Likə 21.7-19; Matie 10.17-22*)

³ Kū kwa nē, Zwezi nē jèə *oliviye tìán paan yuu wa, v karbia tē fàrú ba yí v yira, ba mù dē wá cici. Ba taa v yira ba bwe wá, ba wú: «Biri nēba máǵá tē, kū yoo tē nē wá tvn, dē mımınan, tē nē wá biri nēba dē, n pií n biàn dē luv zaŋv máǵá yí». ⁴ Zwezi le ba, v wú: «Á cia á tìán nē, sē liù mama dàn ká ǵıǵarı aba. ⁵ Lìà zənzən wá ja à yiri, ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, v wú: <À mù nē yi *Kərisə>. Yá ba ga wá ǵıǵarı lià zənzən. ⁶ Á wá dí yáá, á nì kùv yoo dē kū bwələ. Yá á tē kùv wá nì dē, kùv tē yí. Á dànà ká pa fən ja aba. Kū me, sē kū nētv tē yí. Yá kū tà luv zaŋv máǵá nē yí. ⁷ Dwíó tē luv mama wa wá ta tē zıǵı duən nē. Yá payuu wá ta kū zıǵı kū don payuu nē. Niən dē tia səsəgu wá yà bwálá kapuru nē.

⁸ Tə mù yìèn təntə mama wá yà, ndə kan pùé təntən yɪŋa nə, ɔ lɔrɪ mánǎ wa.

⁹ Yá ləzoni wá pa, ba ja aba, ba kə càn wa, ba ga wá gv aba. Lìà mama míámíán wá dún aba à mù yɪrɪ. ¹⁰ Kɔ mù mánǎ təntə wa, lìà zənzən wá pìí, ba yá nə. Ba wá gwɪn duən dèh, ba ga wá dún duən. ¹¹ Kunkun nii sùsùnà zənzən wá nan, ba ga wá gɪgarɪ lìà zənzən. ¹² Yokukwɪnan wá sú tɪa, kɔ pa lakapɔpɔ sonu fɔ kɔ mun. ¹³ Yá liù tə, ɔ nə jɪn pínú wuuu, ɔ dən ká pìí ɔ kə ɔ kwa, ɔ va ɔ gúrí, ɔ wá na mɪ, kɔ nə ba zwèe Yɪ con. ¹⁴ Ba wá kàrì sɔywánú tə, kɔ nə bɪrɪ, Yɪ nə wá dé ɔ pàrì tə nətɔ, lìà yuu wa. Lɔv mama wa, ba wá bɪrɪ kɔ lìà tə mama nə, sə ba nì kɔ. Kɔ kwa nə, lɔv dən wá zàn».

*Wokukwɪn tə, Yɪ nə zɔnɪ yoo
(Marəkə 13.14-23; Likə 21.20-24)*

¹⁵ Zwezi kùè swɪn, ɔ wó: «Á wá na kɔ tə, ba nə ma boŋə <wokukwɪn> tə, kɔ nə cùgà. Yɪ nii *sùsùnə Daniyelə swɪn kɔ yoo də, kɔ wá jèh *Zwifə-ba Yɪ *dìè tə wa. (Sə liù tə, ɔ nə kàrì, zùrì ɔ yɪra!) ¹⁶ Kɔ mánǎ tə wa, sə lìà tə, ba nə wá yà Zwide nagwanaa con, dəri ba dì pɛɛn. ¹⁷ Liù tə, ɔ nə wá yà dəyuu wa, kùè dən ká cú, ɔ tì ɔ dìè wiən, ɔ ja vɪí. ¹⁸ Yá liù tə də, ɔ nə wá yà kára wa, dən ká pìí ɔ va sán, sə ɔ tì ɔ gànə don. ¹⁹ Kɔ wá yà lɛɛ mánǎ təntə wa, kɔ pa kana tə nə, ba nə jə pwíí, də ba tə nə, bɪa nə ŋwà ba nyɔnɪ nə! ²⁰ Á lòrì Yɪ, sə á dɛru tə dən ká ya waran mánǎ wa, nə à yèè Zwifə-ba *sìé dɪn nə, ²¹ kɔ mánǎ təntə càn tə nə ba don ja yɪrɪ. Tə yiri wà lá yɪn lɔv nə jèh kɔ jɪv mama, kɔ ja bà kɔ yí zèn. Yá

tə yiri don də ga bá yà lá, abada. ²² Kɔ nɔ̀ tɑ̀ Yɔ̀ pɔ̀n nii, sɛ̀ tɛ̀ mǎ́ǎ́ tɛ̀ pɔ̀wà̀rì ka mun yiri, liù yà bá yà lá ɔ̀ na mi, kɔ̀ nɔ̀ ba zwèe Yɔ̀ con. Yá tɛ̀ mǎ́ǎ́ tɛ̀ dǎ̀n fɔ̀a ka mun lià tɛ̀ yiri, Yɔ̀ nɔ̀ kúrí.

²³ Liù dǎ̀n nɔ̀ swìn á con, ɔ̀ wú: <Á ywǎ́ǎ́, *Kərisə wulə yə̀bə!> Nɔ̀ à yə̀é: <U wulə lá con!> Á dǎ̀nà ká sèe kɔ̀ tíú nii. ²⁴ Kɔ̀nkɔ̀n Kərisə-ba dɛ̀ kɔ̀nkɔ̀n nii sùsù̀nà wá bà. Ba wá tɔ̀n yikunu dǎ̀n mɔ̀mɔ̀n nɔ̀ dáá dɛ̀ yomɔ̀lan, sɛ̀ ba ma gɔ̀gari lià tɛ̀ tɛ̀tɛ̀, Yɔ̀ nɔ̀ kúrí tɛ̀. Dɛ̀ kɔ̀ nɔ̀ wàá, sɛ̀ ba li ba Yɔ̀ con. ²⁵ Á cɔ̀ga zə̀ni! À mù nɔ̀ dí yáá, à swìn kɔ̀ á con nɔ̀.

²⁶ Dɛ̀ liù nɔ̀ swìn á con nɔ̀, ɔ̀ wú: <Á nɛ̀ɛ̀, ɔ̀ wulə kasɔ̀ lanworu wa!> Á dǎ̀nà ká va lá nɔ̀! Nɔ̀ à yə̀é liù nɔ̀ swìn á con nɔ̀, ɔ̀ wú: <Á nɛ̀ɛ̀, ɔ̀ sègè diè wa!> Á dǎ̀nà ká sèe kɔ̀ tíú nii. ²⁷ Ndɛ̀ dwà pɔ̀pɔ̀lɔ̀ nɔ̀ yáá pìrù lanworu, kɔ̀ zɔ̀gɔ̀ yɔ̀ yipɔ̀lan, kɔ̀ ja va yɔ̀ yizwɔ̀a tɛ̀, mɛ̀ nɛ̀tɔ̀ *Ləzwənə-Biu* tɛ̀ wá pìí ɔ̀ bà. ²⁸ Kɔ̀ wá yà, ndɛ̀ kɔ̀ nɔ̀ swìn, kɔ̀ wú: <Bwálí tɛ̀ nɔ̀ wotɔ̀ɔ̀ nɔ̀ wulə, dilɛ̀n yáá kun duɛ̀n nɔ̀ lá>»

*Nɛ̀tɔ̀ Ləzwənə-Biu tɛ̀ wá pìí ɔ̀ bà tɔ̀a yuu wa
(Marəkə 13.24-27; Likə 21.25-28)*

²⁹ Zwezi kúò swìn, ɔ̀ wú: «Kɔ̀ mǎ́ǎ́ tɛ̀ntɛ̀ càn tɛ̀ kwa nɔ̀, yɔ̀cav tɛ̀ wá jì yikunu. Cànà tɛ̀ kúò bá ja ponì. Kacɔ̀lacc wá nan lanworu wa, tɛ̀ tɔ̀. Yá dǎ̀n tɛ̀, tɛ̀ nɔ̀ wulə lanworu tɛ̀ wa dɛ̀ wá gugurə. ³⁰ Kɔ̀ kwa nɔ̀, mɔ̀mɔ̀n wá nan lanworu wa, kɔ̀ nɔ̀ bɔ̀rɔ̀ *Ləzwənə-Biu† túrì tɛ̀. Tɔ̀a yuu ləzoni mama dǎ̀n wá bubwi, ba wá na Ləzwənə-Biu tɛ̀

* **24:27** 24.27 Zwezi yɔ̀ ɔ̀ tɛ̀tɛ̀ yoo nɔ̀ ɔ̀ swìn. † **24:30** 24.30 Zwezi yɔ̀ ɔ̀ tɛ̀tɛ̀ yoo nɔ̀ ɔ̀ swìn.

bakwan tɔ wa, dɔ v biàn dɔ diàn dɔ dun, tɔ nɔ dáá. ³¹ Nabwana kori nɔfaru wá wúrú. Yá v ga wá tun v *malike tɔ tia sapanan bania tɔ mama nɔ. Tɔ wá kɔ lià tɔ, v nɔ kúrí tɔ mɛ duɛn nɔ».

Zwezi kàrì kapırv yoo
(*Marəkə 13.28-31; Likə 21.29-33*)

³² Zwezi kúò swìn, v wú: «Á nɛɛ, yoo tɔ, à nɔ pìà, sɔ à twá kapırv tɔ kàrà tɔ, nɔ à swìn: Máná tɔ nɔ, ku nɛɛ tɔ nɔ yi wabwalan, yá ku ga twè vuran, á yèé dɔ, sii bwələ. ³³ Ku nɛtv tɔ pìà ku biri dɔ, á dàń nɔ ni tɔ mù wiɛn tɔ dɔ tɔ yí, á mɛ, sɔ á lwarı dɔ, yoo tɔ bwələ, sɔ ku tun. ³⁴ Cígá mama, à mù nɔ swìn ku á con: Ku yoo tɛntɔ wá tun, dɔ zèn lià tɔ mama, ba nɔ wulɔ tia yuu wa, tɔ wà ti, ba zwèe. ³⁵ Lanworu dɔ tia mɛ wá jén, yá à sùràn tɔ mù bá jén, abada!»

Yı cıci nɔ yèé luv zanv máná
(*Marəkə 13.32-37; Likə 17.26-30, 34-36*)

³⁶ Zwezi kúò swìn, v wú: «Liù mama yèrì dıın tɔ, nɔ à yèé máná tɔ, yièn tɛntɔ nɔ wá tun. *Malike tɔ Yı *sàn nɔ, dɔ Yı-Bıu‡ tɔ tɛtɔ yèrì ku. À nyına Yı cıci nɔ yèé ku. ³⁷ Máná tɔ *Lɔzwənɔ-Bıu§ tɔ nɔ wá pıı v bà, yièn tɔ wá yà, ndɔ tɔ nɔ yın nɛtv Nowe máná tɔ wa. ³⁸ Ku yi nɛtv, máná tɛntɔ wa, dɔ dwà nɔfaru tɔ, tɔ nɔ wà twi. Ku máná tɔ wa, lià tɔ yà dɔ, ba nywìn, ba swe duɛn nɔ, dɔ ba swe ba bwı lià yuu wa, ku ja va dıın tɔ, Nowe nɔ zva níá yuu bori nɔfaru tɔ wa. ³⁹ Ba

‡ **24:36** 24.36 Zwezi yi v tɛtɔ yoo nɔ v swìn. § **24:37** 24.37 Zwezi yi v tɛtɔ yoo nɔ v swìn.

wà yoo mama bèéé, ku ja va ku yí máná tə, dwà nəfaru tə nə twi, ku pèe ba mama.

Mə ku wá yà nətɔ də Ləzwənə-Biu tə nə wá pɪi ɔ bà. ⁴⁰ Ku máná tə wa, bara bələ wá yà kárí wa. Yɪ wá tì ɔ don, ɔ ga yá ɔ don lá. ⁴¹ Kana bələ wá gà mun duən nə, nɔɔɔ yuu wa. Yɪ wá tì ɔ don, ɔ ga yá ɔ don lá. ⁴² Á dànà ká dwèe, á nə yèrì máná tə, á *Yuu-Tiu tə nə wá bà yɪɪ. ⁴³ Á cuga ku tə zəni: Də diè tíú yà nə yəó máná tə, ɲwìàn nə wá bà tɪtɪn nə, ɔ bá dwèe. Yá ɔ ga bá yá, sə ɲwìàn tə kén ɔ diè tə, ɔ zɔ ka wa. ⁴⁴ Mə ku mù nə pɪn, á də kənə á sírí, Ləzwənə-Biu tə nə wá bà máná tə wa, á nə ba buɲa yɪɪ».

*Tɔtɔnzəɲu də tɔtɔnkɔkwɪɔn yoo
(Likə 12.42-48)*

⁴⁵ Zwezi kúò swìn, ɔ wó: «Wàà dán nə yɪ ku mù tɔ̀tɔ̀nù təntə, ɔ nə sèe nii də pùé nədɔ, ɔ ga cì ɔ tìàn nə, ɔ yuu tíú nə pɪn wá cwəɲə, sə ɔ ywàń tɔ̀tɔ̀nà tə duən tə yuu, sə ɔ pa ba wodiu, máná tə nə, ku nə mɛ? ⁴⁶ Ku tɔ̀tɔ̀nù təntə wá yà pupwən wa, də yuu tíú tə ka píi ka bà diè wa nə, ɔ nə yí wá, də ɔ wulə ku tɔ̀tɔ̀ɲɪ tə wa! ⁴⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Yuu tíú tə wá pa wá cwəɲə, sə ɔ ywàń ɔ wiən tə mama yuu. ⁴⁸ Yá də ku mù tɔ̀tɔ̀nù təntə nə yɪ lakɔkwɪɔn, ɔ wá swìn ɔ waa con, ɔ wó: «À yuu tíú tə dání, ɔ bá bà síún». ⁴⁹ Yá ɔ ga zàn, ɔ tɔ ɔ duən tɔ̀tɔ̀nà tə yuu wa, ɔ mà ba, ɔ ga zɔ diɲu də sanyɔra wa, ɔ mù də sanyɔra tə duən. ⁵⁰ Ku mù nə wá pa, ɔ yuu tíú tə wá bà diɪn don nə, ɔ di ɔ yuu, máná tə wa, ɔ nə ba wá dànì. ⁵¹ Ʋ dán wá kə ku tɔ̀tɔ̀nù

tøntø càn wa zønzøn. Yá v ga wá pa, v tì níø bølø tìán tori, bwálí tøntø nø, v nø wá bubwi, v ga dɪŋa v jɪfwɪ v fɪfaga».

25

Kacian fugø zwansısara
(*Matìø 24.42-44; Likø 12.35-40; 13.25-28;*
Apokalisø 3.1-5; 19.6-9)

¹ Zwezi kúð swìn, v wú: «Yɪ pàrì tø kúð wá yà ndø kacian fugø nø, ba tì ba cànán ba nan, sø ba jérí bæø don, v nø pià, sø v vwa v kan fúru. ² Ba wa kacian bonu yà yɪ løyigi, ba bonu tø duøn dø ga yɪ wubunyɪna tø. ³ Ba tø, ba nø yɪ løyørøn tø, tì ba cànán tø, ba ga wà nuga tì, sø ba ma cì ba tìán nø. ⁴ Yá ba tø mù, ba nø yɪ wubunyɪna tø, tì nuga kunkoli dø ba cànán.

⁵ Bæø tø dàñ nø dání, v ba twi, kacian fugø tø mama twá duøn, ba dwèe. ⁶ Tɪa nø gwøŋø ka tårà máŋá wa, kori bubwi, kv wú: <Á nøŋø, fúru bæø tø nø! Á naŋa, á va á jérí wá!> ⁷ Kacian tø dàñ ma wùru ba zàn, ba wulø ba kwen ba cànán. ⁸ Ba wa løyørøn tø swìn ba wubunyɪna tø con, ba wú: <Á pɪan nøba á nuga tø mancɪn, nø cànán tø nø wulø tø døŋi yɪrɪ>. ⁹ Ba wubunyɪna tø ma swìn, ba wú: <Abada, kv wàrì, ka nø bá yí nø mù, dø á mama kønu yɪrɪ. Á vølø, á yè yøø wa!> ¹⁰ Ba dàñ ma kèen ba va, sø ba yè nuga tø. Kv máŋá tøntø wa, fúru bæø tø twi, v yí, ba tø bonu tø, ba nø ken ba sírí ba zwèe, ba dànì wà tø. Ba twá v nø, ba zv fúru diè tø wa, sø ba dé fúru diŋø tø. Yá liù ga tagv mimii tø. ¹¹ Kv kwa nø, kacian tø duøn tø twi, ba yí, ba ga bubwi, ba wú:

«Yuu tíú, yuu tíú, sùrí mimii tə, sə nə zv!» ¹² Yá fúru bæe tə le, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: À yèrì aba!» »

¹³ Zwezi dàń ma sùrí lá nə, v wú: «Á dàna ká dwèe, á nə yèrì dɪn tə, nə à yèé máńá tə, *Ləzwənə-Biu* tə nə wá pìi v bà».

*Tùtùna batwa duən zwansisara
(Likə 19.11-27)*

¹⁴ Zwezi kùb swìn, v wú: «Yi pàrì tə kùb yi, ndə bæe don nə pìà, v va cwəŋə. U dàń ma bon v tùtùna, v tì v jɪjə, v pa ba. ¹⁵ U pɪn síán səbikulan† bonu v don nə, v pa síán səbikulan bələ v don də nə, v ga pa síán səbikulv nədv talikwa liù tə nə. Ba liù mama jon ku tə nə me v diàn. U dàń ga víi. ¹⁶ Tùtùnù tə, v nə ni síán səbikulan bonu tə, vəli lala v yolu də ku səbiu tə, v na síán səbikulan bonu duən, v sùrí lá nə. ¹⁷ U tə də, v nə ni síán səbikulan bələ tə, də fwa nətv, v də ga na síán səbikulan bələ duən, v sùrí. ¹⁸ Yá v tə, v nə ni síán səbikulv nədv tə, tíú vəli v kù bɪv tɪa, v sègè v yuu tíú səbiu tə lá.

¹⁹ Ku nə díán díán, tùtùna tə yuu tíú pìi, v bà. U dàń ken v tùtùna tə duən nə, sə v jén, bèèe nə ba fwa də v səbiu tə. ²⁰ U tə, v nə ni síán səbikulan bonu tə fàru v yí v yɪra, v ga bɪrɪ wá síán səbikulan bonu tə duən tə, v nə ni v sùrí lá tə, v ga wú: «Yuu tíú, n yà pɪn nə síán səbikulan bonu. Nèń, tə bonu duən nə, à ni à sùrí lá nə». ²¹ U yuu tíú ma swìn v con, v wú: «Ku zìen, n yi

* **25:13** 25.13 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. † **25:15** 25.15 Síán səbikulv nədv yi yɪtɪrɪ mùrò hardv (6 000) tɪtɪŋɪ ŋwírán.

tutɔnzɛɲu, n ga sɛe à nii də pùé nɛɔv. N tɔɲa zɛni wiɛn tɛ wa, tɛ nɛ ba funɛ jɛ zɛnzɛn. Ku mù tɛ yiri, à dàń wá pa n ywáń wiɛn tɛ yuu wa, tɛ nɛ jɛ funɛ zɛnzɛn. Bàá, n ga yà pupwɛn wa də nɛ». ²² Tùtùnnù tɛ, v nɛ ni síán sɛbikulan bɛlɛ tɛ də fàrú v yí, v də ga wú: <Yuu tíú, n yà pɪn nɛ síán sɛbikulan bɛlɛ. Nèń, tɛ bɛlɛ duɛn nɛ, à ni à sùrí lá nɛ.> ²³ U yuu tíú ma swìn v con, v wú: <Ku ziɛn, n yi tutɔnzɛɲu, n ga sɛe à nii də pùé nɛɔv. N tɔɲa zɛni wiɛn tɛ wa, tɛ nɛ ba funɛ jɛ zɛnzɛn. Ku mù tɛ yiri, à dàń wá pa n ywáń wiɛn tɛ yuu wa, tɛ nɛ jɛ funɛ zɛnzɛn. Bàá, n ga yà pupwɛn wa də nɛ>.

²⁴ Ku kwa nɛ, tùtùnnù tɛ, v nɛ ni síán sɛbikulɔ nɛɔv tɛ də fàrú v yí, v ga wú: <Yuu tíú, à yà yèó də, n yi liù tɛ, n yoo nɛ dà. N yàá za bwálí tɛ nɛ, n nɛ wà dwì. N ganɪ bwálí tɛ nɛ, n nɛ wà wobɪa mí. ²⁵ Fɛn jɪn nɛ, yá à vɛli à kù tia, à sègè n sɛbiu tɛ lá. Nèń, n sɛbiu tɛ nɛ, n jon>. ²⁶ U yuu tíú ma swìn v con, v wú: <Tùtùnkùkwɪɔn! Yayɪnyɪan! N yèó də, à za bwálí tɛ nɛ, à nɛ wà dwì. À ganɪ bwálí tɛ nɛ, à nɛ wà wobɪa mí. ²⁷ Ku nɛ yi nɛtv tɛ, n yà wá tún à sɛbiu tɛ sɛbiu daka wa. Yá à túrí tɛ wa nɛ, à yà wá jon à sɛbiu tɛ də ku yuu nywarɪ>. ²⁸ Yuu tíú tɛ dàń ma swìn v lià tɛ con, v wú: <Á jonɛ síán sɛbikulɔ nɛɔv tɛ v con, á pa liù tɛ nɛ jɛ síán sɛbikulan fugɛ tɛ nɛ. ²⁹ Ba wá pa liù tɛ nɛ, v nɛ jɛ, yá ku tíú wá yà jɪjɛ tíú. Yá liù tɛ, v nɛ ba jɛ, ba wá jon mancɪn tɛ də, v nɛ jɛ. ³⁰ Ku mù tùtùnkùkwɪɔn tɛntɛ, á dɪla wá kàrá wa yikunu tɛ wa. Ku bwálí tɛntɛ wa, v wá bubwi, v ga dɪɲa v jɪfwɪ v fɪfaga>.»

*Bùrà bùrì dùn tə yoo**(Zwan 5.22, 27-29; Apokalisə 20.11-15)*

³¹ Zwezi kùb swìn, v wú: «Mánǎ tə nə, *Ləzwənə-Biu‡ tə nə wá bà də v dun də v *malike tə mama, v wá jèñ v dun padav tə yuu wa. ³² Luv dwíé tə mama wá kun duən nə v yáá con. Yá v dàñ wá pwèe lià tə duən wa, ndə payırv nə pwèe pee də bòní duən wa. ³³ U wá kə pee tə v jızən§ nə, v ga kə bòní tə də v jigwiə nə. ³⁴ U mù piú tə dàñ wá swìn ba tə con, ba nə wulə v jızən nə, v wú: <Á mù lià tə, à nyına Yu nə pìà, sə v fwa zəni á yıra, á bìn, á tını Yu pàrì tə. Yu kwen kv v tún lá nə, sə v pa aba, luv nə fwa mánǎ tə wa. ³⁵ Niən jin nə, yá á ga pa nə wodiu. Nanyonu jin nə, yá á ga pa nə níá, à nyu. À yın vee, yá á ga ja nə, á kə á con. ³⁶ À yın yatanwala tíú, yá á ga pa nə gànù, à zu. À yın yayırv, yá á ga ywarı nə. À yın bàn diè wa, yá á twi á na nə>.

³⁷ Cígá tìán tə dàñ wá le wá, ba wú: <Yuu-Tiu, mánǎ kwà wa nə, nə ni mú də niən jə, nə ga pa mú wodiu, n dé. Nə à yèé də nanyonu jə, nə ga pa mú níá, n nyu? ³⁸ Mánǎ kwà wa nə, nə jin mú, nə kə nə con nə, də n yı vee, yá nə ga zu mú gànù, də n yı yatanwala? ³⁹ Mánǎ kwà wa nə, nə ni mú də n yì, nə à yèé də n wulə bàn diè wa, nə ga va nə na mú?> ⁴⁰ U mù piú tə dàñ wá le ba, v wú: <Cígá mama, à mù nə swìn kv á con: Nεε tə mama, á yà nə fwa kv à nubiu tə

‡ **25:31** 25.31 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. § **25:33** 25.33 Ka jèñ piú jızən vən nə yı dun bwálí.

nədu yira, v nə swə v yi ba mə labwanu də tətə, ku yi à mù yira nə, á fwa ku.»

⁴¹ Ku kwa nə, v mù piú tə wá swìn ba tə con nə, ba nə wulə v jigwiə nə, v wú: «Á fàrá, á nan kwa à yira! Á mù là tə, Yu nə ziri, v kə á nə, á vələ mən tə wa, tə nə ba dənə, tə nə kwən tə tégé lá nə tə pa *Sitana də v malike nə! ⁴² Niən jun nə, yá á ga wà nə pin à dé, nanyuni jun nə, á ga wà nə pin à nyu. ⁴³ À yin vee, á ga wà nə jun, á kə á con. À yin yatanwala tíú, á ga wà nə gànù pin à zu. À yin yayiŋu, à yi bǎn diè wa, á ga wà nə ni.» ⁴⁴ Ba də kúù wá le, ba wú: «Yuu-Tiu, máŋá kwà wa nə, nə ni mú də niən jə, nə à yèé də nanyuni jə, nə à yèé də n yi vee, nə à yèé də n yi yatanwala, nə à yèé də n yi yayiŋu, nə à yèé də n wulə bǎn diè wa. Yá nə ga wà mú san?» ⁴⁵ V mù piú tə wá le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Nɛɛ tə mama, á nə wà ku fwa liù nədu yira, v nə swə v yi labwanu də, ku yi à mù yira nə, á wà ku fwa. ⁴⁶ Ba mù dàń wá va càn bwálí nə, tə nə ba zwèe. Yá cígá tìán tə wá na mi tə, ku nə ba zwèe Yu con.»

26

Lìà vuvu, sə ba gv Zwezi

(Marəkə 14.1-2; Likə 22.1-2; Zwan 11.47-53)

¹ Máŋá tə wa, Zwezi nə fwa v kàrì tə mama, v zwèe, v swìn v karbia tə con, v wú: ² «Á yèé də, ku ga dian bələ, sə *Pakə cànà dé. Ba wá twá cànà təntə nə, ba ma ja *Ləzwənə-Biu* tə,

* **26:2** 26.2 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

ba pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa, sə v ti».

³ *Zwifə-ba Yıı *jonwana yun tian də ba *nəkwina dān kun duən nə Kayifə Yıı jonwana yun tian nəkwia dəwoo wa. ⁴ Ba vurv ba kə duən nə, sə ba tun yía swian, ba ja Zwezi, ba gv. ⁵ Ba swin, ba wú: «Nə wà me, sə nə ja wá canà tə máná wa, sə gurəgure dān ká zàn lalv tə tətəŋi wa».

*Kan don lwá tiralı Zwezi yuu wa
(Marəkə 14.3-9; Likə 7.36-50; Zwan 12.1-8)*

⁶ Zwezi yà wulə Betani nə, Simon tə, v yà nə yı dayarv, diə wa. ⁷ Kan don fărú v yí v yıra. U yà jə pìv kapan kunkoli, ba nə bonə <alıbatırı>. Ku nii yà súé də tiralı nuga, ku kwənə nə dáá. U lwá ku m̀v tiralı nuga təntə Zwezi yuu wa də máná tə, ba nə wulə ba dé.

⁸ Máná tə wa, Zwezi karbia tə nə ni ku m̀v təntə, ku wà ywánı yı ku pa ba, ba ga swin duən con, ba wú: «Bèèèe nə pın, v ma cùgù wofarv ku tə? ⁹ Ba yà wáá ku tiralı nuga tə ba yoli səbifarv. Yá ba ga pın səbiu tə zura nə». ¹⁰ Zwezi dān lwarı də, ku yı nətə nə ba swin, v ga swin ba con, v wú: «Bèèèe yıri nə á ma cùgà kan tə pùé nə? Ku tə, v nə tun v pa nə, ku zien. ¹¹ Zura wulə də aba máná mama. Yá à m̀v ga bá ya də aba máná mama. ¹² Kan tə lwá tiralı nuga tə à yıra, sə v ma kwən nə à ləbəri wa. ¹³ Cígá mama, à m̀v nə swin ku á con: Bwálı tə mama wa, ba nə wá swin ku swyáŋú təntə, lv mama wa, ba wá man ku tə, kan wà tə nə tun, sə ba ma wá lıı v nə».

*Zwidasə ken sírí, sə v ja Zwezi v pa v dvŋa nə
(Marəkə 14.10-11; Likə 22.3-6)*

¹⁴ Zwezi karbɪa fugə bələ tə wa ladva don, ba nə ma boŋə Zwidasə Yisəkariyətə, vəli v yí *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tə. ¹⁵ U vəli v swìn ba con, v wú: «Bèèèe nə á wá pa nə, də à nə ken Zwezi á jìàn wa?» Ba dàń ma gálà cɪnɪa səbikulan fitwa, ba pa wá. ¹⁶ Ku nə zɪɣɪ ku máńá təntə nə, Zwidasə dàń yà pìà cwəŋə nəzəŋu, sə v ma kə Zwezi ba jìàn wa.

*Zwezi də v karbɪa tə dé Pakə cànà wodiu
(Marəkə 14.12-21; Likə 22.7-14, 21-23; Zwan
13.21-30)*

¹⁷ Ku yɪ cànà tə dɪn tə nə, *Zwifə-ba dé dipen tə, ku nə ba sabwarɪ kəni. Ku təntən dɪn tə nə, Zwezi karbɪa tə twi, ba bwe wá, ba wú: «Yèn nə n pìà, sə nə tanɪ *Pakə cànà wodiu tə?» ¹⁸ Zwezi dàń ma swìn ba con, v wú: «Á vələ tiv tə wa, liù don con, á swìn ku tíú con, də karnyɪna wú: <À tɪan máńá yí. Ku yɪ n mù bwálí nə nə, à wá dé Pakə cànà tə də à karbɪa tə>.» ¹⁹ Karbɪa tə fwa ku tə, Zwezi nə pɪn nii, sə ba fwa. Ba tɪŋa, ba ga tanɪ Pakə wodiu tə.

²⁰ Máńá tə dədəni nə yí, Zwezi də v karbɪa fugə bələ tə dàń twi, ba jəń duən nə, ba wulə ba dé. ²¹ Máńá tə wa, ba nə wulə ba dé, Zwezi swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Á liù don wá ja nə v pa». ²² Karbɪa tə pwíí cùgù zənzən. Ba dàń ma bwe wá ladu ladu, ba wú: «*Yuu-Tiu, ku ya à mù, naaa?» ²³ Zwezi ma le, v wú: «Liù tə, v nə kuli v dipen tə də nə zɪŋa tə

wa, mē ku tíú nə wá ja nə v pa. ²⁴ *Ləzwənə-Biu†
 tē wá tí, ndē ku nə púpúní Yú sagí tē wa nətv.
 Yá ku dàń wá yà càn ku pa liù tēntē nə, v nə wá
 ja Ləzwənə-Biu tē, v pa. Ba yà nə wá ku bēē tē
 luri, ku yà kukwa!» ²⁵ Zwidasə, v mù liù tē, v nə
 wá ja Zwezi, v pa tē swìn, v wú: «Karnyina, ku
 yí à mù, naaa?» Zwezi ma le, v wú: «Mē ku nə
 n swìn, n mù nə!»

Yuu-Tiu nimarv wodiu tē yoo

*(Marəkə 14.22-26; Likə 22.14-20; 1 Korəntə
 tián 11.23-25)*

²⁶ Máná tē wa, Zwezi də v karbía nə wulə ba
 dé, Zwezi tí dipen, v kə Yú lèèè ku yiri. Ku kwa
 nə, v fva fva ku, v tí v pa v karbía tē nə, v ga
 swìn ba con, v wú: «Á jonə ku tē, á dé! Ku yí à
 yira tē nə». ²⁷ Ku kwa nə, v tí diven wùrú zɔŋa,
 v kə Yú lèèè ka yiri. Ku kwa nə, v tí ka, v pa ba,
 v ga wú: «Á mama tē nywtian diven tē! ²⁸ Cígá,
 ku tē yí à mù jana nə. Jana tēntē nə birí á də
 Yú *nimarv tē. Jana tēntē nə wá nan lià zənzən
 yiri, sə Yú kwen ba cuna v li v mù də ba pwərə
 wa. ²⁹ À mù nə swìn ku á con: Ku nə mē zən, à
 kúb bá nyv diven ku tē, ku ja vələ diun tē, à nə
 kúb wá nyv ku də aba à nyina Yú *sán nə».

³⁰ Ba nun cànà tē nuŋi. Ku kwa nə, ba dàń ga
 pèe duən, ba va *oliviye tián paan tē yuu wa.

Zwezi birí də, Piyerə wá swìn də, v yèrì wá

*(Marəkə 14.27-31; Likə 22.31-34; Zwan 13.36-
 38)*

† 26:24 26.24 Zwezi yí v tētə yoo nə v swìn.

³¹ Zwezi dàń ma swìn v karbia tē con nē, v wú: «Á mama wá vi nē á dugv titin kv tē tētē nē. Kv púpúní Yui sagi tē wa, kv wú: «À wá gv payirv tē, yá v pee tē wá laga duēn yáá nē.» ³² Zwezi ma kúv swìn, v wú: «Yá máńá tē wa, à nē wá pìi à bwin à nan, kv kwa nē, à wá va à dīan aba Galile nagwanaa wa». ³³ Piyerē ma swìn, v wú: «Ba duēn tē mama nē wá vi mú ba dugv, à mù bá mú vi à dugv, abada». ³⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn kv n con: Zēn titin kv tē tētē mama, dē cēbv tē wà kwi, n wá ten nēe batwa dē, n yèrì nē». ³⁵ Piyerē ma le wá, v wú: «À bá ten mama dē, à yèrì mú, dē kv nē swē kv yi, à wá ti dē mú». U karbia tē duēn tē dē swìn kv mù yoo nēdv tētē.

Zwezi jvn Yui Zwesemane nē

(Marəkə 14.32-42; Likə 22.39-46; Zwan 18.1; Ebərə-ba 5.7-8)

³⁶ Zwezi dē v karbia tē dàń vėli ba yí bwálí don, ba bońē «Zwesemane». U dàń ma swìn ba con, v wú: «Á jənē yēbē, dē à vėlē yáá, sē à jvn Yui». ³⁷ U dàń ma ja Piyerē dē Zebede‡ bia bəlē tē, v kē v kwa. Yá pucvni nēfarv wulē kv zwi wá. ³⁸ U dàń ma swìn ba con, v wú: «Tian pucvni súé nē. Á jənē yēbē, á dānà ká dwēe, ndē à nē ba dwēe nēt».

³⁹ U dàń ma va yáá mancın, v tv tia v yáá yuu, v ga lōrì Yui, v wú: «À nyina, dē kv nē wàá kv tũa, sē n twiēn n li yacara tē tē, n yá nē. Kv nē tà, sē kv twá, ndē à mù nē nē pìà nēt. Yá

‡ **26:37** 26.37 Zebede bia bəlē tē nē ya Zwakē dē Zwan.

ku dân me, sə ku yà, ndə n m̀ nə nə swə nətɔ». ⁴⁰ Ku kwa nə, ɔ p̄í ɔ bà ɔ karbiə batwa tɛ con, yá ɔ nɪ dɛ, ba dwèe. U ma sẁn Piyerə con, ɔ wú: «Á wà wàní, sə á súrí á yía á yà dɛ nə lugu nɛdɔ dɛ tɛtɛ? ⁴¹ Á súré á yía, á ga lòrì Yɪ, sə ɔ san aba, sə *Sıtana dân ká wàní aba, ɔ dódɛn, sə ɔ yigu ɔ pa á tɔn yokɔkwɪɔn. Ləzwənə pubɔŋa m̀ yàá pià, sə ku fwa zəni, yá ɔ yɪra tɛ ga ba diàn jə ku fwa ku».

⁴² U ma kú̀ ɔ p̄í ɔ va nəe bələ nii nə, ɔ tɛ kú̀ lòrì Yɪ, ɔ wú: «À nyina, dɛ yacara tɛ nə wà̀rì tɛ lɛ, dɛ à nə wà tɛ dí, sə n m̀ puswənə tɛ nə tɔn!»

⁴³ U ma kú̀ ɔ p̄í ɔ bà ɔ karbiə tɛ con, yá ɔ kú̀ nɪ dɛ, ba dwèe, ba wà̀rì ba yía ba súrí, dwɪan tɛ yɪrɪ. ⁴⁴ Zwezi ma kú̀ lɛ, ɔ yá ba, ɔ va yɪŋɔna. U kú̀ lòrì Yɪ nəe batwa tɛ nii nə, ɔ tɛ ga bwé tɛ s̀ràn tɛntɛ tɛtɛ.

⁴⁵ U kú̀ ɔ p̄í ɔ bà ɔ karbiə tɛ con, ɔ ga wú: «Á tɛ yɪ á tégé, á dwèe? Á nɛŋə, máŋá tɛ, ba nə wá ja *Ləzwənə-Biuŋ tɛ, ba kə cuna lià tɛ j̀àn wa, tɛ bwələ. ⁴⁶ Á zaŋa, nə vì! Á nɛŋə, bɛɛ tɛ, ɔ nə wá ja nə, ɔ pa tɛ nə, ɔ bwələ!»

Zwezi janv tɛ yoo

(Marəkə 14.43-52; Likə 22.47-53; Zwan 18.3-12)

⁴⁷ Zwezi yà tɛ wulə ɔ sẁn, dɛ Zwidasə yí. U yà yɪ ɔ karbiə fugə bələ tɛ wa, liù don. Lalɔ yà wulə ɔ kwa dɛ ba j̀àn lagɔrɪ s̀án dɛ dangwələn. Ba yɪ *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tiàn tɛ dɛ ba

§ 26:45 26.45 Zwezi yɪ ɔ tɛtɛ yoo nə ɔ sẁn.

*nəkwɪna tə nə tun ba. ⁴⁸ Liù tə, ɔ nə wá ja Zwezi ɔ pa tə yà bɪrɪ kɔ mù lià tɛntə, ba nə púé ɔ kwa tə, mɪmɪnɔ tə, ɔ nə wá twá, sɛ ɔ ma bɪrɪ Zwezi. Ʋ dǎn ma swɪn, ɔ wú: «Liù tə, à nə wá kɔkwali tə, mə ɔ mù nə, á pià. Á jana kɔ liù tɛntə». ⁴⁹ Zwidasə fàrú lala ɔ yí Zwezi yɪra, ɔ ga swɪn ɔ con, ɔ wú: «À jùnì mú, karnyɪna!» Ʋ dǎn ga kɔkwali wá. ⁵⁰ Zwezi dǎn ma swɪn ɔ con, ɔ wú: «À dabεε, kɔ tə, n nə twi, sɛ n fwa, fwa kɔ lala».

Ba duən tə dǎn ma fàrú ba yí, ba ja Zwezi. ⁵¹ Liù don, ɔ nə yɪn də Zwezi cùrú ɔ lagɔrɪ sùú, ɔ ma za Yɪ jɔŋwana yun tián nəkwɪa tɔtɔnù zɪn, ɔ gwəŋə. ⁵² Zwezi ma swɪn kɔ tíú tə con, ɔ wú: «Lià tə mε, ba nə cùrí lagɔrɪ sùú, ba ma gwɪ, ba də yɪ lagɔrɪ sùú nə wá gv. Kɔ mù tə yɪrɪ, pií, n kə n lagɔrɪ sùú tə kɔ bwálí nə. ⁵³ N yèrì də, à wáá à nyɪna Yɪ sanɔ à lòrì, ɔ ga wáá ɔ tunja *malɪkε kapɔpɔ púló fugə bələ lala, naaa? ⁵⁴ Yá kɔ dǎn nə yɪn nətu, kɔ nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa, nii wá fwa nətə kɔ ma sú. Də tə nə swɪn də, kɔ wá twá nətu, kɔ ma tun».

⁵⁵ Zwezi dǎn ma swɪn lalɔɔ tə con nə, ɔ wú: «Á twi də lagɔrɪ sɪán də dangwələn, sɛ á ma ja nə, ndə à yɪ ŋwɪàn tə, à nə gwɪ lià. Dun mama, à jəni *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, à kàrì lá nə, á ga ba nə janɪ. ⁵⁶ Yá tə yìèn tə mama dǎn yí, sɛ kɔ tə nə púpúní Yɪ nii *sùsùnà saga tə wa, nii ma sú».

Ʋ karbɪa tə mama dǎn ma dəri, ba yá wá.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tə, ba nə buri

bùrà yáá con

(*Marəkə 14.53-65; Likə 22.54-55, 63-71; Zwan 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷ Lìà tə, ba nə jɪn Zwezi tə ja wá, ba va *Zwifə-ba Yɪ *joŋwana yun tián nəkwɪa Kayifə con. Lantə nə, Yɪ nii *yənu tián tə də Zwifə-ba *nəkwɪna tə yà kun duən nə. ⁵⁸ Piyerə yɪn Zwezi kwa yɪŋɔna, ɔ ja va Yɪ joŋwana yun tián nəkwɪa tə dəwoo wa. Ʈ vɛli ɔ zɔ ɔ jə̀ə kàrá tə wa, ɔ də Yɪ joŋwana yun tián nəkwɪa tə tətùnà, sə ɔ ma na nətu tə, ku nə wá zwèe.

⁵⁹ Yɪ joŋwana yun tián tə də Zwifə-ba yun tián tə, ba nə bùrì *bùrà tə mama yà pià lià, ba nə wá swìn kunkun yoo, ba kə Zwezi yuu wa, sə ba ma gu wá. ⁶⁰ Lìà zənzən nan, ba kɔnu kunkun ba keni Zwezi nii nə. Yá də ku mama ba wà yoo ni, sə ba kə ɔ yuu wa. Talíkwa, talíkwa nə, bara bələ duən nan ba zɪɣi tətəŋi wa, ⁶¹ ba ga wú: «Bɛɛ wà tə swìn, ɔ wú: <À wáá Yɪ *dìè tə à mà, à ga pià à lwà ka dian batwa nii nə>»

⁶² Yɪ joŋwana yun tián nəkwɪa tə zàn, ɔ swìn Zwezi con, ɔ wú: «N ba yoo le, naaa? Bèèè nə lià ba tə swìn, ba kəni n yuu wa?» ⁶³ Yá Zwezi púé ɔ nii. Yɪ joŋwana yun tián nəkwɪa tə ma kú̀ swìn, ɔ wú: «À lòrì mú, taa Yɪ tə, ɔ nə wulə mi wa tə yiri, n le nəba, də n cígá nə yɪ *Kərisə, Yɪ-Biu».

⁶⁴ Zwezi ma le wá, ɔ wú: «Mə ku yɪ nətu, ndə n tətə nə swìn tə. Yá à mù nə swìn ku á con, à sùrí lá: Ku nə zɪɣi síún, á wá na *Ləzwənə-Biu*»

* **26:64** 26.64 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn.

tə, v jəə Yu tə, v nə wulə tə me yuu wa, jizən†
vàn nə. Á wá na wá də, v naŋa lanworu bakwan
tə wa, v biàn». ⁶⁵ Yu jonwana yun tián nəkwiə
tə dān ma ciɾv v gànò də luja, v ga swìn, v wú:
«D twìn Yu! Nə kúò ba là pìà, sə ba biri nəba
yoo don! Á nì síún kv tə, v nə twìn Yu. Bèèè
nə á buja kv yuu wa?» ⁶⁶ Ba le wá, ba wú: «D
me, sə ba gv wá».

⁶⁷ Ba dān ma pi mimian, ba lwá v yáá wa. Yá
ba ga mà wá də jgungulə. Ba duən farv v piɾpara
nə, ⁶⁸ ba ga wú: «Kərisə, lwarì liù tə, v nə mà
mú!»

Piyerə swìn də, v yèrì Zwezi

*(Marəkə 14.66-72; Likə 22.56-62; Zwan 18.15-
18, 25-27)*

⁶⁹ Piyerə yà jəə dəwoo tə wa. Tutunbua don
fàrú v yí v yira, v ga wú: «N də yà wulə də Zwezi
Galile tíú tə». ⁷⁰ Yá v ten là tə mama yáá con nə,
v wú: «À yèrì kv tə, n nə pìà, sə n swìn». ⁷¹ Kv
kwa nə, v nə zàn, v vələ dəwoo tə mimii kwélé
wa, tutunbua tə don də kúò nì wá, v ma swìn là
tə con, ba nə wulə kv bwálí tə nə, v wú: «D tə
yi də Zwezi *Nazaretə tíú tə». ⁷² Piyerə ma kúò
ten, v dù, v wú: «À mù yèrì kv bæ təntə». ⁷³ Kv
nə fwa mancun, ba tə, ba nə ziga lá tə fàrú ba yí
Piyerə yira, ba ga swìn, ba wú: «Cígá mama, n
yi ba wa liù. N nii sɔgv tətə biri bwálí tə, n nə
nan». ⁷⁴ Piyerə ma kv súrí v nii, v wulə v dwì
də v poli v kəni v tiàn nə, v wú: «À yèrì kv bæ
təntə!» Kv máŋá təntə tətə wa nə, cəbɪv kwi.

† **26:64** 26.64 Ka jèñ piú jizən vàn nə yi dun bwálí.

⁷⁵ Yá Piyerə dàń líí kv tə, Zwezi nə swìn v con nə, v wú: «Də cəbuv tə nə wà kwi, n wá ten nəe batwa, də n yèrì nə!» U dàń nan, v ga kwi yinənkurə.

27

Ba jin Zwezi, ba va Pilatə con

(Marəkə 15.1; Likə 23.1-2; Zwan 18.28-32)

¹ Jjuv fuən fuən *Zwifə-ba Yui *jonwana yun tián tə mama də ba *nəkwina tə kun duən nə, ba vuv, sə ba gv Zwezi. ² Ba jin wá, ba vwa ba ja va ba pa *Pilatə nə, v nə yi yáá tíú, píú nəfarv tə nə li v tún.

Zwidasə tian tə yoo

(Tvtvnan 1.16-20)

³ Máná tə wa, Zwidasə, v nə jin Zwezi v pa, tə nə ni də, ba wá gv Zwezi, v zva pucvni nəfarv wa. U dàń ma píi v ja səbikulan fitwa tə, v ja va v pa *Zwifə-ba Yui *jonwana yun tián tə də ba *nəkwina tə nə. ⁴ U swìn ba con, v wú: «À cùgù, à nə pín, ba gv liù tə, v nə wà yoo cùgù tə yiri». Yá ba dàń le wá, ba wú: «Nə mù yáá tələ, kv ywàńá mú!»

⁵ Zwidasə dilv səbiu tə Zwifə-ba Yui *dìè tə wa, v ga vií. U vèli v kùrú v tiàn. ⁶ Yui jonwana yun tián tə ti səbiu tə, ba ga wú: «Kv culi, sə nə kə kv nə Yui dìè səbiu daka wa, kv nə yi səbiu tə, ba nə ŋwín, ba ma gv ləzwənə yiri».

⁷ Ba nə vuv ba kə duən nə, kv kwa nə, ba ti kv səbiu təntə, ba ma yè nəkəmarv don kárá, sə ba ma fwa vərə ləbərə bwálí. ⁸ Mə kv mù nə pín, kv kárá təntə yiri nə yi <jana kárá>, kv ja bà, kv

yí zèn. ⁹ Mə ku twá nətʋ Yı nii *sùsùndə Zweremi sùràn tə nii ma sú, ʋ nə wú: «Ba tì səbikulan fitwa tə, ku mù nə yí səbiu tə, *Yızərayelə là tə nə jəń ba vuru, ba ɲwín ba pa wá. ¹⁰ Yá ba tì ku, ba ma yè nəkənmərv tə kára, ndə nətʋ tə *Yuu-Tiu nə pɪn nə nii, sə à swìn».

Ba ja Zwezi ba va Pilatə con

(Marəkə 15.2-5; Likə 23.3-5, 13-25; Zwan 18.33-38)

¹¹ Ku kwa nə, ba ja Zwezi ba va yáá tíú *Pilatə con, pìú nəfarʋ tə nə lɪ ʋ tún. Yáá tíú dān ma wulə wá ʋ bwe, ʋ wú: «N mù nə yí *Zwifə-ba pìú tə?» Zwezi ma le wá, ʋ wú: «Mə ku yí nətʋ, ndə n nə swìn tə». ¹² Zwezi ga wà yoo mama le yìèn tə yuu wa, Zwifə-ba Yı *jonwana yun tián tə də ba *nəkwina tə nə swìn, ba ja zɪɣɪ ʋ nə. ¹³ Pilatə dān ma swìn ʋ con, ʋ wú: «N ba tə tə mama nəń, ba nə swìn, ba ja zɪga n nə, naaa?» ¹⁴ Yá Zwezi kùú wà wá le ku yoo tə yuu wa míámíán. Ku dān ga gwárí yáá tíú tə zənzən.

Ba b̀r̀i Zwezi b̀r̀à, sə ba gv wá

(Marəkə 15.6-15; Likə 23.13-25; Zwan 18.39-40; 19.4-16)

¹⁵ *Pakə cànà mama nə yí, yáá tíú tə yáá pa, ba dʋgv bān diè liù tə, lalʋv tə nə lòr̀i, sə ʋ dʋgv. ¹⁶ Yá ku mù mánjá təntə wa, bān diè liù don yɪn lá, ba nə bonə Barabasə, ʋ yɪrɪ nə nan zənzən. ¹⁷ Yáá tíú *Pilatə dān ma bwe là tə nə kun duən nə tə, ʋ wú: «Wàà nə á pià, sə à dʋgv: Barabasə, nə à yèé Zwezi tə, ba nə bonə *Kərisə tə?» ¹⁸ Cígá, Pilatə yà yèé, ba nə ja Zwezi, ba bà ʋ con, tə dèń. Ku yí wɔgwɪv yɪrɪ nə.

19 Máná tē wa, Pilatē nē wulē bǝrà tē bwálí nē, Ƴ kan pɪn liù bà, Ƴ swìn Ƴ con, Ƴ wú: «Tɪtɪn kɪ tē nē, à dí càn zǝnzǝn cígá tíú wà tē yɪɪ à pandwɪa wa. Kɪ mù yɪɪ nē, dàn ká kē n tìàn Ƴ yìèn wa!»

20 *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tìàn tē dē ba *nəkɪna tē vǝvəri lià tē pubɔŋa, ba kē ba con, ba pa ba lòrì Barabasē ba dɔɔ, ba ga pìà, sē ba gɪ Zwezi mù. 21 Yáá tíú tē bwe ba, Ƴ wú: «Ba wàà tətē nē á pìà, sē à dɔɔ ba bələ tē wa?» Ba ma le, ba wú: «Barabasē!» 22 Pilatē ma bwe, Ƴ wú: «Kɪ dàn yɪ à wá fwa Zwezi tē, ba nē bɔŋə Kərisē tē nətē?» Ba mama ma le, ba wú: «Pa, sē ba paa wá dagarɪ yuu wa!» 23 Yáá tíú ma bwe, Ƴ wú: «Bèèè yokɪkwɪɔn nē Ƴ fwa?» Yá ba dàn ken ba dìàn mama lá, ba bubwi, ba wú: «Pa, sē ba paa wá dagarɪ yuu wa!»

24 Máná tē, Pilatē nɪ dē, Ƴ wàrì won mama Ƴ fwa, yá lià tē ga kwɛn ba cèrí ba sùrí lá, Ƴ tì níá, Ƴ ma sɪn Ƴ jìàn lalɔɔ tē yáá con, Ƴ ga wú: «À yáá twá ka təlɛ cígá tíú wà tē tɪan tē wa! Kɪ yɪ á mù yoo!» 25 Lalɔɔ tē mama le, ba wú: «D tɪan tē yoo wá tɪ nē mù, dē nē bɪa yuu wa!»

26 Pilatē dàn ma dɔɔ Barabasē. Ƴ pa ba mà Zwezi dē kafɪran, Ƴ yɪra lá, ba ga tì wá, ba pa, sē ba paa dagarɪ tē yuu wa.

*Pamana mun Zwezi
(Marəkə 15.16-20; Zwan 19.1-3)*

27 Yáá tíú *Pilatē pamana tē jɪn Zwezi, ba va bǝrà diè. Yá pamana tē duən tē mama dàn twi, ba kun Ƴ yuu nē. 28 Ba jɪn Ƴ ganan tē, ba li, ba ga zɔ wá dē gasɔɔ nəsɪan. 29 Kɪ kwa nē, ba dàn

sua casɔran yupuu, ba pú v yuu nə. Yá ba ga kə mɩv daduu v jizən wa. Ba dǎn ga tɔ ba nadwana nii nə, v yáá con, ba mɩn wá, ba wú: «Nə jònù mú, *Zwifə-ba pìú!»

³⁰ Ba pi mɩmɩan ba lwá v nə, ba ga jon mɩv daduu tə, ba ma mà v yuu wa. ³¹ Máná tə wa, ba nə mɩn wá, ba zwèe, ba jin gasɔɔ tə ba li, ba ga kúv pìi ba zv wá v tətə ganan tə. Ba dǎn ga ja wá ba va, sə ba paa dagarv yuu wa.

Ba paa Zwezi dagarv yuu wa

(Marəkə 15.21-32; Likə 23.26-43; Zwan 19.17-27)

³² Pamana tə nə ja Zwezi, ba nanja tɩv tə nii wa, ba jérí bæ don, v yiri nə yi Simon, v nə yi Sirenə tíú. Pamana tə kálú wá, ba pa v zin Zwezi dagarv tə. ³³ Ba yí bwálí don, ba nə bonə <Goləguta>, kv dèñ nə yi <yuzɔŋa bwálí>. ³⁴ Yá lá nə, ba pin diven, ba nə gùlí yacara tìú, kv nə cà, tə wa, Zwezi nə, sə v nyv. U nə dédén kv v nii nə, v viga, sə v nyv kv.

³⁵ Ba paa wá dagarv tə yuu wa, ba ga tá kwé, ba ma tara v ganan. ³⁶ Ba ga kori ba jèó lá, sə ba cì v nə. ³⁷ U yuu con nə, ba ken púpúná duən lá nə, tə nə biri won tə, kv nə pin, ba ma gv wá. Tə wú: «U tə nə yi Zwezi, *Zwifə-ba pìú tə». ³⁸ Ba pa ŋwina bələ, ba nə gwɩ là tə, kv máná tə wa, kv bwálí təntə nə də Zwezi. U don yi Zwezi jizən yuu, v don tə yi v jigwiə yuu.

³⁹ Là tə, ba nə twá lá, ba le yàá vuvugu ba yuu, ba ga twɩn wá. ⁴⁰ Ba yàá swɩn v con, ba wú: «N mù liù tə, n yà nə pìà, sə n mà Zwifə-ba Yɩ *diè tə, n ga lwà ka dian batwa nii nə. N tətə dǎn

jon n tìàn, dè n nè ya Yɪ-Biu, sè n nan dagarv tɔ yuu wa, n cú!»

⁴¹ Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián tɔ, dè Yɪ nii *yɔnu tián-ba tɔ dè *nəkwɪna tɔ dè yà wulə ba mɔŋa Zwezi, ba ga wú: ⁴² «D wàá lià duən v jonə, yá v wàrì v tətə v jonə! U tà *Yɪzərayelə pìú, naaa? U dàń nan dagarv tɔ yuu, v cú síún, sè nè ga kə nè waa v nè. ⁴³ U pɪn v tián Yɪ nè. Yɪ nè swə wá, sè v jon wá, síún nè. U swìn dè, v yɪ Yɪ-Biu».

⁴⁴ Yá ŋwɪna tɔ, ba nè gwɪ lià tɔ, ba nè paa dagaran tɔ yuu v sɔpuni nè, dè wulə ba twɪn wá, ndə ba duən tɔ nè.

Zwezi tian tɔ yoo

(*Marəkə 15.33-41; Likə 23.44-49; Zwan 19.28-37*)

⁴⁵ Kɔ nè zɪgɪ lugu fugə bələ máná wa, yikunu púé tia tɔ mama nè, kɔ ja va dədəni lugu batwa. ⁴⁶ Lugu batwa tɔ nè yí, Zwezi bubwi v kə yɪ nè dè v lɔv sɔgɔ, v wú: «Eli, Eli, lama sabatanɪ!» Kɔ dèń nè yɪ: «À Yɪ, à Yɪ, bɛɛɛ nè pɪn, n ma vɪ nè n dɔgɔ?» ⁴⁷ Lià tɔ duən yà nè wulə lá nì v kori, ba ga swìn, ba wú: «D bonə Yɪ nii *sùsùnù Eli!»

⁴⁸ Ba wa don dəri lala, v va v tì canfɪnsɪv v lə diven nyɔnv wa. U tì kɔ v vwa mɪv nii nè, v làrì Zwezi nè, sè v nyɔ. ⁴⁹ Yá ba duən tɔ dàń swìn, ba wú: «Zɪgɪ, nè wá na dè, Eli nè wá bà, v jon wá!» ⁵⁰ Zwezi ma bubwi v kə yɪ nè, v ga tɪ.

51 Yá *Zwifə-ba Yı *diè tə wa, mimii gànò tə zıgı yı nə, kú cıɾı*, kú cú kú ja tıa, kú pwèe bələ. Tıa tə səsəgi, pıran kapana ga lwa. 52 Ləbərə súrú, yá lià tə zənzən, ba nə yı Yı nə tı, ba yà nə tıga, pıı ba bwin, ba nan tıga wa. 53 Zwezi bwiun tə kwa nə, lià təntə nan ləbərə tə wa, ba va tıv† tə, kú nə yı Yı nyiən wa. Yá lià zənzən ga na ba lá nə.

54 *Romə-ba pamana bíı yuu tíú də pamana tə, ba nə cì Zwezi nə, tə mama nı tıa tə səsəgu tə, də kú tə mɛ, kú nə yı. Fən dān jın ba zənzən, ba ga wú: «U cıgá yà yı Yı-Biu». 55 Kana, ba nə dáá, də yà twá Zwezi kwa, də v tə yà wulə Galile nagwanaa wa, sə ba tun ba pa wá. Ba də yà zıga yıɟuna, ba ga ywàŋá. 56 Ba wa kana duən nə yı: Mari Madəlenə, də Mari, v nə yı Zwakə də Zwɔzefə nuu, də kan don, v nə yı Zebede bıa tə nuu.

Zwezi ləbəri wa kənu yoo

(*Marəkə 15.42-47; Likə 23.50-56; Zwan 19.38-42*)

57 Dədəni nə twi kú yı, jıjə tíú don twi, v nə nan Arimate, v yıɾı nə ya Zwɔzefə. U də yà yı Zwezi karbiu. 58 U vəli v yı *Pilətə, v ga lòrì cwəŋə, sə v gùrì Zwezi. Pilətə dān ma pa cwəŋə, sə ba pa wá Zwezi. 59 U ma tì wá, v pəpəni v kə ganpon wa, 60 v ja wá v va v tún ləbəri nədɔn wa, v nə

* **27:51** 27.51 Mimii gànò təntə nə pwèe bwálí tə, Yı jɔɟwana yun tıán nəkwıa tə cıci nə yáá zı, v fwa *jɔɟi tə v pın Yı nə, də lià tə duən tə nə zı, ba mɛ lá tə duən nə. Gànò təntə cıɾı tə bıɾı də, liù mama dān wáá Yı yıra, v yı. † **27:53** 27.53 Kú yı *Zwerizələmə yoo nə kú swın.

pa ba kù pìù kapan wa, v tètə yırı. Kù kwa nə, v bəbəli pìù kapan nəfarv, v ma pú ləbəri tə nii nə, v ga vií. ⁶¹ Mari Madəlenə tə, də Mari tə don də yà yun lá. Ba yà jèń ləbəri tə nii nə.

Pamana cìgà Zwezi ləbəri tə nə

⁶² Kù tıkuɲi yà yı *Zwifə-ba *siə dıɲ tə. Yá Zwifə-ba Yu *joɲwana yun tián tə, də *Farızıan-ba twá duən, ba va ba yí Pilatə. ⁶³ Ba ga swìn, ba wú: «Yuu tíú, nə yəó də, kù mù kunkunv təntə, máńá tə wa, v tə nə wà tı tə, v yà swìn, v wú: <Dıan batwa nii nə, à wá pıí à bwin à nan tıan wa>. ⁶⁴ Kù mù tə yırı, pa nii, sə ba cì ləbəri tə nə, kù ja vələ dıan batwa. U karbıa tə dān ká bà, ba ɲə wá. Yá kù kwa nə, ba ga swìn laluv tə con nə, ba wú: <U pıí v bwin, v nan tıga wa>. Kù mù talıkwa kunkun təntən cān wá doni dí yáá nyiən tə». ⁶⁵ Pilatə ma swìn, v wú: «Á nəɲə, pamana nə, sə ba cì ləbəri tə nə. Á vələ á cì ləbəri tə nə, ndə á nə pıà nətv».

⁶⁶ Ba dāń ma va, ba kwɛn ba sun ləbəri tə nii zəni, ba tún pamana lá, sə ba cì kù nə.

28

Zwezi pıı v bwin v nan

(Marəkə 16.1-11; Likə 24.1-12; Zwan 20.1-18; Tutvnan 2.24-38; 1 Korəntə tián 15.1-4)

¹ *Zwifə-ba *siə dıɲ tə nə zwe kwa nə, Mari Madəlenə, də Mari tə don twi juv fuən fuən, sə ba na ləbəri tə. ² Naa nədv, də tıa tə səsəgi zənzən, *Yuu-Tiu *malıka nan yı nə, ka cú ka bəbəli kapan tə, ka tún vān nə, ka ga jèń kù yuu

wa. ³ Malıka tē yà nyın ndə dwà pıpılv nə. Yá ka ganan tē yı nəpwənə ndə janfunpon nə. ⁴ Fən tı pamana tē, ba wulə ba vıvaga, ba ga tı, ba kù yı nə. ⁵ Malıka tē ma swın kana tē con, ka wú: «Á dənà ká pa fən ja aba. Á yəé də, á pıà Zwezi, liù tē, ba nə paa dagarv tē yuu wa. ⁶ U təló yəbə, v pıı v bwın v nan tıan wa, ndə v yà nə swın kv nətı. Á bıàn, á ywán bwálı tē, v yà nə pəń. ⁷ Á dən vələ lala, á swın v karbıa tē con, də Zwezi pıı v bwın v nan tıan wa. U dən ga dí yáá v vələ, sə v dən ba Galile nagwanaa wa, síún nə. Mə lá nə, ba wá na wá. Mə kv tē nə à jə, sə à swın á con».

⁸ Ba kèen lala, ba vıı ləbəri tē nii nə, də fən də pupoli nəfarı. Ba ga dəri ba va, ba pa ıwən təntə Zwezi karbıa tē nə.

⁹ Naa nədv, də Zwezi twı v jérı ba, v ga wú: «Á jùnı aba!» Kana tē fărú ba yı v yıra, ba tv ba nadwana nii nə, ba ja v nəe nə, ba ga pa wá dun.

¹⁰ Zwezi dən ma swın ba con, v wú: «Á dənà ká pa fən ja aba. Á vələ, á swın à nubıa tē con, ndə ba vələ Galile nagwanaa. Mə lá nə, ba wá na nə».

Pamana tē, ba nə cıgà Zwezi ləbəri tē nə nii tuju

(Matìe 27.62-66)

¹¹ Máná tē wa, kana tē nə pıı ba vəri, pamana tē duən, ba nə cı ləbəri tē nə, pıı ba bà *Zwerizalemə wa. Ba swın *Zwifə-ba Yı *jowwana yun tıán tē con, kv tē mama, kv nə yı. ¹² Yı jowwana yun tıán tē bon jéré ba mù də Zwifə-ba *nəkwına tē. Ba nə vırv ba kə duən nə, ba

zwèe kwa nè, ba pɪn səbifarɔ pamana tɛ nè, ¹³ ba ga swìn ba con, ba wú: «Á wá swìn dɛ, Zwezi karɓia tɛ nè twi titɪn nè, ba ɲè wá, dɛ á dwèe. ¹⁴ Dɛ yáá tíú, pìú nɛfarɔ tɛ nè li ɔ tún, tɛ nì ku, nè yèé nè tɛ wá swìn ɔ con nɛtu, sɛ wuwala dàn ká yí aba».

¹⁵ Pamana tɛ jon səbiu tɛ, ba ga twá ba nii nè, ndɛ ba nè swìn nɛtu. Mɛ nɛtu nè, ku yoo tɛ carɪ ku sú Zwifɛ-ba pwɛrɛ wa, ku ja bà zèn.

*Zwezi birɪ ɔ tiàn ɔ karɓia fugɛ nɛdu tɛ nè
(Marəkə 16.12-20; Likə 24.13-53; Zwan 20.19-29; 21.1-23; Tɔtvnan 1.1-12; 1 Korɛntɛ tiàn 15.5-8)*

¹⁶ Zwezi karɓia fugɛ nɛdu tɛ vɛli Galile paan tɛ yuu, Zwezi nè birɪ ba. ¹⁷ Μάγá tɛ nè, ba nè ni wá, ba pɪn wá dun. Ba wa lià duɛn ga bèéé, dɛ ku yi ɔ mù. ¹⁸ Zwezi fàrú ɔ yí, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Yi ken diàn tɛ mama Yi *sàñ nè, dɛ tia yuu wa à juun wa. ¹⁹ Á vɛlɛ, á yí dwíé tɛ mama luɔ mama wa, sɛ á ja ba, á fwa à karɓia. Á liɛ ba níá wa, ku twá dɛ nyɪna Yi, dɛ Yi-Biu tɛ, dɛ Yi-*Siɲu tɛ yiri. ²⁰ Á ga kàrì ba, sɛ ba twá ku tɛ mama nii nè, à nè birɪ aba. Á cuga zɛni, à wá yà dɛ aba, diun mama, ku ja vɛlɛ luɔ zaɲu».

Yu soywánó sagı
Nuni, Southern: Yu soywánó sagı New Testament
Le Nouveau Testament en Nun

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nuni, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

d18530a7-7259-5f23-92b6-70e3abe5f3fa